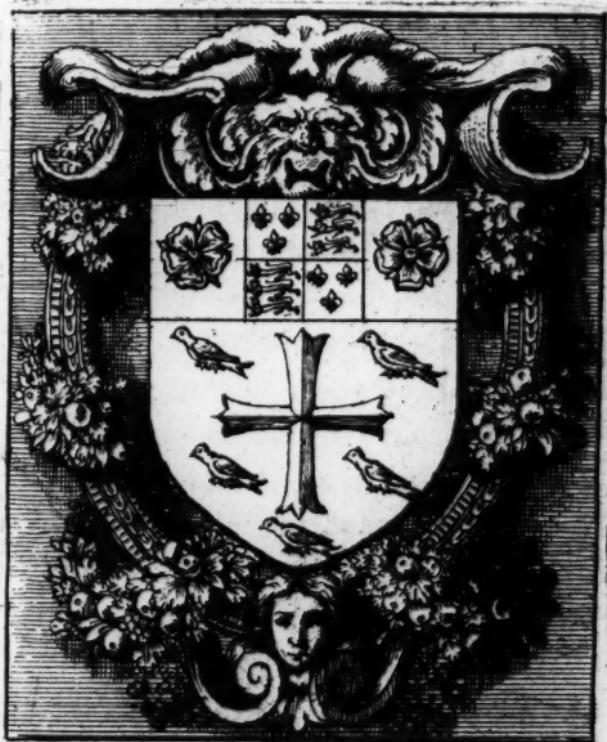

D. J U N I I
J U V E N A L I S
S A T Y R A E

In Vsum Scholæ Westmonasteriensis.

L O N D I N I
Excusæ typis R O G E R I D A N I E L I S. Vœ-
nales apud T. G A R T H W A I T, ad Ostium
minus Boreale Ecclesiæ S. Pauli 1656.

J

Fre
tili
Bit
Per
me
ma
præ
Sat
Pai
mil
dust
qui
aus
succ
ferc
rat

3

D. JUNII
JUVENALIS
VITA.

Ex Antiquorum monumentis.

D. Junii Iuvenalis liberti locupletis, incertum, filius an alumnus, ex Aquino Volscorum oppido oriundus: Præceptorem habuit Frontonem, vel (ut alii perhibent) F. Quin-tilianum. Amicis potissimum usus est Volusio Bithynico, Corvino, Vmbricio, Calvino, Persico, Gallo, Valerio quoque Martiali. Ad medianam fere etatem declamavit, animi magis causâ quam quod Scholæ aut foro se præpararet. Deinde paucorum versuum Satyrâ non absurdè compositâ in Paridem Pantomimum Domitiani, ejus semestribus militiolis tumentem, id genus scripturæ in-dustriosè excoluit. Et tamen diu ne modico quidem auditorio quicquam committere est ausus. Mox magnâ frequentiâ, tantoque successu bis ac ter auditus est, ut novis in-ferciret scriptis hæc ipsa, quæ prima fece-rat,

A 2

Quod

4 Quod non dant Proceres, dabit Histrio, &c.

*Venit inde Iuvenalis in suspicionem
quasi tempora figuratè notasset, ac statim
per honorem militiae, urbe summotus est,
missusque ad præfecturam cohortis tendentis
in extremam Ægypti partem. Placuit ejus-
modi supplicium, ut levi atque joculari de-
licto par esset. Post obitum Domitiani Ro-
manam reversus, supra octogesimum etatis an-
num, ad Adriani usque tempora pervixit.*

D. JU.

H.
D. J U N I II U V E N A L I S
A Q U I N A T I S

S A T Y R A I.

SEMPER ego auditor tantum ? num-
quamne reponam ,
Vexatus toties rauci Thesēide Codri ?
Impune ergo mihi recitaverit ille roga-
tas ? (ingens)
Hic elegos ? impune diem consumplerit
Telephus ? aut summi plena jam margine libri.
Scriptus , & in tergo, necdum finitus Orestes ?
Nota magis nulli domus est sua, quam mihi lucus
Martis ; & Æoliis vicinum rupibus antrum
Vulcani ; quid agant venti ; quas torqueat umbras
Æacus ; unde aliis furiavæ devehat aurum
Pelliculæ ; quantas jaculetur Monychus ornos :
Frontonis platani, convulsaque marmora claimant
Semper, & assiduo ruptæ lectore columnæ.
Expeñtes eadem à summo, minimoque poëta.

Et nos ergo manum ferulæ subduximus ; & nos
Consilium dedimus Sylla, privatus ut altum
Dormiret. Stulta est clementia, cum tot ubique
Vatibus occurras, peritura parcere chartæ.

Cur tamen hoc libeat potius decurrere campo,
Per quem magnus equos Auruncæ flexit alumnus ;
Si vacat, & placidi rationem admittitis, edam.
Patricios omnes opibus cum provocet unus,
Quo tondente gravis juveni mihi barba sonabat ;
Cum pars Niliacæ plebis, cum verna Canopi
Crispinus, Tyrias humero revocante lacernas,
Ventilet æstivum digitis sudantibus aurum,
Nec sufferre queat majoris pondera gemmæ :

A 3

Diffi-

10

20

6 I. J U V E N A L I S

Difficile est Satyram non scribere. Nam quis iniqua
Tam patiens urbis, tam ferreus, ut teneat se?

30 Causidici nova etim veniat lectica Mathonis
Plena ipso: & post hunc magni delator amici,
Et cito rapturus de nobilitate comesa (pat
Quod superest; quem Massa timet; quem munere pal-
Carus; & officio sequitur trepidante Latinus
Pallidus, ut nudis pressit qui calcibus anguem,
Aut Lugdunensem rhetor dicturus ad aram.

Quid referam, quanta siccum jecur ardeat ira,
Cum populū gregibus comitū premit hic spoliator
Pupilli lacrymantis? & hic damnatus inani
Iudicio (quid enim salvis infamia nummis?)
Exul ab octava Marius bibt, & fruitur diis
Iratis: at tu vixtrix provincia ploras.
Hæc ego non credam Venusina digna lucerna?
Hæc ego non agitem? sed quid magis Heracleas
Aut Diomedreas, aut mugitum Labyrinthi?
Et mare percussum puerō, fabrumque volantem?
Cum leno accipiat mœchi bona, si capiendi
Jus nullum uxori; quod scit, nescire peritus.
Cum fas esse putet curam sperare cohortis,

50 Qui bona donavit præsepibus, & caret omni
Majorum censu, dum pervolat axe citato
Flaminiam: puer Automedon nam lora tenebat,
Ipse lacernata cum se jactaret amicæ.
Nonne libet medio ceras implere capaces
Quadrivio: cum jam sexta cervice feratur
Hinc, atque inde patens, ac nuda penè cathedra,
Et multum referens de Meccenate fupino
Signator falsò, qui se lautum atque beatum
Exiguis tabulis, & gemnia fecerat uda.

60 Occurrit matrona potens, quæ molle Calenum
Porrectura viro miscit fitiente rubetam;
Instituitque rudes melior Locusta propinquas
Per famam, & populum nigros efferre maritos.
Aude aliquid brevibus Gyaris, & carcere dignum,
Si vis esse aliquis. Probitas laudatur & alget.
Criminibus debent hortos, prætoria, mensas,

S A T Y R A I.

7

Argentum vetus, & stantem extra pocula caprum.
 Quem patitur dormire nurus corruptor avaræ?
 Et pupæ turpes? & prætextatus adulter?
 Si natura negat, facit indignatio versum,
 Qualemcumque potest; quales ego, vel Cluvienus.

70

Ex quo Déucalion, nimbis tollentibus æquor,
 Navigio montem ascendit, sortesque poposcit,
 Paulatimque anima caluerunt mollia saxa,
 Et maribus dignas ostendit Pyrrha puellas:
 Quicquid agunt homines, votū, timor, ira, voluptas,
 Gaudia, discursus, nostri est farrago libelli.
 Et quando uberior vitiorum copia? quando
 Major avaritiæ patuit sinus? alea quando
 Hos animos? neque enim loculis comitantibus itur 80
 Ad casum tabulæ, posita sed luditur arca.
 Prælia quanta illic dispensatore videbis
 Armigero, simplexne furor fæstertia centum
 Perdere? & horrenti tunicam non reddere servο?
 Quis totidem erexit villas? quis fercula septem
 Secretò cœnavit avus? nunc sportula primo
 Limine parva sedet, turbæ rapienda togatæ.
 Ille tamen faciem prius inspicit, & trepidat ne
 Suppositus venias, ac falso nomine poicas:
 Agnitus accipies; jubet à præcone vocari
 Ipsos Trojogenas: nam vexant limen & ipsi
 Nobiscum: da Prætori, da deinde Tribuno.
 Sed libertinus prior est; prior, inquit, ego adsum.
 Cur timeam dubitemve locum defendere? quamvis
 Natus ad Euphratem, molles quod in aure fenestræ
 Arguerint, licet ipse negem: sed quinque tabernæ
 Quadrinventa parant: quid confert purpura majus
 Optandum? si Laurenti custodit in agro
 Conductas Corvinus oves; ego possideo plus
 Pallante, & Liciinis. Expectent ergo tribuni;
 Vincant divitiæ: sacro nec cedat honori,
 Nuper in hanc urbem pedibus qui venerat albis.
 Quandoquidem inter nos sanctissima divitiarum
 Majestas: et si, funesta Pecunia, templo
 Nondum habitas; nullas nummorum ereximus aras,

90

100

8 I. J U V E N A L I S

Vt colitur Pax, atque Fides, Victoria, Virtus,
Quæque salutato crepitat Concordia nido.

Sed cum summus honor finito computet anno,
Sportula quid referat, quantū rationibus addat: (est,
110 Quid facient comites, quibus hinc toga, calceus hinc
Et panis, fumusque domi? densissima centum
Quadrantes lectica petit, sequiturque maritum
Languida, vel prægnans, & circumducitur uxor.
Hic petit absenti, notâ jam callidus arte,
Ostendens vacuam, & clausam pro conjuge sellam.
Galla mea est, inquit, citius dimitte: moraris?
Profer Galla caput: noli vexare, quiescit.

Ipse dies pulchro distinguitur ordine rerum.

Sportula, deinde forum jurisque peritus Apollo,
120 Atque triumphales: inter quas ausus habere
Nescio quis titulos Ægyptius, atque Arabarches,
Cujus ad effigiem non tantum mejere fas est.
Vestibulis abeunt veteres, lassique clientes,
Votaque deponunt, quanquam longissima, cœnæ;
Spes hominum! caules miseris, atq; ignis emendus.
Optima sylvarum interea pelagique vorabit
Rex horum, vacuisque toris tantum ipse jacebit.
Nam de tot pulchris, & latis orbibus, & tam
Antiquis, una comedunt patrimonia mensa.

130 Nullus jam parasitus erit, sed quis ferat istas
Luxuriaæ sordes? quanta est gula, quæ sibi totos
Ponit apos, animal propter convivia natum?
Pœna tamen præsens, cum tu deponis amictus
Turgidus, & crudum pavonem in balnea portas:
Hinc subitæ mortes, atque intestata senectus:
It nova nec tristis per cunctas fabula cœnas,
Ducitur iratis plaudendum funus amicis.
Nil erit ulterius, quod nostris moribus addat
Posteritas, eadem cupient, facientque minores.

140 Omne in præcipiti vitium stetit. utere velis,
Totos pande sinus. dicas hic forsitan, unde
Ingenium par materiæ? unde illa priorum
Scribendi, quodcunque animo flagrante liberet,
Simplicitas, cuius non audeo dicere nomen?

Quid

S A T Y R A II.

9

Quid refert, dictis ignoscat Mutius, an non ?
 Pone Tigillinum, tæda lucebis in illa,
 Qua stantes ardent, qui fixo gutture fumant,
 Et latum media sulcum deducit arena.
 Qui dedit ergo tribus patruis aconita, vehatur
 Pensilibus plumis, atque illinc despiciat nos.
 Cum veniet contra, digito compescet labellum ;
 Accusator erit, qui verbum dixerit, hic est.
 Securus licet Aeneam, Rutulumque ferocem
 Committas : nulli gravis est percussus Achilles :
 Aut multum quæsitus Hylas, urnamque secutus.
 Ense velut stricto quoties Lucilius ardens
 Infremuit, rubet auditor, cui frigida mens est
 Criminibus, tacita sudant præcordia culpa :
 Inde iræ, & lacrymæ. tecum prius ergo voluta
 Hæc animo ante tubas : galeatum sero duelli
 Pœnitet. experiar quid concedatur in illos,
 Quorum Flaminia tegitur cinis, atque Latina.

150

160

S A T Y R A II.

Utra Sauromatas fugere hinc libet, & glaciale
 Oceanum, quoties aliquid de moribus audent
 Qui Curios simulant, & Bacchanalia vivunt.
 Indocti primum, quanquam plena omnia gypso
 Chrysippi invenias : nam perfectissimus horum
 Si quis Aristotelem similem, vel Pittacon emit,
 Et jubet archetypos pluteum servare Cleanthas.
 Fronti nulla fides : quis enim non vicus abundat
 Tristibus obscœnis ? castigas turpia, cum sis
 Inter Socraticos notissima fabula mæchos ?
 Hispida membra quidem, & duræ per brachia setæ
 Promittunt atrocem animum : sed partibus ægris
 Cæduntur tumidæ, medico ridente, mariscæ.
 Rarus sermo illis, & magna libido tacendi.
 Atque supercilie brevior coma : verius ergo,
 Et magis ingenuus Peribonius, hunc ego fatis
 Imputo, qui vultu morbum, incessuque fatetur.
 Horum simplicitas miserabilis, his furor ipse

Dat:

A 5

10 I. J U V E N A L I S

Dat veniam : sed pejores, qui talia verbis
 20 Herculis invadunt, & de virtute locuti,
 Foeda patrant. Ego te ridentem, Sexte, verebor ;
 Infamis Varillus ait? quo, deterior te ?
 Loripedem rectus derideat, Aethiopem albus.
 Quis tulerit Gracchos de seditione querentes ?
 Quis cœlum terris non misceat, & mare cœlo ,
 Si fur displiceat Verri ? homicida Miloni ?
 Clodius accuset mœchos ? Catilina Cethegum ?
 In tabulam Sylla si dicant discipuli tres ?
 Qualis erat nuper tragicò pollutus adulter
 30 Flagitio ? qui tunc leges revocarat amaras ,
 Omnibus, atque ipsis Veneri Martique timendas.
 Nonne igitur jure ac merito vitia ultima factos
 Contemnunt Scauros, & castigata remordent ?
 Non tulit ex illis torvum Laronia quendam
 Clamantem toties ; ubi nunc lex Julia? dormis ?
 Ad quem subridens, felicia tempora, quæ te
 Moribus opponunt: habeat jam Roma pudorem.
 Tertius è cœlo cecidit Cato. Sed tamen unde,
 Hæc emis, hirsuto spirant opobalsama collo
 40 Quæ tibi ? ne pudeat dominum monstrare tabernæ.
 Quod si vexantur leges; age, respice primū ,
 Et scrutare viros : faciunt hi plura, sed illos
 Defendit numerus, junctaque umbone phalanges.
 Nunquid nos agimus causas? civilia jura
 Novimus? aut ullo strepitu fora vestra movemus ?
 Luctantur paucæ, comedunt coiphia paucæ :
 Vos lanam trahitis, calathisque perastra refertis
 Vellera : vos tenui prægnantem stamine fusum
 Penelope melius, levius torquetis Arachne :
 Horrida quale facit residens in codice pellex.
 De nobis post hæc tristis sententia fertur.
 Dat veniam corvis, vexat censura columbas.
 Fugerunt trepidi vera ac manifesta canentem
 Stoicæ : quid enim falsi Laronia ? sed quid
 Non facient alii, cum tu multitia sumas
 Cretice ? & hanc vestem populo mirante, perores
 In Proculas, & Pollineas ? est mœcha Fabulla :

Dam-

Damnetur, si vis, etiam Carphinia: talem
 Non sumet damnata togam. Sed Julius ardet,
 Aestuo: nudus agas, minùs est insania turpis.
 En habitum, quo te leges ac jura ferentem
 Vulneribus crudis populus modo vinctus, & illud
 Montanum positis audiret vulgus aratris.
 Quid? non proclames, in corpore judicis ista
 Si videas? quero an deceant multitia testem?
 Acer, & indomitus, libertatisque magister,
 Cretice, pelluces: dedit hanc contagio labem,
 Et dabit in plures: Sicut grex totus in agris
 Unius scabie cadit, & porrigine porci:
 Uvaque conspecta livorem dicit ab uva.
 Fœdus hoc aliquid, quandoque audebis amistu.
 N E M O repente fuit turpissimus. Accipiente
 Paulatim, qui longa domi redimicula sumunt
 Frontibus, & toto posuere monilia collo,
 Atque Bonam teneræ placant abdomine porcæ,
 Et magno craterem deam: sed more sinistro
 Exagitata procul non intrat fœmina limen.
 Solis ara deæ maribus patet: ite profanæ,
 Clamatur; nullo gemit hic tibicina cornu.
 Talia secreta coluerunt Orgia tæda
 Cecropiam soliti Baptæ laflare Cotyttō.
 Ille supercilium madida fuligine tinctum
 Obliqua producit acu, pingitque trementes
 Attollens oculos, & vultum e pyxide sumit,
 Reticulumque comis auratum ingentibus implet,
 Cærulea indutus scutulata, aut galbana rasa:
 Et per Junonem domini jurante ministro.
 Ille tenet speculum mollis gestamen Othonis,
 Aetoris Aurunci spolium; quo se ille videbat
 Armatum, cum jam tolli vexilla juberet.
 Res memoranda novis annalibus, atque recenti
 Historia, speculum civilis sarcina belli.
 Nimirum summi ducis est occidere Galbam,
 Et curare cutem summi constantia civis;
 Bebriaci in campo spolium affectare palati,
 Et pressum in faciem digitis extendere panem,

Quod

60

70

80

90

Quod nec in Assyrio pharetrata Semiramis orbe,
Mœsta nec Actiaca fecit Cleopatra carina.

100 O proceres, censore opus est, an aruspice nobis?

Scilicet horrees, majoraque monstra putares,

Si mulier vitulum, vel si bos ederet agnum?

Segmenta, & longos habitus, & flammea sumit,

Arcano qui sacra ferens nutantia loro

Sudavit clypeis ancilibus: ô pater urbis,

Unde nefas tantum Latiis pastoribus? unde

Nec galeam quassas, nec terram cuspipe pulsas,

Nec quereris patri? vade ergo, & cede severi

Jugeribus campi quem surdo numine spernis.

Mille dat incestus Gracchus festertia, dotem;

110 Signatae tabulæ, dictum feliciter, ingens

Cœna sedet, gremio jacuit nova nupra mariti.

Officium mihi cras peragendum in-valle Quirini.

Quæ causa officii? quid quæris? poscit amicus,

Nec multos adhibet. liceat modo vivere; fient,

Fient ista palam, cupient & in acta referri.

Sed melius, si læsa animis in corpora juris

Nil natura daret: steriles moriantur, & illis

Turgida non profit condita pyxide Lyde,

Nec profit palmas agili præbere Luperco.

120 Vicit & hoc monstrum tunicati fuscina Gracchi,

Lustravitque fuga mediam gladiator arenam,

Et Capitolinis generosior, & Marcellis,

Et Catulis, Paullisque minoribus, & Fabiis, &

Omnibus ad podium spectantibus: his licet ipsum

Admoveas, cuius tunc munere retia misit.

Esse aliquos maneis, & subterranea regna,

Et contum, & Stygio ranas in gurgite nigras,

Atque una transire vadum tot myllia cymba,

Nec pueri credunt, nisi qui nondum ære lavantur.

130 Sed tu vera puta. Curius quid sentit, & ambo

Scipiadae? quid Fabricius, manesque Camilli?

Quid Cremeræ legio, & Cannis consumpta juventus?

Tot bellorum animæ? quoties hinc talis ad illos

Umbra venit, cuperent lustrari, si qua darentur

Sulfura cum toëdis, & si foret humida laurus.

S A T Y R A III.

13

Illic heu miseri traducimur ! arma quidem ultra
 Littora Juvernæ promovimus, & modo captas
 Orcadas, ac minima contentos nocte Britannos ;
 Sed quæ nunc populi fiunt victoris in urbe,
 Non faciunt illi, quos vicimus : & tamen unus
 Armenius Zalates cunctis narratur ephebis
 Mollior, insuetas sumpsisse ut fœmina vestes.
 Adspice quid faciant commercia : venerat obses;
 Heic fiunt homines. nam si mora longior urbem
 Dat pueris, patrium gaudent dediscere cultum,
 Et prætextatos referunt Artaxata mores.

S A T Y R A III.

Q Vamvis digressu veteris confusus amici,
 Laudo tamen vacuis quod sedem figere Cumis
 Destinet, atque unum civem donare Sibyllæ.
 Ianua Bajarum est, & gratum litus amœni
 Secessus. ego vel Prochytam præpono Suburra.
 Nam quid tam miserum, tam solum vidimus, ut non
 Deterius credas horrere incendia, lapsus
 Tectorum assiduos, ac mille pericula sœvæ
 Vrbis, & Augusto recitanteis mense poëtas ?
 Sed dum tota domus rheda componitur una,
 Subsistit ad veteres arcus, madidamque Capenam :
 Heic, ubi nocturnæ Numa constituebat amicæ.
 Nunc sacri fontis nemus, & delubra locantur
 Iudæis : quorum cophinus, fœnumque supplex.
 Omnis enim populo mercedem pendere jussa est.
 Arbor, & ejectis mendicat sylva Camœnis.
 In vallem Egeriæ descendimus, & speluncas
 Dissimileis veris. quanto præstantius esset
 Numen aquæ, viridi si margine clauderet undas
 Herba, nec ingenuum violarent marmora tophum ?
 Heic tunc Vmbricius, quādo artibus, inquit, honestis
 Nullus in urbe locus, nulla emolumenta laborum,
 Res hodie minor est, herè quam fuit, atq; eadem cras
 Deteret exiguis aliquid : proponimus illuc
 Ire, fatigatas ubi Dædalus exuit alas,
 Dum nova canities, dum prima, & recta senectus,

Dum

14 I. J U V E N A L I S

Dum supereft Lachefi quod torqueat, & pedibus me
Porto meis, nullo dextram subeunte bacillo,
Cedamus patria: vivant Arturius iftic

30 Et Catulus: maneant qui nigrū in candida vertunt;
Quēis facile est ædem conducere, flumina, portus,
Siccandam eluviem, portandum ad busta cadaver,
Et præbere caput domina vénale sub hasta.

Quondam hi cornicines, & municipalis arenæ
Perpetui comites, notæque per oppida buccæ,
Munera nunc edunt, & verso pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter: inde reversi
Conducunt foricas: & cur non omnia? cum sint,
Qualeis ex humili magna ad fastigia rerum

40 Extollit, quoties voluit Fortuna jocari?
Quid Romæ faciam? mentiri nescio: librum,
Si malus est, nequeo laudare, & poscere: motus
Astrorum ignoro: funus promittere patris

Nec volo, nec possum: ranarum viscera nunquam
Inspexi: ferre ad nuptam, quæ mittit adulter,
Quæ mandat, norunt alii: me nemo ministro
Fur erit; atque ideo nulli comes exeo, tanquam

Mancus, & extinctæ corpus non utile dextræ.

Quis nunc diligitur nisi conscius, & cui fervens

50 Aestuat occultus animus semperque tacendis?
Nil tibi se debere putat, nil conferet unquam,

Participem qui te secreti fecit honesti:

Charus erit Verri, qui Verrem tempore, quo vult,

Accusare potest. Tanti tibi non sit opaci

Omnis arena Tagi, quodq; in mare volvit aurum,

Ut somno careas, ponendaque præmia sumas

Tristis, & à magno semper timearis amico.

Quæ nunc divitibus gens acceptissima nostris,

Et quos præcipue fugiam, properabo fateri;

60 Nec pudor obstat. Non possum ferre. Quirites,

Græcam urbem, quamvis quota portio fæcis Achææ;

Jam pridem Syrus in Tyberim defluxit Orontes;

Et linguam, & mores, & cum tibicinæ chordas

Obliquas, nec non gentilia tympana vexit;

Rusticus ille tuus sumit trechedipna, Quirine,

Et

Et ceromatico fert niceteria collo.

Hic alta Sicyone, ast hic Amydone relista,
 Hic Andro, ille Samo; hic Trallibus, aut Alabandis,
 Exquiliias, dictumque petunt à vimine collem,
 Viscera magnarum domuum, dominique futuri. 90

Ingenium velox, audacia perdita, sermo
 Promptus, & Isao torrentior: ede, quid illum
 Esse putas: quemvis hominem secum attulit ad nos:
 Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes,
 Augur, schœnobates, medicus, magus; omnia novit.
 Græculus esuriens, in cœlum, jussiferis, ibit.

Ad summā, non Maurus erat, nec Sarmata, nec Thrax,
 Qui sumpsit pennas, mediis sed natus Athenis.
 Horum ego non fugiam conchylia? me prior ille 80
 Signabit? fultusque toro meliore recumbet,
 Advectus Romam, quo pruna & coctona vento?
 Usque adeo nihil est, quod nostra infantia cœlum
 Haesit Aventini, bacca nutrita Sabina?
 Quid, quod adulandi gens prudentissima? laudat
 Sermonem indocti, faciem deformis amici;
 Et longum invalidi collum cervicibus æquat
 Herculis, Antæum procul a tellure tenentis.
 Miratur vocem angustam, qua deterius nec
 Ille sonat, quo mordetur gallina marito.
 Hæc eadem licet & nobis laudare; sed illis 90
 Creditur: an melior cum Thaida sustinet, aut cum
 Uxorem comœdus agit, vel Dorida glauco
 Cultam palliolo? mulier nempe ipsa videtur
 Non persona loqui; veræ spectacula formæ.
 Nec tamen Antiochus, nec erit mirabilis illic
 Aut Stratocles, aut cum molli Demetrius Hœmo.
 Natio comœda est: rides? majore cachinno
 Concutitur: flet, si lachrymas conspexit amici;
 Nec dolet: igniculum brumæ si tempore poscas,
 Accipit Endromydem: si dixeris æstuo, sudat. 100
 Non sumus ergo pares: melior, qui semper & omni
 Nocte dieque potest alienum sumere vultum;
 A facie jactare manus; laudare paratus
 Si bene ructavit, si rectum minxit amicus,

Si

Si trulla inverso crepitum dedit aurea fundo.
 Sanctum illi nihil est; aulam resupinat amici:
 Scire volunt secreta domus, atque inde timeri.
 Et quoniam cœpit Græcorum mentio, transi
 Gymnasia, atque audi facinus majoris abollæ.
 Stoicus occidit Baream, delator amicum,
 Discipulumque senex, ripa nutritus in illa
 Ad quam Gorgonei delapsa est penna caballi.
 Non est Romano cuiquam locus heic, ubi regnat
 Protogenes aliquis, vel Diphilus, aut Erimanthus,
 Qui gentis vitio nunquam partitur amicum,
 Solus habet: nam cum facilem stillavit in aurem
 Exiguum de naturæ, patriæque veneno,
 Limine summoveor, perierunt tempora longi
 Servitii: nusquam minor est jaætura clientis.
 Quod porro officium (ne nobis blandiar) aut quod
 Pauperis heic meritum; si curet nocte togatus
 Currere, cum prætor lictorem impellat, & ire
 Præcipitem jubeat, dudum vigilantibus orbis,
 Ne prior Albinam, aut Modiam collega salutet?
 Divitis hic servi claudit latus ingenuorum
 Filius: alter enim quantum in legione tribuni
 Accipiunt, donat Calvinæ, vel Catienæ.
 Da testem Romæ tam sanctum quam fuit hospes
 Numinis Idæi; procedat vel Numa, vel qui
 Servavit trepidam flagranti ex æde Minervam;
 Protinus ad censum: de moribus ultima fiet
 Quæstio: quot pascit servos, quot possidet agri
 Iugera, quam multa magnaque paropside cœnat?
 Quæ tantum quisq; sua nummorum servat in arca,
 Tantum habet & fidei: jures licet & Samothracum,
 Et nostrorum aras, contemnere fulmina pauper
 Creditur, atque deos, diisignoscentibus iplis.
 Quid, quod materiam præbet, causasque jocorum
 Omnibus hic idem, si foeda, & scissa lacerna,
 Si toga sordidula est, & rupta calceus alter
 Pelle patet, vel si consuto vulnere crassum,
 Atque recens linum ostendit non una cicatrix?
 Nil habet infelix paupertas durius in se,

Quam

Quam quod ridiculos homines facit. exeat, inquit,
Si pudor est, & de pulvino surgat equestri,
Cujus res legi non sufficit, & sedeant hic
Lenonum pueri quocunque in fornicē nati.

Hic plaudat nitidi præconis filius inter
Pinnirapi cultos juvenes, juvenesque lanistæ.
Sic libitum vano, qui nos distinxit, Othoni.
Quis gener hic placuit censu minor, atque puellæ
Sarcinulis impar? quis pauper scribitur hæres?
Quando in consilio est ædilibus? agmine facto
Debuerant olim tenues migrasse Quirites.

H A U D facile emergunt, quorum virtutibus obstat
Res angusta domi: sed Romæ durior illis
Conatus; magno hospitium miserabile, magno
Servorum ventres, & frugi cœnula magno.

Fictilibus cœnare pudet, quod turpe negavit
Translatus subito ad Marsos mensamque Sabellam, 160
Contentusque illic Veneto, duroque cucullo.

Pars magna Italæ est (si verum admittimus) in qua
Nemo togam sumit nisi mortuus, ipsa dierum
Festorum herboſo colitur si quando theatro
Majestas, tandemque redit ad pulpita notum
Exodium, cum personæ pallentis hiatum
In gremio matris formidat rusticus infans;
Æquales habitus illic, similemque videbis
Orchestrā, & populum: clari velamen honoris,
Sufficiunt tunice summis ædilibus albæ.

Hic ultra vires habitus nitor, hic aliquid plus,
Quam satis est, interdum aliena sumitur arca.
Commune id vitium est. hic vivimus ambitiosa
Paupertate omnes. quid te morer? O M N I A Romæ
Cum pretio. quid das, ut Cossum aliquando salutes?
Ut te respiciat clauso Vejento labello?

Ille metit barbam, crinem hic deponit amici:
Plena domus libis venalibus. accipe, & illud
Fermentum tibi habe: præstare tributa clientes
Cogimur, & cultis augere peculia servis.
Quis timet, aut timuit gelida Præneste ruinam?
Aut positis nemorosa inter juga Volsiniis, aut

Sim-

150

170

180

Simplicibus Gabiis, aut proni Tyburis arce?
 Nos urbem colimus tenui tibicine fultam,
 Magna parte sui: nam si labentibus obstat
 Villicus, & veteris rimæ contextit hiatum,
 Securos pendente jubet dormire ruina.
 Vivendum est illic, ubi nulla incendia, nulli (fert
 Nocle metus: jam poscit aquam, jam frivola trans-
 190 Ucalegon, tabulata tibi jam tertia fumant:
 Tu nescis; nam si gradibus trepidatur ab imis,
 Ultimus ardebit, quem tegula sola tuetur
 A pluvia, molles ubi reddunt ova columbae.
 Lectus erat Codro Procula minor, urceoli sex,
 Ornamentum abaci, nec non & parvulus infra
 Cantharus, & recubans sub eodē marmore Chiron,
 Jamque vetus Græcos servabat cista libellos,
 Et divina opici rodebant carmina mures.
 Nil habuit Codrus: quis enim negat? & tamen illud
 200 Perdidit infelix totum nil: ultimus autem
 Ærumnæ cumulus; quod nudum & frusta rogantem
 Nemo cibo, nemo hospitio, tectoque juvabit.
 Si magna Astyrii cecidit domus, horrida mater,
 Pullati proceres, differt vadimonia prætor;
 Tunc gemimus casus urbis, tunc odimus ignem:
 Ardet adhuc, & jam accurrit qui marmora donet,
 Conferat impensas, hic nuda & candida signa,
 Hic aliquid præclarum Euphranoris & Polycleti,
 Phecasianorum vetera ornamenta Deorum:
 210 Hic libros dabit, & forulos, mediamque Minervam;
 Hic modium argenti: meliora ac plura reponit
 Persicus, orborum lautissimus; & merito jam
 Suspectus, tanquam ipse suas incenderit ædes.
 Si potes avelli Circensibus, optima Soræ,
 Aut Fabrateriæ domus, aut Frusinone paratur,
 Quanti nunc tenebras unum conducis in annum.
 Hortulus hic, puteusq; brevis, nec reste movendus,
 In tenues plantas facili diffunditur haustu.
 Vive bidentis amans, & culti villicus horti;
 220 Vnde epulum possis centum dare Pythagoræis.
 Est aliquid, quocunque loco, quocunque recessu,

Vnius sese dominum fecisse lacertæ.

Plurimus hic æger moritur vigilando, sed illum
Languorem peperit cibus imperfectus, & hærens
Ardenti stomacho. nam quæ meritoria somnum
Admittunt? Magnis opibus dormitür in urbe.

Inde caput morbi. Rhedarum transitus arcto
Vicorum inflexu, & stantis convicia mandrä
Eripient somnum Druso, vitulisque marinis.

Si vocat officium, turba cedente vehetur

230

Dives, & ingenti curret super ora Liburno,
Atque obiter leget, aut scribet, vel dormiet intus
(Namque facit somnum clausa lectica fenestra)

Ante tamen veniet: nobis properantibus obstat
Vnda prior, magno populus premit agmine lumbos.

Qui sequitur; ferit hic cubito, ferit assere duro
Alter, at hic tignum capiti incutit, ille metretam.

Pinguia crura luto; planta mox undique magna
Calcor, & in digito clavus mihi militis hæret.

Nonne vides quanto celebreretur sportula fumo?
Centum convivæ, sequitur sua quemque culina.

240

Corbulo vix ferret tot vasa ingentia, tot res

Impositas capiti, quas recto vertice portat
Servulus infelix, & cursu ventilat ignem.

Scinduntur tunicae sartæ; modo longa coruscat

Sarraco veniente abies, atque altera pinum
Plastra vehunt, nutant alte, populoque minantur.

Nam si procubuit, qui saxa Ligustica portat
Axis, & eversum fudit super agmina montem,

Quid supereft de corporibus? quis membra, quis offa

Invenit? obtritum vulgi perit omne cadaver

More animæ: domus interea secura patellas

Jam lavat, & bucca foculum excitat, & sonat uncis

Strigilibus, pleno & componit linteal gutto:

Hæc inter pueros varie properantur; at ille

Jam sedet in ripa, teturque novitus horret

Porthmea, nec sperat cœnosi gurgitis alvum

Infelix, nec habet quem porrigat ore trientem.

Respice nunc alia, ac diversa pericula noctis:

Quod spatium tectis sublimibus, unde cerebrum

250

Testa

260

(fert
ans-

ron,

llud

tem

:

et,

i,

am;

m.

dus,

,

nius

I. J U V E N A L I S

260 Testa ferit, quoties rimosa & curta fenestris
 Vasa cadunt, quanto percussum pondere signent,
 Et lœdant silicem: possis ignavus haberi,
 Et subiti casus improvidus, ad cœnam si
 Intestatus eas: adeo tot fata, quot illa
 Nocte patent vigiles, te prætereunte, fenestræ.
 Ergo optes, votumque feras miserabile tecum,
 Ut sint contentæ patulas effundere pelves.
 Ebrius ac petulans, qui in nullum forte cecidit,
 270 Dat pœnas, noctem patitur lugentis amicum
 Pelidæ; cubat in faciem, mox deinde supinus:
 Ergo non aliter poterit dormire: quibusdam
 Somnum rixa facit. sed quamvis improbus annis,
 Atque mero fervens, cavit hunc, quem coccina lana
 Vitarijubet, & comitum longissimus ordo;
 Multum præterea flamarum, atque ænealampas.
 Me, quem Luna solet deducere, vel brevelumen
 Candelæ, cuius dispenso, & temporo filum,
 Contemnit: miseræ cognosce procœmia rixæ,
 280 Si rixa est, ubi tu pulsas, ego vapulo tantum.
 Stat contra, starique jubet, parere necesse est:
 Nam quid agas, cum te furiosus cogat, & idem
 Fortior? unde venis? exclamat: cuius aceto,
 Cuius conche tumes? quis tecum sestile porrum
 Sutor, & elixi vervecis labra comedit?
 Nil mihi respondes? aut dic, aut accipe calcem.
 Ede ubi consistas, in qua te quæro proœucha?
 Dicere si tentes aliquid, tacitusve recedas,
 Tantundem est: feriunt pariter: vadimonia deinde
 290 Irati faciunt: libertas pauperis hæc est;
 Pulsatus rogat, & pugnis concisus adorat,
 Ut liceat paucis cum dentibus inde reverti.
 Nec tamen hoc tantum metuas, nam qui spoliet te
 Non deerit, clausis domibus postquam omnis ubiq;
 Fixa catenata siluit compago tabernæ.
 Interdum & ferro subitus grafflator agit rem,
 Armato quoties tutæ custode tenentur
 Et Pontina palus, & Gallinaria pinus.
 Sic inde huc omnes tamquam ad vivaria currunt.

Qua

S A T Y R A IV.

Qua fornace graves, qua non incude catenæ ?
Maximus in vinclis ferri modus, ut timeas, ne
Vomer deficiat, ne marræ & sarcula desint.
Felices proavorum atavos, felicia dicas
Secula, quæ quondam sub regibus, atque tribunis
Viderunt uno contentam carcere Romam.
His alias poteram plures subnectere causas,
Sed jumenta vocant, & sol inclinat : eundum est.
Nam mihi commota jam dudum mulio virga
Innuit. ergo vale nostri memor, & quoties te
Roma tuo refici properantem reddet Aquino,
Me quoq; ad Elvinam Cererem, vestramq; Dianam,
Convelle à Cumis : satyrarum ego (ni pudet illas)
Adjutor gelidos veniam caligatus in agros.

S A T Y R A IV.

Ecce iterum Crispinus, & est mihi sæpe vocandus
Ad partes, monstrum nulla virtute redemptum
A vitiis, æger, solaque libidine fortis.
Quid refert igitur, quantis jumenta fatiget
Porticibus ? quanta nemorum vectetur in umbra ?
Jugera quot vicina foro, quas emerit ædes ?
Nemo malus felix; minime corruptor, & idem
Incestus, cum quo nuper vittata jacebat,
Sanguine adhuc vivo terram subitura sacerdos.
Sed nunc de factis levioribus : & tamen alter
Si fecisset idem, caderet sub judice morum.
Nam, quod turpe bonis Titio Seioque, decebat
Crispinum. quid agas, cum dira & fœdior omni
Crimine perlona est ? nullum sex millibus emit,
Æquantem sane paribus seftertia libris,
Ut perhibent, qui de magnis majora loquuntur.
Consilium laudo artificis, si munere tanto
Præcipuam in tabulis ceram senis abstulit orbi :
Est ratio ulterior, magna si misit amicæ,
Quæ vehitur clauso latis specularibus antro:
Nil tale expectes; emit sibi : multa videmus,
Quæ miser, & frugi non fecit Apicius. hoc tu
Succinctus patria quondam, Crispine, papyro ?

20
Hoc

I. J U V E N A L I S

22 Hoc pretium squamæ ? potuit fortasse minoris
 Piscator quam piscis emi. Provincia tanti
 Vendit agros, sed maiores Apulia vendit.
 Quales tunc epulas ipsum glutisse putemus
 Induperatorem, cum tot sestertia, partem
 Exiguam, & modicæ sumptam de margine cœnæ,
 Purpureus magni ructaret scurra palati ?

30 Iam princeps equitum, magna qui voce solebat,
 Vendere municipes fracta de merce siluros.
 Incipe Calliope, licet hic confidere, non est
 Cantandum, res vera agitur : narrate puellæ
 Pierides, profit mihi vos dixisse puellas.
 Cum jam semianimum laceraret Flavius orbem
 Ultimus, & calvo serviret Roma Neroni ;
 Incidit Adriaci spatium admirabile rhombi
 Ante domum Veneris, quam Dorica sustinet Ancon,

40 Implevitque sinus: neque enim minor hæserat illis,
 Quos operit glacies Mæotica, ruptaque tandem
 Solibus effundit torpantis ad ostia ponti,
 Desidia tardos, & longo frigore pingues.
 Destinat hoc monstrum cymbæ lynique magister
 Pontifici summo: quis enim proponere talem,
 Aut emere auderet ? cum plena ea littora multo
 Delatore forent: dispersi protinus algæ
 Inquisitores agerent cum remige nudo ;
 Non dubitaturi fugitivum dicere pisces,

50 Depastumque diu vivaria Cæsar is, inde
 Elapsum, veterem ad dominum debere reverti.
 Si quid Palphurio, si credimus Armillato, (est,
 Quicquid conspicuum, pulchrumq; ex æquore toto
 Res fisci est, ubicumque natat : donabitur ergo,
 Ne pereat, jam lethifero cedente pruinis
 Autumno, jam quartanam sperantibus ægris :
 Stridebat deformis hyems, prædamque recentem
 Servabat, tamen hic properat, velut urgeat Auster :
 Vtque lacum superat ; ubi quamquam diruta servat
 Ignem Trojanum, & Vestam colit Alba minorem ;
 Obsttit in tranti miratrix turba parumper :
 Vt cessit, facili patuerunt cardine valvæ.

EX-

Exclusi expectant admissa obsonia patres.
 Itur ad Atridem; tunc Picens, accipe, dixit,
 Privatis majora focis : genialis agatur
 Iste dies, propera stomachum laxare saginis,
 Et tua servatum consume in secula rhombum.
 Ipse capi voluit; quid apertius ? & tamen illi
 Surgebant crista. Nihil est, quod credere de se
 Non possit, cum laudatur Diis æqua potestas.
 Sed deerat pisci patinæ mensura : vocantur
 Ergo in consilium proceres, quos oderat ille ;
 In quorum facie misera magna que sedebat
 Pallor amicitia: primus, clamante Liburno,
 Currite, jam sedit, rapta properabat abolla
 Pegasus, attonita positus modo villicus urbi.
 Anne aliud tunc præfecti ? quorum optimus, atque
 Interpres legum sanctissimus; omnia quanquam
 Temporibus diris tractanda putabat inermi
 Justitia. Venit & Crispī jucunda senectus,
 Cujus erant mores, qualis facundia, mite
 Ingenium; maria, ac terras, populosque regenti
 Quis comes utilior, si clade & peste sub illa
 Sævitiam damnare, & honestum afferre liceret
 Consilium ? sed, Quid violentius aure tyranni ?
 Cum quo de pluviis, aut æstibus, aut nimboso
 Vere locuturi fatum pendebat amici.
 Ille igitur nunquam direxit brachia contra
 Torrentem ; nec civis erat, qui libera posset
 Verba animi proferre, & vitam impendere vero ;
 Sic multas hyemes, atque octogesima vidiit
 Solstitia, his armis illa quoque tutus in aula.
 Proximus ejusdem properabat Acilius ævi,
 Cum juvene indigno quem mors tam sæva maneret,
 Et domini gladiis tam festinata : sed olim
 Prodigio par est in nobilitate senectus:
 Vnde fit ut malim fraterculus esse gigantum.
 Profuit ergo nihil misero quod minus ursos
 Figebat Numidas Albana nudus arena,
 Venator : quis enim jam non intelligat artes
 Patrias ? quis priscum illud miretur acumen

70

80

90

100

Brute

Brute tuum? facile est barbato imponere regi.
 Nec melior vultu, quamvis ignobilis, ibat
 Rubrius, offensæ veteris reus atque racendæ.
 Montani quoque venter adest abdomine tardus;
 Et matutino sudans Crispinus amōmo,
 Quantum vix redolent duo funera: sævior illo
 Pompejus tenui jugulos aperire susurro:
 Et qui vulturibus servabat viscera Dacis
 Fuscus, marmorea meditatus prælia villa:
 Et cum mortifero prudens Vejento Catullo,
 Qui nunquam viæ flagrabat amore puellæ: (strum;
 Grande, & conspicuum nostro quoq; tempore mon-
 Cæcus, adulator, dirusque à ponte satelles,
 Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes,
 Blandaque devexæ jactaret basia rhedæ.
 Nemo magis rhombum stupuit; nam plurima dixit
 In lævum conversus, at illi dextra jacebat
 Bellua; sic pugnas silicis laudabat, & iætus,
 Et pægma, & pueros inde ad velaria raptos.
 Non cedit Vejento, sed ut fanaticus cæstro
 Percussus, Bellona, tuo divinat, & ingens
 Omen habes, inquit, magni clarique triumphi:
 Regem aliquem capies, aut de temone Britanno
 Excidet Arviragus; peregrina est bellua: cernis
 Erectas in terga sudes? hoc defuit unum
 Fabricio, patriam ut rhombi memoraret, & annos.
 Quidnam igitur censes? conciditur? absit ab illo
 Dedeceus hoc; Montanus ait; testa alta paretur,
 Quæ tenui muro spatiolum colligat orbem:
 Debetur magnus patinæ, subitusque Prometheus:
 Argillam, atque rotam citius properat: sed ex hoc
 Tempore jam, Cæsar, figuli tua castra sequantur.
 Vicit digna viro sententia: noverat ille
 Luxuriam imperii veterem, noctesque Neronis
 Jam medias, aliamque famem, cum pulmo Falerno
 Arderet: nulli major fuit usus edendi
 Tempestate mea: Circeis nata forent, an
 Lucrinum ad saxum, Rutupinove edita fundo
 Ostrea, callebat primo deprendere morfu:

Et semel aspecti littus dicebat echini.
 Surgitur, & missa proceres exire jubentur
 Concilio, quos Albanam dux magnus in arcem
 Traxerat attonitos, & festinare coactos,
 Tanquam de Cattis aliquid torvisque Sicambris
 Dicturus; tanquam diversis partibus orbis
 Anxia præcipiti venisset epistola penna.
 Atque utinam his potius nugis tota illa dedisset
 Tempora sævitiae, claras quibus abstulit urbi
 Illustresque animas impune, & vindice nullo.
 Sed periit, postquam cerdonibus esse timendus
 Cœperat: hoc nocuit Lamiarum cæde madenti.

Si te propositi nondum pudet, atq; eadem est mens
 Ut bona summa putes, aliena vivere quadra:
 Si potes illa pati, quæ nec Sarmentus iniquas
 Cæsaris ad mensas, nec vilis Galba tulisset:
 Quamvis jurato metuam tibi credere testi.
 Ventre nihil novi frugalius: hoc tamen ipsum
 Defecisse puta, quod inani sufficit alvo;
 Nulla crepido vacat, nusquam pons; & tegetis pars
 Dimidia brevior; tantine injuria cœnæ?
 Tam jejuna famæ; quin poscis honestius illuc
 Et tremere, & fordes farris mordere canini?
 Primo fige loco, quod tu discumbere jussus
 Mercede in solidam veterum capis officiorum.
 Fructus amicitiae magnæ cibus. Imputat hunc rex,
 Et quamvis rarum, tamen imputat. Ergo duos post
 Si libuit menses neglectum adhibere clientem,
 Tertia ne vacuo cessaret culcitra lecto,
 Una simus, ait: votorum summa, quid ultra (mnum
 Quæris? habet Trebius propter quod rumpere so-
 Debeat, & ligulas dimittere, sollicitus ne
 Tota salutatrix jam turba peregerit orbem,
 Syderibus dubiis, aut illo tempore, quo se
 Frigida circumagunt pigri sarraca Bootæ.
 Qualis cœna tamen? vinum, quod succida nolit
 Lanæ pati: de conviva Corybanta videbis.

Iurgia pro ludunt ; sed mox & poculatorques,
 Saucius & rubra deterges vulnera mappa,
 Inter vos quoties libertorumque cohortem
 Pu gna Saguntina fervet commissa lagena.
 Ipse capillato diffusum consule potat,
 Calcatamque tenet bellis socialibus uvam ;
 Cardiaco nunquam cyathum missurus amico :
 Cras bibet Albanis aliquid de montibus, aut de
 Setinis, cuius patriam titulumque senectus
 Delevit multa veteris fuligine testæ :
 Quale coronati Thrasea Helvidiusque bibe bant,
 Brutorum & Cassi natalibus. Ipse capaces
 Heliadum crustas, & inæquales beryllos,
 Virro tenet phialas : tibi non committitur aurum ;
 Vel si quando datur, custos affixus ibidem,
 Qui numeret gemmas, unguesque ob servat acutos.
 Da veniam ; præ clara illic laudatur icaspis.
 Nam Virro (ut multi) gemmas ad pocula transfert
 A digitis, quæs in vaginæ fronte solebat
 Ponere zelotypo juvenis prælatus Hiarbæ.
 Tu Beneventani sutoris nomen habentem
 Siccabis calicem nasorum quatuor, ac jam
 Quas latum, & rupto poscentem sulfura vitro.
 Si stomachus domini fervet vinoque, ciboque,
 Frigidior Geticis petitur decocta pruinis.
 Non eadem vobis poni modo vina querebat :
 Vos aliam poratis aquam. Tibi pocula cursor
 Getulus dabit, aut nigri manus ossea Mauri,
 Et cui per medianam nolis occurrere noctem,
 Clivosæ veheris dum per monumenta Latinæ :
 Flos Asiae ante ipsum, pretio majore paratus,
 Quam fuit & Tulli census pugnacis, & Anci,
 Et, ne te teneam, Romanorum omnia regum
 Frivola. Quod cum ita sit, tu Getulum Ganymedem
 Respice, cum sities. nescit tot millibus emptus
 Pauperibus miscere puer : sed forma, sed ætas
 Digna supercilium. Quando ad te pervenit ille ?
 Quando vocatus adest calidæ gelidæque minister ?
 Quippe indignatur veteri parere clienti.

Quodq

Quodq; aliquid poscas, & quod se stante recumbas.
 Maxima quæque domus servis est plena superbis.
 Ecce alius quanto porrexit murmure panem
 Vix fractum, solidæ jam mucida frusta farinæ,
 Quæ genuinum agitent, non admittentia morsum;
 Sed tener, & niveus, mollique filagine factus
 Servatur domino: dextram cohibere memento,
 Salva sit artopæ reverentia. finge tamen te
 Improbulum, supereft illic qui ponere cogat:
 Vis tu consuetis audax conviva canistris
 Impleri, panisque tui novisſe colorem?
 Scilicet hoc fuerat, propter quod ſæpe relifta
 Conjuge, per montem adverſum, gelidasq; cucurri
 Exquiliæ, fremeret ſæva cum grandine vernus
 Iuppiter, & multo ſtillaret penula nimbo.
 Aspice, quam longo diſtendat pectore lancem
 Quæ fertur domino ſquilla, & quibus undique ſepta
 Asparagis, qua despiciat convivia cauda,
 Cum venit excelsi manibus ſublata ministri:
 Sed tibi dimidio conſtrictus cammarus ovo
 Ponitur, exigua feralis coena patella.
 Ipſe Venafrano pifcem perfundit: at hic, qui
 Pallidus offertur misero tibi caulis, olebit
 Laternam: illud enim veftris datur alveolis, quod
 Canna Micipsarum prora ſubvexit acuta;
 Propter quod Romæ cum Boccare nemo lavatur;
 Quod tutos etiam facit à ſerpentibus atris.
 Mullus erit domino, quem misit Corsica, vel quem
 Taurominitanæ rupes; quando omne peractum eſt,
 Et jam defecit noſtrum mare, dum gula ſævit,
 Retibus affiduis penitus ſcrutante macello
 Proxima, nec patitur Tyrrehenum crelcere pifcem;
 Inſtruit ergo focum provincia, ſumitur illinc
 Quod captator emat Lenas, Aurelia vendat.
 Virroni muræna datur, quæ maxima venit
 Gurgite de Siculo: nam dum ſe continent Auster,
 Dum ſedet, & ſiccat madidas in carcere pennas,
 Contemnunt medianam temeraria lina Charybdiſ.
 Vos anguilla manet longæ cognata colubræ,

Aut glacie aspersus maculis Tyberinus, & ipse
 Vernula riparum pinguis torrente cloaca,
 Et solitus media cryptam penetrare Suburæ.
 Ipsi pauca velim: facilem si præbeat aurem.
 Nemo petit, modicis quæ mittebantur amicis
 A Seneca, quæ Piso bonus, quæ Cotta solebat
 Largiri (namque & titulis & fascibus olim
 Major habebatur donandi gloria, so'um
 Poscimus, ut coenes civiliter: hoc face, & esto,
 Esto (ut nunc multi, dives tibi, pauper amicis.
 Anseris ante ipsum magni jecur, anseribus par
 Altilis, & flavi dignus ferro Meleagri
 Spumat aper; post hunc raduntur tubera, si ver
 Tunc erit, & facient optata tonitrua cœnas
 Majores, tibi habe frumentum, Aledius inquit,
 O Lybie, disjunge boves, dum tubera mittas.
 Structorem interea, ne qua indignatio desir,
 Saltantem spectes, & chironomonta volanti
 Cultello, donec peragat d'ata magistri
 Omnia: nec minimo sane discrimine refert,
 Quo gestu lepores, & quo gallina fecetur.
 Duce: is planta, velut iætus ab Hercule Cacus;
 Et ponere foris, si quid tentaveris unquam
 Hiscere, tanquam habeas tria nomina. Quando propi
 Virro tibi, sum: tque tuis contacta labellis (nat
 Poeula? quis vestrum temerarius usque adeo, quis
 Perditus, ut dicat regi, bibe? plurima sunt, quæ
 Non audent homines pertusa dicere iæna.
 Quadrinventa: tibi si quis deus, aut similis diis
 Et melior fatis donaret, homuncio quantus
 Ex nikilo fieres! quantus Virronis amicus!
 Da Trebio, pone ad Trebium; vis, frater, ab istis
 Ilibus? ô nummi! vobis hunc præstat honorem:
 Vos estis fratres, dominus tamen, & dominus rex
 Sivis tu fieri, nullus tibi parvulus aula
 Luserit Æneas, nec filia dulcior illo.
 Iucundum, & charum sterilis facit uxor amicum.
 Sed tua nunc Mygale pariat licet, & pueros tres
 In gremium patris fundat simul; ipse loquaci

Gaudebit nido : viridem thoraca jubebit
 Afferri, minimasque nuces, assemque rogatum,
 Ad mensam quoties parasitus venerit infans.
 Vilibus ancipites fungi ponentur amicis ;
 Boletus domino ; sed qualem Claudius edit,
 Ante illum uxoris, post quem nil amplius edit,
 Virro sibi, & reliquis Virronibus, illa jubebit
 Poma dari, quorum solo pascaris odore ;
 Qualia perpetuus Phœacum autumnus habebat,
 Credere quæ possis surrepta sororibus Aphris :
 Tu scabie frueris mali, quod in aggere rodit
 Qui tegitur parma & galea, metuensque flagelli
 Discit ab hirsuta jaculum torqueare capella.
 Forsitan impensæ Virronem parcere credas :
 Hoc agit, ut doleas, nam quæ comedia, mimus
 Quis melior plorante gula ? ergo omnia fiunt,
 Si nescis, ut per lacrymas effundere bilem
 Cogaris, pressoque diu stridere molari.
 Tu tibi liber homo, & regis conviva videris :
 Captum te nidore suæ putat ille culinæ :
 Nec male conjectat, quis enim tam nudus, ut illum
 Bis ferat, Hetruscum puero si contigit aurum ;
 Vel nodus tantum, & signum de paupere loro ?
 Spes bene cœnandi vos decipit : ecce dabit jam
 Semelum leporem, atque aliquid de clunibus apri ;
 Ad nos jam veniet minor altilis ; inde parato
 Intactoque omnes, & stricto pane taceris.
 Ille sapit, qui te sic utitur : omnia ferre
 Si potes, & debes : pulsandum vertice raso
 Præbebis quandoque caput, nec dura timebis
 Flagra pati, his epulis, & tali dignus amico.

S A T Y R A VI.

Credo pudicitiam Saturno rege moratam
 In terris, visamque diu, cum frigida parvas
 Traberet spelunca domos, ignemque, laremque,
 Et pecus, & dominos communi clauderet umbra :
 Sylvestrem montana torum cum sterneret uxor
 Frondibus, & culmo, vicinarumque ferarum

Pellibus; haud similis tibi, **Cynthia**, nec tibi, cuius
 Turbavit nitidos extintus passer ocellos;
 Sed potanda ferens infantibus ubera magnis,
 Et sape horridior glandem ructante marito.
 Quippe aliter tunc orbe novo, cœloque recenti
 Vivebant homines, qui rupto robore nati,
 Compositive luto nullos habuere parentes.
 Multa pudicitia veteris vestigia forsan,
 Aut aliqua extiterant & sub Iove, sed Iove nondum
 Barbato; nondum Græcis jurare paratis
 Per caput alterius; cum furem nemo timeret
 Caulibus, aut pomis, & aperto viveret horto.
 Paulatim deinde ad superos Astræa recessit
 Hac comite, atque duæ pariter fugere sorores.
 Antiquum & vetus est alienum, Posthume, lectum
 Intrare, atque sacri genium contemnere fulcri.
 Omne aliud crimen mox ferrea protulit ætas:
 Viderunt primos argentea secula mœchos.
 Conventum tamen, & pactum, & sponsalia nostra
 Tempestate paras, jamque à tonsore magistro
 Pecleris, & digito pignus fortasse dedisti.
 Certe sanus eras, uxorem, Posthume, ducis?
 Dic, qua Tisiphone, quibus exagitare colubris?
 Ferre potes dominam salvis tot restibus ullam?
 Cum pateant altæ caligantesque fenestræ?
 Cum tibi vicinum se præbeat Æmilius pons?
 Sed placet Vrſidio lex Iulia; tollere dulcem
 Cogitat hæredem, cariturus turture magno,
 Mulorumque jubis, & captatore macello.
 Quid fieri non posse putas, si jungitur ulla
 Vrſidio? si mœchorum notissimus olim
 Stulta maritali jam porrigit ora capistro,
 Quam toties texit perituri cista Latini?
 Quid, quod & antiquis uxori de moribus illi
 Queritur? ô medici, mediam pertundite venam.
 Delicias hominis! Tarpejum limen adora
 Pronus, & auratam Iunoni cæde juvencam,
 Si tibi contigerit capitis matrona pudici.
 Pauæ adeo Cereris vittas contingere dignæ,

Quarum non timeat pater oscula. ne te coronam
 Postibus, & densos per limina tende corymbos ;
 Vnus Iberinz vir sufficit : ocyus illud
 Extorquebis, ut hæc oculo contenta sit uno.
 Magna tamen fama est cujusdam rure paterno
 Viventis : vivat Gabiis, ut vixit in agro ;
 Vivat Fidenis, & agello cedo paterno.
 Quis tamen affirmat, nil actum in montibus, aut in
 Speluncis? adeo senuerunt Iuppiter, & Mars?
 Porticibusne tibi monstratur fœmina voto
 Digna tuo? cuneis an habent spectacula toris
 Quod securus artes, quodque inde excerpere possis?
 Ecce illæ, quoties aulæa recondita cessant,
 Et vacuo clausoque sonant fora sola theatro,
 Atque à plebejis longe Megalesia. tristes
 Personam, thyrsumque tenent : Hispulla tragœdo
 Gaudet. An expectas, ut Quintilianus ametur?
 Accipis uxorem, de qua citharœdus Echion,
 Aut Glaphyrus fiat pater, Ambrosiusque choraules.
 Longaper angustos figamus pulpita vicos,
 Ornentur postes, & grandi janua lauro,
 Ut testudineo tibi, Lentule, conopeo
 Nobilis Euryalum mirmillonem exprimat infans.
 Nupta Senatori comitata est Hippia ludium
 Ad Pharon, & Nilum, famosaque mœnia Lagiæ
 Prodigia, & mores urbis damnante Canopo.
 Immemor illa domûs, & conjugis, arque fororis,
 Nil patriæ indulxit : piorantesque improba natos,
 Utque magis stupeas, ludos Paridemque reliquit.
 Sed quanquam in magnis opibus, plumaque paterna,
 Et segmentatis dormisset parvula cunis,
 Contempsit pelagus: famam contemperat olim ;
 Cujus apud molleis minima est jactura cathedras.
 Tyrrhenos igitur fluctus, lateque sonantem
 Pertulit Ionium constanti pectore, quamvis
 Mutandum toties esset mare. justa pericli
 Si ratio est & honesta, timent pavidoque gelantur
 Pectore, nec tremulis possunt insistere plantis :
 Fortem animum præstant rebus quas turpiter audent.

Si jubeat conjux, durum est concendere navim;
 Tunc sentina gravis, tunc summus vertitur aér:
 Quæ mœchum sequitur, stomacho valet. Illa maritū
 Convomit; hæc inter nautas & prandet, & errat
 Per puppim, & duros gaudet tractare rudentes.
 Qua tamen exarsit forma? qua capta juventa est
 Hippia? quid vidit propter quod Ludia diei.
 Sustinuit? nam Sergiolus jam radere guttur
 Cœperat, & secto requiem sperare lacerto;
 Præterea multa in facie deformia, sicut
 Attritus galea, mediisque in naribus ingens
 Gibbus, & acre malum semper stillantis ocelli.
 Sed gladiator erat: facit hoc illos Hyacinthos,
 Hoc pueris, patriæque, hoc prætulit illa sorori.
 Atque viro: ferrum est, quod amant: hic Sergius idem
 Accepta rude cœpisset Vejento videri.
 Quid privata domus, quid fecerit Hippia curas?
 Reipice rivales divorum: Claudius, audi,
 Quæ tulerit; dormire virum cum senserat uxor,
 Ausa palatino tegetem præferre cubili.
 Hippomanes, carmenq; loquar, cœstumq; venenum,
 Privigsoque datum? faciunt graviora coactæ
 Imperio sexus; minimumque libidine peccant.
 Optima sed quare Cesennia teste marito?
 Bis quingenta dedit, tanti vocat ille pudicam;
 Nec Venetiis pharetris macer est, aut lampade fervet;
 Inde faces ardent, veniunt à dote sagittæ,
 Libertas emitur: coram licet innuat, atque
 Rescribat, vidua est locuples, quæ nupsit avaro.
 Tu nube atque tace: donant arcana cylindros.
 Cur desiderio Bibulæ Sertorius ardet?
 Si verum excutias, facies, non uxor amatur.
 Tres rugæ subeant, & se cutis arida laxer;
 Fiant obscuri dentes, oculique minores;
 Collige sarcinulas, dicet libertus, & exi;
 Jam gravis es nobis, & sâpe emungeris, exi
 Ocyus, & propera; sicco venit altera naso.
 Interea calet, & regnat, poscitque maritum
 Pastores, & ovem Canusinam, ulmosque Falernas.

Quan-

S A T Y R A VI.

33

Quantulum in hoc ? pueros omnes, ergastula tota:
 Quodque domi non est, & habet vicinus, ematur.
 Mense quidem brumæ cum jam mercator Iason
 Clausus, & armatis obstat casa candida nautis ;
 Grandia tolluntur crystallina, maxima rursus
 Myrrhina, deinde adamas notissimus, & Berenices
 In digito factus pretiosior: hunc dedit olim
 Barbarus incestæ, dedit hunc Agrippa sorori ;
 Observant ubi festa mero pede sabbata reges ,
 Et vetus indulget senibus clementia porcis.
 Nullane de tantis gregibus tibi digna videtur?
 Sit formosa, decens, dives, fœcunda, vetus los
 Porticibus disponat avos, intactior omni
 Crinibus effusis bellum dirimente Sabina ;
 Rara avis in terris, nigroque simillima cygno :
 Quis feret uxorem cui constant omnia ? malo,
 Malo Venusinam, quam te, Cornelia mater
 Gracchorum, si cum magnis virtutibus affers
 Grande supercilium, & numeras in dote triumphos.
 Tolle tuum precor Annibalem, victumque Syphac :
 In castris, & cum tota Carthagine migra.
 Iarce precor Pæan, & tu depone sagittas,
 Nil pueri faciunt, ipsam configite matrem,
 Amphion clamat: sed Pæan contrahit arcum.
 Extulit ergo gregem natorum, ipsumque parentem;
 Dum sibi nobilior Latona gente videtur,
 Atque eadem scropha Niobe fœcundior alba.
 Quæ tanti gravitas? quæ forma, ut se tibi semper
 Imputet? hujus enim rari summique voluptas
 Nulla boni, quoties animo corrupta superbo
 Plus aloes quam mellis habet. quis deditus autem
 Vsque adeo est, ut non illam, quam laudibus effert,
 Horreat, inque dies septenis oderit horis ?
 Quædam parva quidem, sed non toleranda maritis.
 Nam quid rancidius quam quod se non putat ulla
 Formosam, nisi quæ de Tusca Græcula facta est ?
 De Sulmonensi mera Cecropis; omnia Græcæ ;
 Cum sit turpe magis nostris nescire Latinæ.
 Hoc sermone pavent; hoc iram, gaudia, curas,

Hoc cuncta effundunt animi secreta, quid ultra?
 Convivunt Græce, dones tamen ista puellis.
 Tunc etiam, quam sextus & octogesimus annus
 Pulsat, adhuc Græcè? non est hic sermo pudicus
 In vetula, quoties lascivum intervenit illud
 Zanū ἔντυχος; quem non movet? ut tamen omnes
 Subsidant pennæ, dicas hæc mollius Hæmo
 Quamquam & Carpophoro, facies tua computat an-
 Si tibi legitimis paetam junctamque tabellis (nos.
 Non es amaturus, ducendi nulla videtur
 Causa; nec est quare cœnam, & mustacea perdas
 Labente officio, crudis donanda; nec illud,
 Quod prima sub nocte datur, cum lance beata
 Dacicus, & scripto radiat Germanicus auro.
 Si tibi simplicitas uxoria, deditus uni
 Est animus, submitte caput, cervice parata
 Ferre jugum: nullam invenies, quæ parcat amanti;
 Ardeat ipsa licet, tormentis gaudet amantis,
 Et spoliis. Igitur longe minus utilis illi
 Vxor, quisquis erit bonus, optandusque maritus.
 Nil unquam invita donabis conjugi: vendes
 Hac obstante nihil; nihil, hæc si nolit, emetur.
 Hæc dabit affectus: ille excludetur amicus
 Iam senior, cujus barbam tua janua vidiit.
 Testandi cum sit lenonibus, atque lanistis,
 Libertas, & juris idem contingat arenæ;
 Non unus tibi rivalis diabitur hæres.
 Pone crucem servo: meruit quo criminè servus
 Supplicium? quis testis adest? quis detulit? audi;
 Nulla unquam de morte hominis cunctatio longa est.
 O demens, ita servus homo est? nil fecerit, esto:
 Hoc volo, sic jubeo; sit pro ratione voluntas.
 Imperat ergo viro: sed mox hæc regna relinquit,
 Permutatque domos, & flammea conterit: inde
 Advolat, & sprezi repetit vestigia lecti.
 Ornatas paulo ante fores, pendentia linquit
 Vela domus, & adhuc virides in limine ramos.
 Sic crescit numerus, sic fiunt octo mariti
 Quinque per autumnos: titulo res digna sepulcri;

Despe

Desperanda tibi salva concordia socrum,
 Illa docet spoliis nudi gaudere mariti:
 Illa docet, missis à corruptore tabellis,
 Nil rude, nil simplex rescribere: decipit illa
 Custodes, aut ære domat. Tunc corpore sano
 Advocat Archigenen, onerosaque pallia jactat.
 Abditus interea latet, & secretus adulter.
 Scilicet expectas, ut tradat mater honestos,
 Aut alios mores, quam quos habet? utile porro
 Filiolam turpi vetulæ producere turpem.
 Nulla fere causa est, in qua non foemina litem
 Moverit: accusat Manilia, si rea non est.
 Componunt ipsæ per se, formantque libellos,
 Principium atque locos Celso dictare paratæ.
 Endromidas Tyrias, & foemineum ceroma
 Quis nescit? aut quis non vedit vulnera pali?
 Quem cavat assiduis sudibus, scutoque lacepsit,
 Atque omnes implet numeros, dignissima prorsus
 Floralii matrona tuba, nisi si quid in illo
 Pectore plus agitat, veraque paratur arenæ.
 Quem præstare potest mulier galeata pudorem,
 Quæ fugit à sexu, vires amat amphitheatri?
 Quale decus rerum, si conjugis auctio fiat:
 Balteus, & manicæ, & crista, crurisque sinistri
 Dimidium tegmen? vel si diversa movebit
 Prælia, tu felix, ocreas vendente puella.
 Hæ sunt, quæ tenui sudant in cyclade, quarum
 Delicias & panniculus bombycinus urit.
 Aspice quo fremitu monstratos perferat ictus,
 Et quanto galeæ curvetur pondere, quanta
 Poplitibus sedeat, quam denso fascia libro:
 Et ride positis mox cum stola sumitur armis.
 Dicite vos neptes Lepidi, cæcive Metelli,
 Gurgitis, aut Fabii, quæ Ludia sumpserit unquam
 Hos habitus? quando ad palum gemat uxor Asyli?
 Semper habet lites, alternaque jurgia lectus
 In quo nupta jacet; minimum dormit in illo.
 Tunc gravis illa viro, tunc orba tigride pejor,
 Cum simulat gemitus occulti conscientia facti,

Aut

Aut odit pueros, aut ficta pellice plorat,
 Vberibus semper lachrimis, semperque paratis
 In statione sua, atque expectantibus illam
 Quo jubeat manare modo. Tu credis amorem,
 Tu tibi tunc, curruca, places; fletumque labellis
 Exorbes: quæ scripta, & quas lecture tabellas,
 Si tibi Zelotypæ retegantur scrinia mœchæ?
 Sed jacet in servi complexibus, aut equitis: dic,
 Dic aliquem sodes, dic Quintiliane colorem.
 Hæremus; dic, ipsa. olim convenerat, inquit,
 Ut faceres tu quod velles, nec non ego possem
 Indulgere mihi: clames licet, & mare cœlo
 Confundas, homo sum. Nihil est audacius illis
 Deprensis; iram atque animos à crimine sumunt.
 Vnde hæc monstra tamen, vel quo de fonte requiris.
 Præstabat castas humilis fortuna Latinas
 Quondam, nec vitiis contingi parva sinebat
 Tecta labor, somnique breves, & vellere Tusco
 Vexatæ duræque manus, ac proximus urbi
 Annibal, & stantes Collina in turre mariti.
 Nunc patimur longæ pacis mala; sævior armis
 Luxuria incubuit, victumque ulciscitur orbem.
 Nullum crimen abest, facinusque libidinis, ex quo
 Paupertas Romana perit: hinc fluxit ad istos
 Et Sybaris colles, hinc & Rhodus, & Miletus,
 Atq; coronatum & petulans madidumq; Tarentum.
 Prima peregrinos obsecena pecunia mores
 Intulit, & turpi fregerunt secula luxu
 Divitiæ molles: quid enim Venus ebria curat?
 Grandia quæ mediis jam noctibus ostrea mordet,
 Cum perfusa mero spumant unguenta falerno,
 Cum bibitur concha, cum jam vertigine tectum
 Ambulat: & geminis exurgit mensalucernis.
 Et quis tunc hominum contemptor nusænis? aut quis
 Simpuvium ridere Numæ, nigrumque catinum,
 Et Vaticano fragiles de monte patellas
 Ausus erat? sed nunc ad quas non Clodius aras?
 Audio quid veteres olim moneatis amici:
 Pone seram; cohibe; sed quis custodiet ipsos

Custodes? cauta est, & ab illis incipit uxor.
 Jamque eadem summis pariter, minimisque libido:
 Nec melior, pedibus silicem quæ conterit atrum,
 Quam quæ longorum vehitur cervice Syrorum.
 Ut spe&ter ludos, conductit Ogulnia vestem,
 Conducit comites, sellam, cervical, amicas,
 Nutricem, & flavam, cui det mandata, puellam.
 Hæc tamen, argenti superest quodcunque paterni,
 Læribus athletis, ac vasa novissima donat.
 Multis res angusta domi est, sed nulla pudorem
 Paupertatis habet, nec se metitur ad illum (quid sit
 Quem dedit hæc, posuitque modum. tamen utile
 Prospiciunt aliquando viri frigusque famemque
 Formica tandem quidam expavere magistra:
 Prodigia non sentit pereuntem foemina censum;
 Ac velut exhausta redivivus pullulet arca
 Nummus. & è pleno semper tollatur acervo,
 Non unquam reputant, quanti sibi gaudia constent.
 Si gaudet cantu, non salva modestia durat
 Vocem vendentis prætoribus: organa semper
 In manibus, densi radiant testudine tota
 Sardonyches: crispo numerantur pectine chordæ,
 Quo tener Hedymelles operam dedit; hunc tener,
 Solatur, gratoque indulget basia plectro. (hoc se
 Quædam de numero Lamiarum, ac nominis alti,
 Cum farre, & vino Ianum, Vestamque rogabat,
 An Capitolinam deberet Pollio quercum
 Sperare, & fidibus promittere: quid faceret plus
 Ægrotante viro? medicis quid tristibus erga
 Filiolum? stetit ante aram, nec turpe putavit
 Pro cithara velare caput, dictataque verba
 Protulit (ut mos est) & aperta palluit agna.
 Dic mihi nunc quæso dic, antiquissime divum,
 Respondes his, Jane pater? magna otia cœlo!
 Non est (ut video) non est, quod agatur apud vos.
 Hæc de comedis te consulit, illa tragœdum
 Commendare volet: varicosus fiet aruspex.
 Sed cantet potius, quam totam pervolet urbem
 Audax, & cœtus possit quam fecire virorum,

Cumque

Cumque paludatis ducibus præsente marito
 Ipsa lequi recta facie, stricta que mamillis,
 Hæc eadem novit quid toto fiat in orbe;
 Quid Seres, quid Thraces agant: secreta novercæ,
 Et pueri: quis amet, quis decipiatur adulter.
 Instantem regi Armenio Parthoque cometen
 Prima vider: famam, rumoresque illa recentes
 Excipit ad portas: quosdam facit isle Niphatem
 In populos, magnoque illic cuncta arya tenei
 Diluvio, nutare urbes, subsidere terras,
 Quocunque in trivio, euicunque est obvia narrat.
 Nec tamen id vitium magis intolerabile, quam quod
 Vicinos humiles rapere, & concidere loris
 Exorata solet: nam si latratibus alti
 Rumpuntur somni; fustes hue ocyus, inquit,
 Afferre; atque illis dominum jubet ante feriti,
 Deinde canem. gravis occursu, teterima vultu
 Balnea nocte subit; conchas, & casta moveri
 Nocte jubet; magno gaudet sudare tumultu,
 Cum lassata gravi ceciderunt brachia masla:
 Convivæ miseri interea somnoque fameque
 Urgentur; tandem illa venit rubicundula, totum
 Oenophorum sitiens, plena quod tenditur urna
 Admotum pedibus, de quo sextarius alter
 Dicitur ante cibum rabidam facturus orexim.
 Dum reddit, & terram loto ferit intestino,
 Marmoribus rivi properant, aurata falernum
 Pelvis olet; nam sic tanquam alta in dolia longus
 Deciderit serpens, babit, & vomit: ergo maritus
 Nauseat, atque oculis bilem substringit opertis.
 Illa tamen gravior, quæ cum discumbere cœpit,
 Laudat Virgilium, perituræ ignoscit Elisæ,
 Committit vates, & comparat inde Maronem,
 Atque alia parte in trutina suspendit Homerum.
 Cedunt grammatici, vincuntur rhetores, omnis
 Turba tacet; nec causidicus, nec præco loquatur,
 Altera nec mulier: verborum tanta cadit vis,
 Tot pariter pelves, tot tintinnabula dicas
 Pulsari; jam nemo tubas, atque æra fatiget;

Vna laboranti poterit succurrere lunæ.
 Imponit finem sapiens & rebus honestis.
 Nam quæ docta nimis cupit & facunda videri,
 Crure tenus medio tunicas succingere debet,
 Cxdere Sylvano porcum, quadrante lavari.
 Non habeat matrona, tibi quæ juncta recumbit,
 Dicendi genus, aut curtum sermone rotato
 Torqueat enthymema, nec historias sciat omnes,
 Sed quædam ex libris, & non intelligat. Odi
 Hanc ego, quæ repetit, volvitque Palæmonis artem ;
 Servata semper lege, & ratione loquendi ;
 Ignotosque mihi tenet antiquaria versus ;
 Nec curanda viris opicæ castigat amicæ
 Verba ; solœcismum liceat fecisse marito.
 Nil non permittit mulier sibi ; turpe putat nil,
 Cum virides gemmas collo circumdedit, & cum
 Auribus extensis magnos commisit elenchos.
 Intolerabilius nihil est quam fœmina dives.
 Interea foeda aspectu, ridendaque multo
 Pane tumet facies, aut pinguia Poppæana
 Spirat, & hinc miseri viscantur labra mariti.
 Ad mœchum veniet lota cute: quando videri
 Vult formosa domi? mœchis foliata parantur ;
 His emitur quicquid graciles huc mittitis Indi :
 Tandem aperit vultum, & tectoria prima reponit,
 Incipit agnoscit, atque illo lacte fovetur,
 Propter quod secum comites educit asellas,
 Exul Hyperboreum si dimittatur ad axem.
 Sed quæ mutatis inducitur, atque fovetur
 Tot medicaminibus, coctæque filiginis offas
 Accipit & madidæ, facies dicetur an ulcus ?
 Est operæ pretium penitus cognoscere toto
 Quid faciant, agitentque die. Si nocte maritus
 Stertuit obstreperus, periit libraria, ponunt
 Cosmetæ tunicas, tarde venisse Liburnus
 Dicitur, & pœnas alieni pendere somni
 Cogitur : hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,
 Hic scutica : sunt quæ tortoribus annua præstant.
 Verberat, atque obiter faciem linit; audit amicas,

Aut

Aut latum pictæ vestis considerat aurum,
 Et cædit; longi relegit transacta diurni,
 Et cædit: donec lassis cædcentibus, exi
 Intonat horrendum, jam cognitione peracta;
 Præfectura domus Sicula non mitior aula.
 Nam si constituit, solitoque decentius optat
 Ornari, & properat, jamque expectatur in hortis,
 Aut apud I siacæ potius sacra raria lenæ;
 Componit crinem laceratis ipsa capillis,
 Nuda humeros Psecas infelix, nudisque mamillis.
 Altior hic quare cincinnus? Taurea punit
 Continuo flexi crimen facinusque capilli.
 Quid Psecas admisit? quænam est hic culpa puellæ,
 Si tibi displicuit nasus tuus? altera lxxvum
 Extendit, pectitque comas, & volvit in orbem.
 Est in consilio matrona, admotaque lanis
 Emerita quæ cessat acu: sententia prima
 Hujus erit, post hanc ætate, atque arte minores
 Censebunt, tanquam famæ discrimin agatur,
 Aut animæ: tanta est quærendi cura decoris.
 Tot premit ordinibus, tot adhuc compagibus altum
 Aedificat caput; Andromachen à fronte videbis,
 Post minor est; aliam credas: cedo, si breve parvi
 Sortita est lateris spatum, breviorque videtur
 Virgine Pygmæa nullis adjuta cothurnis,
 Et levis erecta consurgit ad oscula planta.
 Nulla viri cura interea, nec mentio fiet
 Damnorum: vivit tanquam vicina mariti,
 Hoc solo propior, quod amicos conjugis odit,
 Et servos: gravis est rationibus. Ecce furentis
 Bellonæ, matrisque Deum chorus intrat, & ingens
 Antistes, cui rauca cohors, cui tympana cedunt
 Plebeia, & Phrygia vestitur bucca tiara:
 Grande sonat, metuque jubet Septembbris, & Austris
 Adventum, nisi se centum lustraverit ovis,
 Et xerampelinas veteres donaverit ipsi:
 Ut quicquid subiti, & magni discriminis instat,
 In tunicas eat, & totum semel expiet annum.
 Hybernum fracta glacie descendet in amnem,

Ter matutino Tyberi mergetur, & ipsi
 Vorticibus timidum caput abluet; inde superbi
 Totum regis agrum nuda ac tremebunda cruentis
 Erepit genibus: si candida jussit Io,
 Ibit ad Ægypti finem, calidaque petitas
 A Meroë portabit aquas, ut spargat in ædem
 Isidis, antiquo quæ proxima surgit ovili:
 Credit enim ipsius dominæ se voce moneri.
 En animam, & mentem, cum qua Dii nocte loquuntur!
 Ergo hic præcipuum, summumq; meretur honorem,
 Quigrege linigero circundatus, & grege calvo,
 Plangentis populi currit derisor Anubis.
 Ille petit veniam, quoties non abstinet uxor
 A rixâ, sacris observandisque diebus:
 Magnaque debetur violato pœna cadurco.
 Et movisse caput visa est argentea serpens
 Illius lachrymis, meditataque murmura præstant
 Ut veniam culpæ non abnuat: ansere magno
 Scilicet, & tenui popano corruptus Osiris.
 Cum dedit ille locum: cophino, fœnoque relicto,
 Arcanam Judæa tremens mendicat in aurem,
 Interpres legum Solymarum, & magna sacerdos
 Arboris, ac summi fida internuntia cœli.
 Implet & illa manum: sed parcus, ære minuto
 Qualiacunque voles Judæi somnia vendunt.
 Spondet amatorem tenerum, vel divitis orbi
 Testamentum ingens, calidæ pulmone columbæ
 Tractato, Armenius, vel Commagenus aruspex;
 Pectora pullorum rimatur, & exta catelli,
 Interdum & pueri: faciet, quod deferat ipse.
 Chaldæis sed major erit fiducia: quicquid
 Dixerit Astrologus, credent à fonte relatum
 Ammonis; quoniam Delphis oracula cessant,
 Et genus humanum damnat caligo futuri.
 Præcipuus tamen est horum, qui sapient exul;
 Cujus amicitia, conducendaque tabella
 Magnus civis obit, & formidatus Othoni.
 Inde fides arti, sonuit si dextera ferro,
 Izvaque; si longo castrorum in carcere mansit.

Nemo

Nemo mathematicus genium indemnatus habebit;
 Sed qui pñè perit, cui vix in Cyclada mitti
 Contigit, & parva tandem caruisse Seriphō.
 Consulit istericæ lento de funere matris;
 Ante tamen de te Tanaquil tua; quando sororem
 Efferat, & patruos; an sit victurus adulter
 Post ipsam; quid enim majus dare numina possunt?
 Hæc tamen ignorat, quid sydus triste minetur
 Saturni, quo læta Venus se proferat astro,
 Qui mensis dainno, quæ dentur tempora lucro.
 Illius occursus etiam vitare memento,
 In cuius manibus, ceu pinguia succina, tritas
 Cernis ephemeras; quæ nullum consulit, & jam
 Consulitur; quæ, castra viro patriamque petente,
 Non ibit pariter numeris revocata Thrasylli.
 Ad primum lapidem vestaricum placet, hora
 Sumitur ex libro; si prurit frictus ocelli
 Angulus, inspecta genesi collyria poscit;
 Ægra licet jaceat, capiendo nulla videtur
 Aptior hora cibo, nisi quam dederit Petosiris.
 Si mediocris erit; spatiū lustrabit utrumque
 Metarum, & sorteis ducet, frontemque manumque
 Præbebit vati, crebrum poppysma cienti.
 Divitibus responsa dabit Phryx augur, & Indus
 Conductus, dabit astrorum mundique peritus,
 Atque aliquis senior, qui publica fulgura curat.
 Plebeium in circo positum est, & in aggere fatum:
 Quæ nudis longum ostendit cervicibus aurum,
 Consulit ante Phalas, delphinorumque columnas,
 An sagavendenti nubat caupone relicto.
 Hæc tamen & partus subeunt discrimen, & omneis
 Nutricis tolerant fortuna urgente labores:
 Sed jacet aurato vix ulla puerpera lecto.
 Tantum artes hujus, tantum medicamina possunt,
 Quæ sterileis facit, atq; homines in ventre necandos
 Conducit. gaude infelix, atque ipse bibendum
 Porridge quidquid erit: nam si distendere vellet,
 Et vexare uterum pueris salientibus, esses
 Æthiopis fortasse pater; mox decolor hæres

Impleret tabulas, nunquam tibi mane videndus.
 Transeo suppositos, & gaudia, votaque s^æpe
 Ad spurcos decepta lacus, atque inde petitos
 Pontifices Salios, Scaurorum nomina falso
 Corpore laturos. Stat Fortuna improba noctu,
 Arridens nudis infantibus : hos fovet omneis,
 Involvitque sinu ; domibus tunc porrigit altis,
 Secretumque sibi mimum parat : hos amat, his se
 Ingerit, utque suos ridens producit alumnos.
 Hic magicos adfert cantus, hic Thessala vendit
 Philtra, quibus valeat mentem vexare mariti ;
 Et solea pulsare caput. Quod desipis, inde est,
 Inde animi caligo, & magna oblivio rerum,
 Quas modo gessisti. tamen hoc tolerabile, si non
 Et furere incipias, ut avunculus ille Neronis,
 Cui totam tremuli frontem Cæsonia pulli
 Infudit. Quæ non faciet, quod Principis uxor?
 Ardebat cuncta, & fracta compage ruebant ;
 Non aliter, quam si fecisset Iuno maritum
 Insanum. Minus ergo nocens erit Agrippinæ
 Boletus : siquidem unius præcordia pressit
 Ille senis, tremulumque caput descendere jussit
 In cœlum, & longam manantia labra salivam.
 Hæc poscit ferrum, atque ignes, hæc potio torquet :
 Hæc lacerat mixtos equitum cum sanguine patres.
 Tanti partus equæ, quanti una venefica constat.
 Oderunt natos de pellice : nemo repugnet,
 Nemo vetet : jam jam privignum occidere fas est.
 Vos ego, pupilli, moneo, quibus ampliore est res,
 Custodite animas, & nulli credite mensæ :
 Livida materno fervent adipata veneno.
 Mordeat ante aliquis, quidquid porrexerit illa,
 Quæ peperit ; timidus prægustet pocula pappas.
 Fingimus hæc, altum Satyra sumente cothurnum
 Scilicet, & finem egressi, legemque priorum,
 Grande Sophocleo carmen bacchamur hiatu,
 Montibus ignotum Rutulis, cœloque Latino.
 Nos utinam vani : sed clamat Pontia, feci,
 Confiteor ; puerisque meis aconita paravi ,

Quæ

Quæ depensa patent : facinus tamen ipsa peregi.
 Tune duos una sævissima vipera cœna ?
 Tune duos ? septem, si septem forte fuissent.
 Credamus tragicis , quidquid de Colchide torva
 Dicitur, & Progne. Nil contra conor, & illæ
 Grandia monstra suis audebant temporibus : sed
 Non propter nummos. Minor admiratio summis
 Debetur monstribus , quoties facit ira nocentem
 Hunc sexum ; rabie jecur incendente feruntur
 Præcipites, ut saxa jugis abrupta, quibus mons
 Subtrahitur, clivoque latus pendente recedit :
 Illam ego non tulerim, quæ computat , & fcelus in-
 Sana facit. Spectant subeuntem fata mariti   (gens
 Alcestim, &, similis si permutatio detur,
 Morte viri cupient animam servare catellæ.
 Occurrunt multæ tibi Belides , atque Eriphylæ :
 Mane Clitemnæstram nullus non vicus habebit.
 Hoc tantum refert, quod Tyndaris illa bipennem
 Insulam, & fatuam dextra, lævaque tenebat :
 At nunc res agitur tenui pulmone rubetæ ;
 Sed tamen & ferro, si prægustaret Atrides
 Pontica ter visti cautus medicamina Regis.

S A T Y R A VII.

E T spes, & ratio studiorum in Cæsare tantum ;
 Solus enim tristes hac tempestate Camœnas
 Respexit, cum jam celebres, notique poëtae
 Balneolum Gabiis, Romæ conducere furnos
 Tentarent ; nec foedum alii, nec turpe putarent
 Præcones fieri, cum, desertis Aganippes
 Vallibus, esuriens migraret in atra Cleio.
 Nam, si Pieria quadrans tibi nullus in arca
 Ostendatur, ames nomen vistumque Machæræ ;
 Et vendas potius, commissa quod auctio vendit
 Stantibus; œnophorum, tripodes, armaria, cistas,
 Halcyonem Bacchi, Thebas, & Terefa Fausti.
 Hoc satius, quam si dicas sub judice, vidi,
 Quod non vidisti : faciant equites Asiani,   (thyni,
 Quanquam & Cappadoces faciant, equitesque Bi-

Al-

Altera quos nudo traducit Gallia talo.
 Nemo tamen studiis indignum ferre laborem
 Cogetur posthac. necit quicunque canoris
 Eloquium vocale modis, laurumque momordit.
 Hoc agite o juvenes; circumspicit, & stimulat vos,
 Materiamque sibi ducis indulgentia querit.
 Si qua aliunde putas rerum expectanda tuarum
 Praesidia, atque ideo crocex membrana tabellæ
 Impletur; lignorum aliquid posce oxyus, & quæ
 Componis, dona Veneris, Thelesine, marito;
 Aut clade, & positos tinea pertunde libellos.
 Frange miser calamos, vigilataque prælia dele,
 Qui facis in parva sublimia carmina cella,
 Ut dignus venias hederis, & imagine macia.
 Spes nulla ulterior: didicit jam dives avarus
 Tantum admirari, tantum laudare disertos,
 Ut pueri Junonis avein: sed defluit ætas
 Et pelagi patiens, & cassidis, atque ligonis.
 Tædia tunc subeunt animos, tunc seque, suamque
 Terpsichoren odit facunda & nuda senectus.
 Accipe nunc artes, ne quid tibi conferat iste,
 Quem colis, & Musarum & Apollinis æde relicta;
 Ipse facit versus, atque uni cedit Homero
 Propter mille annos. At si dulcedine famæ
 Succensus recites, Maculonus commodat ædes;
 Hæc longe ferrata domus servire jubetur,
 In qua sollicitas imitatur janua portas:
 Scit dare libertos extrema in parte sedentes
 Ordinis, & magnas comitum disponere voces.
 Nemo dabit regum, quanti subsellia constent,
 Et quæ conducto pendent anabathra tigillo,
 Quæque reportandis posita est orchestra cathedris.
 Nos tamen hoc agimus, tenuique in pulvere sulcos
 Dicimus, & littus sterili versamus aratro.
 Nam si discedas, laqueo tenet ambitiosi
 Consuetudo mali; tenet insanabile multos
 Scribendi cacoëthes, & ægro in corde senescit.
 Sed vatem egregium, cui non sit publica vena,
 Qui nihil expositum soleat deducere, nec qui

Com-

Communi feriat carmen triviale moneta;
 Hunc, qualem nequeo monstrare, & sentio tantum,
Anxietate **carens** **animus** **facit**, **omnis** **acerbi**
 Impatiens, cupidus sylvarum, aptusque bibendis
 Fontibus Aonidum. Neque enim cantare sub antro
 Pierio, thyrsumve potest contingere moesta
 Paupertas, atque æris inops, quo nocte dieque
 Corpus eget: satur est, cum dicit Horatius, ohe.
 Quis locus ingenio? nisi cum se carmine solo
 Vexant, & dominis Cyrrhæ Nysæque feruntur
 Pectora nostra duas non admittentia curas?
 Magnæ mentis opus, nec de lodi paranda
 Attonitæ, currus & equos faciesque Deorum
 Aspicere, & qualis Rutulum confundat Erynnis.
 Nam si Virgilio puer, & tolerabile deesset
 Hospitium, caderent omnes à crinibus hydri;
 Surda nihil gemeret grave buccina. Poscimus, ut sit
 Non minor antiquo Rubrenus Lappa cothurno,
 Cujus & alveolos, & lanam pignerat Atreus?
 Non habet infelix Numitor, quod mittat amico;
 Quintillæ quod donet, habet; nec defuit illi
 Vnde emeret multa pascendum carne leonem
 Iam domitum: constat leviori bellua sumptu
 Nimirum, & capiunt plus intellina poëtæ.
 Contentus fama jaceat Lucanus in hortis
 Marmoreis: at Sarrano, tenuique Saleio
 Gloria quantalibet quid erit, si gloria tantum est?
 Curritur ad vocem jucundam, & carmen amicæ
 Thebaïdos, lætam fecit cum Statius urbem,
 Promisitque diem: tanta dulcedine captos
 Afficit ille animos, tantaque libidine vulgi
 Auditur. sed, cum fregit subsellia versu,
 Esurit, intactam Paridi nisi vendat Agaven.
 Ille & militiæ multis largitur honorem,
 Semestri vatum digitos circumligat auro. (rinos,
 Quod non dant proceres, dabit histrio. tu Came-
 Et Bareas, tu nobilium magna atria curas:
 Præfectos Pelopea facit, Philomela tribunos.
 Haud tamen invideas vati, quem pulpita pascunt.

Quis

Quis tibi Mecænas ? quis nunc erit aut Proculejus,
 Aut Fabius ? quis Cotta iterum ? quis Lentulus alter ?
 Tunc par ingenio pretium , tunc utile multis
 Pallere, & vinum toto nescire Decembri.
 Vester porro labor fœcundior, historiarum
 Scriptores, petit hic plus temporis , atque olei plus :
 Namque oblita modi millesima pagina surgit
 Omnibus, & crescit multa damnoſa papyro.
 Sic ingens rerum numerus jubet, atque operum lex.
 Quæ tamen inde ſegeſ ? terræ quis fructus apertæ ?
 Quis dabit historicō, quantum daret acta legenti ?
 Sed genus ignavum, quod lecto gaudet, & umbra.
 Dic igitur, quid cauſſidicis civilia præſtent
 Officia, & magno comites in fasce libelli ?
 Ipsi magna ſonant : ſed tunc, cum creditor audit,
 Præcipue, vel, ſi tetigit latus acrior illo,
 Qui venit ad dubium grandi cum codice nomen,
 Tunc immensa cavi ſpirant mendacia folles,
 Conſpuiturque ſinus. veram deprendere meſſem
 Si libet ; hinc centum patrimonia cauſſidicorum,
 Parte alia ſolum rufſati pone Lacertæ.
 Conſedere duces : ſurgis tu pallidus Ajax
 Dicturus dubia pro libertate, bubulco
 Judice: rumpe miſer tensum jecur, ut tibilaffo
 Figantur virides, ſcalarum gloria , palmæ.
 Quod vocis pretium ? ſiccus petasunculus, & vas
 Pelamydum; aut veteres Maurorum epimenia bulbi;
 Aut vinum Tiberi devectum, quinque lagenæ,
 Si quater egifti ; ſi contigit aureus unus ,
 Inde cadunt partes ex födere pragmaticorum.
 Emilio dabitur, quantum petet ; & melius nos
 Egimus : hujus enim ſtat currus aheneus, alti
 Quadrijuges in veſtibulis, atque ipſe feroci
 Bellatore ſedens curvatum haſtile minatur
 Eminus, & ſtatua meditatur prælia lusca.
 Sic Pedo conturbat , Matho deficit : exitus hic eſt
 Tongilli, magno cum rhinocerote lavari
 Qui ſolet, & vexat lutulenta balnea turba,
 Perque forum juvenes longo premit aſſere Medos ,

Em-

Empturus pueros, argentum, murrhina, villas.
 Spondet enim Tyrio stlataria purpura filo.
 Et tamen est illis hoc utile: Purpura vendit
 Caussidicum, vendunt amethystina: convenit illis
 Et strepitu, & facie majoris vivere census.
 Sed finem impensa non servat prodiga Roma.
 Ut redeant veteres, Ciceroni nemo ducentos
 Nunc dederit nummos, nisi fulserit annulus ingens.
 Respicit haec primum, qui litigat, an tibi servi
 Octo, decem comites, an post te sella, togati
 Ante pedes. Ideo conducta Paullus agebat
 Sardonyche, atque ideo pluris quam Cossus agebat,
 Quam Basilus. Rara in tenui facundia panno.
 Quando licet Basilo flentem producere matrem?
 Quis bene dicentem Basilum ferat? accipiat te
 Gallia, vel potius nutricula caussidicorum
 Africa, si placuit mercedem ponere linguæ.
 Declamare doces, (ô ferrea pectora) Vetti,
 Cum perimit sivos classis numerosa tyrannos.
 Nam quæcumque sedens modo legerat, haec eadem
 Proferet, atq; eadem cantabit versibus iisdem. (stans
 Occidit miserios crambe repetita magistros.
 Quis color, & quod sit cauſa genus, atq; ubi summa
 Quæſtio, quæ veniant diversa parte sagittæ;
 Scire volunt omnes, mercedem solvere nemo.
 Mercedem appellas? quid enim ſcio? culpa docentis
 Scilicet arguitur, quod læva in parte mamillæ
 Nil ſalit Arcadico juveni; cuius mihi ſexta
 Quaque die miserum dirus caput Hannibal implet;
 Quidquid id est, de quo deliberat, an petat urbem
 A Cannis, an post nimbos, & fulmina cautus
 Circumagat madidas à tempeſtate cohorteis.
 Quantum viſ ſtipulare, & protinus accipe quod do,
 Ut toties illum pater audiat. Aſt alii ſex,
 Vel plures uno conclamant ore Sophistæ,
 Et veras agitant lites; raptore relicto,
 Fusa venena silent, malus ingiatuſque maritus,
 Et quæ jam veteres fanant mortaria cæcos.
 Ergo ſibi dabit ipſe rudem, ſi noſtra movebunt

Conſi.

Consilia, & vitæ diversum iter ingredietur,
 Ad pugnam qui rhetorica descendit ab umbræ,
 Summula ne pereat, qua vilistessera venit
 Frumenti; quippe hæc merces lautissima. tenta
 Chrysogonus quanti doceat, vel Pollio quanti
 Lautorum pueros, artem scindens Theodori.
 Balnea sexcentis, & pluris poricus, in qua
 Gestetur dominus, quoties pluit: anne serenum
 Exspectet, spargatque luto jumenta recenti?
 Hic potius: namque hic mundæ nitet ungula mulæ.
 Parte alia longis Numidarum fulta columnis
 Surgat, & algentem rapiat cœnatio solem.
 Quanticunque domus, veniet qui fercula doce
 Componit, veniet qui pulmentaria condit.
 Hos inter sumptus festertia Quintiliano
 Ut multum duo sufficient. Res nulla minoris
 Constatit patri, quam filius. Unde igitur tot
 Quintilianus habet saltus? exempla novorum
 Fatorum transi: felix, & pulcher, & acer:
 Felix, & sapiens, & nobilis, & generosus
 Appositam nigræ lunam subtexit alutæ:
 Felix, orator quoque maximus, & jaculator;
 Et si perfixit, cantat bene. Distat enim, quæ
 Sidera te excipient modo primos incipientem
 Edere vagitus, & adhuc à matre rubentem.
 S I F O R T U N A volet, fies de rhetore consul:
 Si volet hæc eadem, fies de consule rhetor.
 Ventidius quid enim? quid Tullius? anne aliud quæ
 Sidus, & occulti miranda potentia fati?
 Servis regna dabunt, captivis fata triumphos.
 Felix ille tamen, corvo quoque rarior albo.
 Pœnituit multos vanæ, iterilisque cathedræ;
 Sicut Thrasymachi probat exitus, atque Secundi
 Carinatis: & hunc inopem vidistis, Athenæ,
 Nil præter gelidas ausæ conferre cicutas.
 Dii majorum umbris tenuem, & sine pondere terræ,
 Spirantesque crocos, & in urna perpetuum ver,
 Qui præceptorem sancti voluere parentis
 Esse loco. Metuens virgæ iam grandis Achilles

Cantabat patriis in montibus; & cui non tunc
 Eliceret risum citharœdi cauda magistri?
 Sed Rufum, atque alios cœdit sua quemq; juvenus;
 Rufum, qui toties Ciceronem Allobroga dixit.
 Quis gremio Enceladi, doctique Palæmonis afferit,
 Quantū grammaticus meruit labor? & tamen ex hoc
 Quodcunq; est (minus est autem quam rhetoris æra)
 Discipuli custos præmordet Accœnonetus,
 Et qui dispensat, frangit sibi. Cede, Palæmon,
 Et patere inde aliquid decrescere (non aliter quam
 Institor hybernæ tegetis, niveique cadurci)
 Dummodo non pereat, mediæ quod noctis ab hora
 Sedisti, qua nemo faber, qua nemo federet
 Qui docet obliquo lanam deducere ferro:
 Dummodo non pereat totidem olfecisse lucernas
 Quot stabant pueri, cum totus decolor esset
 Flaccus, & hæreret nigro fuligo Maroni.
 Rara tamen merces, quæ cognitione tribuni
 Non egeat. Sed vos sœvas imponite leges,
 Ut præceptoris verborum regula constet;
 Ut legat historias, autores noverit omnes
 Tanquam unguis, digitosque suos; ut forte rogatus,
 Dum petit aut thermas, aut Phœbi balnea, dicat
 Nutricem Anchisæ, nomen, patriamque novercæ
 Anchemoli, dicat quot Acestes vixerit annos,
 Quot Siculus Phrygibus vini donaverit urnas.
 Exigite, ut mores teneros ceu pollice ducat,
 Ut si quis cera vultum facit: exigite, ut sit
 Ipse pater cœtus. Non est leve tot puerorum
 Observare manus, oculosque pedesque vagantes.
 Hæc, inquit, cures; & cum se verterit annus,
 Accipe, victori populus quod postulat aurum.

S A T Y R A VIII.

STemmata quid faciunt? quid prœdest, Pontice,
 longo
 Sanguine censeri; pictosque ostendere vultus
 Majorum, & stantes in curribus Æmilianos;
 Et Curios jam dimidios, nasumque minorem

S A T Y R A V I I I .

51

Corvini, & Galbam auriculis nasoque carentem ?
 Quis fructus, generis tabula jaftare capaci
 Corvinum, & posthac multa deducere virga
 Fumosos equitum cum dictatore magistros,
 Si coram Lepidis male vivitur ? effigies quo
 Tot bellatorum, si luditur alea pernox
 Ante Numantinos ; si dormire incipis ortu
 Luciferi, quo signa duces, & castra movebant ?
 Cur Allobrogicis, & magna gaudeat ara
 Natus in Herculeo Fabius lare ; si cupidus, si
 Vanus, & Euganea quantumvis mollior aagna ?
 Si tenerum attritus Catinensi pumice corpus,
 Squalentes traducit avos ; emptorque veneni
 Frangenda miseram funestat imagine gentem ?
 Tota licet veteres exornent undique cera
 Atria ; N O B I L I T A S sola est atque unica virtus.
 Paulus, vel Cossus, vel Drusus moribus esto ;
 Hos ante effigies majorum pone tuorum :
 Praecedant ipsas illi te consule virgas.
 Prima mihi debes animi bona : sanctus haberi,
 Justitiaque tenax factis diisque mereris ;
 Agnosco procerem : salve Getulice, seu tu
 Syllanus, quoctunque alio de sanguine, rarus
 Civis, & egregius patriæ contingis ovanti.
 Exclamare libet, populus quod clamat Osiri
 Invento. Quis enim generosum dixerit hunc, qui
 Indignus genere, & præclaro nomine tantum
 Insignis ? nanum cujusdam, Atlanta vocamus ;
 Æthiopem, cygnum ; parvam extortamq; puellam,
 Europen ; canibus pigris scabieque vetusta
 Lævibus, & sicca lambentibus ora lucernæ,
 Nomen erit pardus, tigris, leo, si quid adhuc est
 Quod fremit in terris violentius : Ergo cavebis,
 Et metues, ne tu sic Creticus, aut Camerinus.
 His ego quem monui, tecum est mihi sermo, Rubelli
 Plance ; tumes alto Drusorum sanguine, tanquam
 Feceris ipse aliquid, propter quod nobilis es es,
 Ut te conciperet, quæ sanguine fulget Iuli,
 Non quæ ventoso conducta subaggere texit.

52 I. J U V E N A L I S

Vos humiles inquis, vulgi pars ultima nostri,
 Quorum nemo queat patriam monstrare parentis;
 At ego Cecropides: vivas, & originis hujus
 Gaudia longa feras: tamen ima plebe Quiritem
 Facundum invenies; solet hic defendere causas
 Nobilis indocti; veniet de plebe togata
 Qui juris nodos, & legum ænigmata solvat.
 Hic petit Euphraten juvenis, domitique Batavi
 Custodes aquilas, armis industrius: at tu
 Nil nisi Cecropides, truncoque simillimus Herma:
 Nullo quippe alio vincis discrimine, quam quod
 Illi marmoreum caput est, tua vivit imago.
 Dic mihi, Teucrorum proles, animalia muta
 Quis generosa putet, nisi fortia? nempe volucrem
 Sic laudamus equum, facili cui plurima palma
 Fervet, & exultat rauco victoria circo.
 Nobilis hic, quoconque venit de gramine, cuius
 Clara fuga ante alios, & primus in æquore pulvis:
 Sed venale pecus, Corinthæ posteritas &
 Hirpini, si rara jugo victoria sedit.
 Nil ibi majorum respectus, gratia nulla
 Umbrarum: dominos pretiis mutare jubentur
 Exiguis, tritoque trahunt epihedia collo
 Segnipedes, dignique molam versare Nepotis.
 Ergo ut miremur te, non tua, primum aliquid da
 Quod possim titulis incidere, prater honores,
 Quos illis damus, & dedimus, quibus omnia debes.
 Hæc satis ad juvenem, quem nobis fama superbum
 Tradit, & inflatum, plenumque Nerone propinquum.
 Rarus enim ferme sensus communis in illa
 Fortuna. Sed te censeri laude tuorum;
 Pontice, noluerim, sic ut nihil ipse futuræ
 Laudis agas. Misserum est aliorum incumbere fama:
 Ne collapsa ruant subductis testa columnis.
 Stratus humili palmes viduas desiderat ulmos.
 Esto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem
 Integer: ambiguae si quando cirabere testis
 Incertæque rei, Phalaris licet imperet ut sis
 Falsus, & admoto dictet peruria tauro;

Sum.

Summum crede nefas animam præferre pudori ;
 Et propter vitam vivendi perdere causas.
 Dignus morte perit, cœnet licet ostrea centum
 Gaurana, & Cosini toto mergatur aheno.
 Expectata diu tandem provincia cum te
 Rectorem accipiet, pone iræ fræna modumque,
 Pone & avaritiam ; miserere inopum socrorum.
 Ossa vides regum vacuis exhausta medullis.
 Respice quid moneant leges, quid curia mandet,
 Præmia quanta bonos maneant; quam fulmine justo
 Et Capito & Numitor ruerint damnante senatu,
 Pirata Cilicum. Sed quid damnatio confert,
 Cum Pansa eripiat quicquid tibi Narta reliquit ?
 Præconem, Chærippe, tuis circumspice pannis ,
 Iamque tace : furor est post omnia perdere naulum.
 Non idem gemitus olim , nec vulnus erat par
 Damnorum, sociis florentibus, & modo victis :
 Plena domus tunc omnis , & ingens stabat acervus
 Nummorum, Spartana chlamys, conchylia Coa ;
 Et cum Parrhasii tabulis, signisque Myronis
 Phidiacum vivebat ebur, nec non Polycleti
 Multus ubique labor ; rarae fine Mentore mensæ.
 Inde Dolabella est, atque hinc Antonius, inde
 Sacrilegus Verres : referebant navibus altis
 Occulta spolia, & plures de pace triumphos.
 Nunc sociis juga pauca boum , & grex parvus equa-
 Et pater armenti capto eripietur agello ; (rum,
 Ipsi deinde lares, si quod spectabile signum,
 Si quis in ædicula Deus unicus : hæc etenim sunt
 Pro summis, nam sunt hæc maxima. Despicias tu
 Forfitan imbellis Rhodios, unctamque Corinthum;
 Despicias merito: quid resinata juventus,
 Cruraque totius facient tibi lævia gentis ?
 Horrida vitanda est Hispania, Gallicus axis,
 Illyricumque latus ; parce & messoribus illis,
 Qui saturant urbem circo scenæque vacantem.
 Quanta autem inde feres tam diræ præmia culpæ,
 Cum tenues nuper Marius discinxerit Afros ?
 Curandum in primis, ne magna injuria fiat

Fortibus & miseris: tollas licet omne quod usquā est
 Auri atque argenti, scutum gladiumque relinques,
 Et jacula, & galeam: spoliatis arma supersunt.
 Quod modo proposui, non est sententia: verum
 Credite me vobis folium recitare Sibyllæ.
 Si tibi sancta cohors comitum, si nemo tribunal
 Vendit acersecomes, si nullum in conjugè crimen,
 Nec per conventus, nec cuncta per oppida curvis
 Vnguibus ire parat nummos raptura Celano:
 Tunc licet à Pico numeres genus; altaque si te
 Nomina delectant, omnem Titanida pugnam
 Inter majores, ipsumque Promethea ponas:
 De quocunque voles proavum tibi sumito libro.
 Quod si præcipitem rapit ambitus, atque libido,
 Si frangis virgas sociorum in sanguine, si te
 Delectant hebetes lasso lictore secures:
 Incipit ipsorum contra te stare parentum
 Nobilitas, claramque facem præferre pudendis.
 OMNE animi vitium tanto conspectius in se
 Crimen habet, quanto major, qui peccat, habetur.
 Quò mihi te, solitum falsas signare tabellas
 In templis, quæ fecit avus, statuamque parentis.
 Ante triumphalem? quò, si nocturnus adulter.
 Tempora Santonico velas adoperta cucullo?
 Præter majorum cineres atque ossa, volucri
 Carpento rapitur pinguis Damasippus; & ipse,
 Ipse rotam stringit multo sufflamine consul:
 Nocte quidem; sed luna videt, sed sidera testes
 Intendunt oculos. finitum tempus honoris
 Cum fuerit, clara Damasippus luce flagellum
 Sumet, & occursum nusquam trepidabit amici
 Jam senis, ac virga prior innuet, atque maniplos
 Solyet, & infundet jumentis hordea lassis.
 Interea dum lanatas, torvumque juvencum
 More Numæ cedit Jovis ante altaria, jurat
 Hippoñam, & facies olida ad præsepio pictas.
 Sed cum pervigiles placet instaurare popinas,
 Obvius assiduo Syrophœnix udus amomo
 Currit, Idumææ Syrophœnix incola portæ

Hospitis affectu dominum regemque salutat;
 Et cum venali Cyane succincta lagena.
 Defensor culpæ dicet mihi; fecimus & nos
 Hæc juvenes. esto: desisti nempe, nec ultra
 Fovisti errorem: Breve sit quod turpiter audes.
 Quædam cum prima reſecentur crima barba,
 Indulge veniam pueris. Damasippus ad illos
 Thermarum calices, inscriptaque linteā vadit,
 Maturus bello Armeniæ, Syriæque tuendis
 Amnibus, & Rheno, atque Istro: præſtare Neronem
 Securum valet hæc artas. Mitte Ostia, Cæſar,
 Mitte; ſed in magna legatum quære popina:
 Invenies aliquo cum percuſſore jacentem,
 Permiſtum nautis, aut furibus, aut fugitiis,
 Inter carnifices, & fabros ſandapilarum,
 Et resupinati cefiantia tympana Galli;
 Aequa ubi libertas, communia pocula, lectus
 Non alius cuiquam, nec mensa remotior ulli.
 Quid facias talem ſortitus, Pontice, ſervum?
 Nempe in Lucanos, aut Tusca ergaſtula mittas.
 At vos, Trojogenæ, vobis ignoscitis, & quæ
 Turpia cerdoni, Voleſos Brutosque decebunt.
 Quid ſi nunquam adeo foedis, adeoque pudendis
 Vtimur exemplis, ut non pejora ſuperſint?
 Consumptis opibus vocem, Damasippe, locasti
 Sipario, clamolūm ageres ut phasma Catulli.
 Laureolum Velox etiam bene Lentulus egit,
 Iudice me, dignus vera cruce. Nec tamen ipſi
 Ignoscas populo; populi frons durior hujus,
 Qui ſedet, & ſpectat trifturria patritiorum.
 Planipedes audit Fabios, ridere potest qui
 Mamercorum alapas. Quanti ſua funera vendant,
 Quid refert? vendunt nullo cogente Nerone,
 Nec dubitant celsi prætoris vendere ludis.
 Finge tamen gladios inde, atque hinc pulpita pone
 Quid ſatius? mortem ſic quisquam exhorruit, ut ſi
 Zelotypus Thymelæ, ſtupidi collega Corinthi?
 Res haud mira tamen, citharœdo principe mimus
 Nobilis. hic ultra quid erit niſi ludus? & illud

Dede^cus urbis habes; nec mirmillonis in armis,
 Nec clypeo Gracchum pugnantem, aut falce supina;
 Damnat enim tales habitus, & damnat & odit:
 Nec galea frontem abscondit: movet ecce trident;
 Postquam vibrata pendentia retia dextra
 Nequicquam effudit, nudum ad spectacula vultum
 Erigit, & tota fugit agnoscendus arena.
 Credamus tunicae, de fauibus aurea cum se
 Porrigat, & longo jactetur spira galero.
 Ergo ignominiam graviorem pertulit omni
 Vulnere, cum Graccho iussus pugnare secutor.
 Libera si dentur populo suffragia, quis iam
 Perditus, ut dubitet Senecam præferre Neroni?
 Cujus suppicio non debuit una parari
 Simia, nec serpens unus, nec culeus unus.
 Par Agamemnonidae crimen: sed causa facit rem
 Dissimilem: quippe ille deis autoribus ulti^r
 Patris erat cæsi media inter pocula; sed nec
 Electriæ jugulo se polluit, aut Spartani
 Sanguine conjugii, nullis aconita propinquis
 Miscuit, in scena nunquam cantavit Orestes,
 Troïca non scripsit. quid enim Virginius armis
 Debuit ulcisci magis, aut cum Vindice Galba?
 Quid Nero tam sava, crudaque tyrannide fecit?
 Hæc opera, atque hæ sunt generosi principis artes,
 Gaudentis fœdo peregrina ad pulpita cantu
 Prostutui, Graiaque apium meruisse corona.
 Majorum effigies habeant insignia vocis:
 Ante pedes Domiti longum tu pone Thyestæ
 Syrma, vel Antigones, seu personam Menalippes,
 Et de marmoreo citharam iuspende Colosso.
 Quis Catilina tuis natalibus, atque Cethegi
 Inveniet quicquam sublimius? arma tamen vos
 Nocturna, & flamas domibus, templisq; parasitis;
 Ut Braccatorum pueri, Senonumque minores
 Ausi, quod liceat tunica punire molesta:
 Sed vigilat Consul, vexillaque vestra coercet
 Hic novus Arpinas ignobilis, & modo Romæ
 Municipalis eques galeatum ponit ubique

Præsidium attonitis, & in omni gente laborat.
 Tantum igitur muros intra toga contulit illi
 Nominis, & tituli, quantum non Leucade, quantum
 Thessaliæ campis Octavius abstulit udo
 Cædibus assiduis gladio : sed Roma parentem,
 Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.
 Arpinas alius Volscorum in monte solebat
 Polcere mercedes, alieno lassus aratro:
 Nodosam post hæc frangebat vertice vitem,
 Si lentoſus pigra muniret caſtra dolabra:
 Hic tamen & Cimbros, & ſumma pericula rerum
 Excipit, & ſolus trepidantem protegit urbem.
 Atq; ideo poſtquā ad Cimbros ſtragemq; volabant,
 Qui nunquam attigerant majora cadavera, corvi;
 Nobilis ornatur lauro collega ſecunda.
 Plebejæ Deciorum animæ, plebeja fuerunt
 Nomina ; pro totis legionibus hi tamen, & pro
 Omnibus auxiliis, atque omni plebe Latina,
 Sufficiunt diis infernis, terræque parenti.
 Pluris enim Decii, quam qui ſervantur ab illis.
 Ancilla natus trabeam, & diadema Quirini,
 Et fasces meruit, regum ultimus ille bonorum.
 Prodita lavabant portarum clauſtra tyrannis
 Exulibus juvenes ipsius Consulis, & quos
 Magnūm aliquid dubia pro libertate decebat,
 Quod miraretur cum Coelite Mutius, & quæ
 Imperii fines Tyberinum virgo natavit.
 Occulta ad patres produxit crimina ſervus
 Matronis lugendus : at illos verbera justis
 Afficiunt poenis, & legum prima ſecuris.
 Malo pater tibi ſit Thersites, dummodo tu ſis
 Æacidæ ſimilis, Vulcaniaque arma capellas ;
 Quam te Thersitæ ſimilem producat Achilles.
 Et tamen ut longe repetas, longeque revolvas
 Nomen, ab infami gentem deducis aſylo :
 Majorum primus quisquis fuit ille tuorum,
 Aut pastor fuit, aut illud quod dicere nolo.

SATYRA IX.

Scire velim quare toties mihi, Nævole, tristis.
 Occurras fronte obducta, ceu Marsya victus.
 Quid tibi cum vultu qualem deprensus habebit;
 Et colapho cæsus, qui lambit crustula, servus?
 Non erat hac facie miserabilior Creperejus
 Pollio, qui triplicem usuram præstare paratus
 Circuit, & fatuos non invenit. unde repente
 Tot rugæ? certe modico contentus agebas
 Vernam equitem, conviva joco mordente facetus,
 Et salibus vehemens intra pomœria natis.
 Omnia nunc contra; vultus gravis, horrida siccæ
 Sylva comæ, nullus tota nitor in cute, qualem.
 Præstabat calidi circumlita fascia visci,
 Sed fruticante pilo neglecta, & squalida crura.
 Quid macies ægri veteris, quem tempore longo
 Torret quarta dies, olimque domestica febris?
 Deprendas animi tormenta latentis in ægro
 Corpore, deprendas & gaudia: sumit utrumque
 Inde habitum facies: igitur flexisse videris
 Propositorum, & vitæ contrarius ire priori.
 Nuper enim (ut repeto) fanum Iidis, & Gonymedem
 Pacis, & adveftæ secreta palatia matris,
 Et Cererem (nam quo non prostat fœminat templo?)
 Notior Aufidio mœchus. Scelerare solebas,
 Vtile & hoc multis vitæ genus, at mihi nullum
 Inde operæ pretium: pingues aliquando lacernas,
 Munimenta togæ, duri crassique coloris,
 Et male percusſas textoris pectine Galli,
 Accipimus; tenue argentum venæque secundæ.
 Fata regunt homines, fatū est quoq; crimine in illo.
 Quod tamē ulterius monstrum, quam mollis avara?
 Hæc tribui, deinde illa dedi, mox plura tulisti.
 Computat atque calet: ponatur calculus, adsint.
 Cum tabula pueri, numera festeria quinque
 Omnibus in rebus: numerentur deinde labores.
 Dic passer, cui tot montes, tot prædia servas
 Appula, tot milvos intra tua pascua lassos?

Te Trifolinus ager fœcundis vitibus implet,
 Suspectumque jugum Cumis, & Gaurus inanis.
 Nam quis plura linit victuro dolia musto?
 Quantum erat exhausti corpus donare clientis
 Iugeribus paucis? meliusne hic rusticus infans,
 Cum matre, & casulis, & cum lusore catello,
 Cymbala pulsantis legatus fiet amici?
 Improbis es, cum poscis, ait; sed pensio clamat;
 Posce; sed appellat puer unicus, (ut Polyphemi
 Lata acies per quam solers evasit Vlysses)
 Alter emendus erit, namque hic non sufficit; ambo
 Pascendi. quid agam bruma spirante? quid, oro,
 Quid dicam scapulis servorum mense Decembri,
 Et pedibus? durate, atque expectate cicadas?
 Verum ut dissimules, inoneo: sit justa doloris;
 Navole, causa tui; tamen hanc celare memento,
 Et tacitus mœstas intra te fige querelas.
 Quæ modo secretum conimferat, ardet, & odit,
 Tanquam prodideris quicquid scis: sumere ferrum,
 Fuste aperire caput, candelam apponere va'vis
 Non dubitat. nec contemnas, aut despicias, quod
 His opibus nunquam cara est annona veneni.
 Ergo occulta teges, ut curia Martis Athenis.
 At Corydon, Corydon, secretum divitis ullum
 Esse potest? servi ut taceant, jumenta loquentur,
 Et canis, & postes, & marmora. clade fenestras,
 Vela tegant rimas, junge ostia, tollito lumen
 E medio, disclude omnes, prope nemo recumbat;
 Quod tamen ad cantum galli facit illa secundum,
 Proximus ante diem caupo sciet; audiet & quæ
 Finixerunt pariter librarius, archimagiri,
 Carptores: quod enim dubitant componere crimen
 In dominas, quoties rumoribus ulciscuntur.
 Verbera? nec deerit qui te per compita quærat
 Nolentem, & miseram vinosus inebriet aurem.
 Illos ergo roges frustra, qui p:odere malunt
 Arcanum, quam subrepti potare falerni,
 Pro populo faciens quantum Laufella bibebat.
 Vivendum recte cum propter plurima, tum de his

Præcipue causis, ut linguas mancipiorum
 Contemnas. Nam lingua mali pars pessima servi.
 Deterior tamen hic, qui liber non erit, illis,
 Quorum animas & farre suo custodit, & ære.
 Idcirco ut possim linguam contemnere servi,
 Utile consilium modo, sed commune, dedisti.
 Nunc mihi quid suades post damnum tēporis, & spes
 Deceptas & festinat enim decurrere velox
 Flosculus angustæ, miseræque brevissima vitæ
 Portio: dum bibimus, dum ferta, unguenta, puellas
 Poscimus, obrepit non intellecta senectus.
 O parvi, nostri que lares, quos thure minuto,
 Aut farre, & tenui soleo exornare corona:
 Quando ego sigā aliquid quo sit mihi tuta senectus
 A tegete & baculo? viginti millia, foenus
 Pignoribus positis, argenti vascula puri,
 Sed quæ Fabricius censor notet, & duo fortis
 De grege Mæforum, qui me cervice locata
 Securum jubeant clamoso insistere circo.
 Sit mihi præterea curvus cælator, & alter
 Qui multas facies pingat cito; sufficient hæc,
 Quando ego pauper ero: votum miserabile, nec spes
 His saltem; nam cum pro me fortuna regatur,
 Affigit ceras illa de nave petitas,
 Quæ siculos cantus effugit remige surdo.

S A T Y R A X.

O Mnibus in terris, quæ sunt à Gadibus usque
 Auroram, & Gangem, pauci dignoscere possunt
 Vera bona, atque illis multum diversa, remota
 Erroris nebula. quid enim ratione timemus,
 Aut cupimus? quid tam dextro pede concipis, ut te
 Conatus non pœniteat, votique peracti?
 Evertere domos totas optantibus ipsis
 Dii faciles: nocitura toga, nocitura petuntur
 Militia: torrens dicendi copia multis
 Et sua mortifera est facundia: viribus ille
 Confusus periit, admirandisque lacertis.
 Sed plures nimia congesta pecunia cura

Strangulat, & cuncta exsuperans patrimonia census,
 Quanto delphinis balæna Britannica major.
 Temporibus diris igitur, jussuque Ne^{ron}is
 Longinum, & magnos Senecæ prædivitis hortos
 Clausit, & egregias Lateranorum obsidet ædes
 Tota cohors: rarus venit in cœnacula miles.
 Fauca licet portes argenti vascula puri,
 Nocte iter ingressus, gladium contumque timebis,
 Et motæ ad lunam trepidabis arundinis umbram.
 Cantabit vacuus coram latrone viator.
 Prima fere vota, & cunctis notissima templis,
 Divitiae ut crescant, ut opes, ut maxima toto
 Nostra sit arca foro: sed nulla aconita bibuntur
 Fistilibus; tunc illa time, cum pocula sumes
 Gemmata, & lato Setinum ardebit in auro.
 Iamne igitur laudas, quod de sapientibus alter
 Ridebat, quoties à limine moverat unum
 Protuleratque pedem, flebat contrarius alter?
 Sed facilis cuivis rigidicensura cachinni:
 Mirandum est unde ille oculis suffecerit humor.
 Perpetuo risu pulmonem agitare solebat
 Democritus, quanquam non essent urbibus illis
 Prætexta, & trabeæ, fasces, lectica, tribunal.
 Quid si vidisset prætorem in curribus altis
 Extantem, & medio sublimem in pulvere circi,
 In tunica Jovis, & pictæ sarrana ferentem
 Ex humeris aulæa togæ, magnæque coronæ
 Tantum orbem, quanto cervix non sufficit ulla?
 Quippe tenet sudans hanc publicus, & (sibi consul
 Ne placeat) curru servus portatur eodem.
 Da nunc & volucrem, sceptro quæ surgit eburno,
 Illinc cornicines, hinc præcedentia longi
 Agminis officia, & niveos ad fræna Quirites,
 Defossa in loculis quos sportula fecit amicos.
 Tunc quoque materiam risus invenit ad omnes
 Occursus hominum; cuius prudentia monstrat
 Summos posse viros, & magna exempla datus,
 Vervicum in patria, crassoque sub aëre nasci.
 Ridebat curas, necnon & gaudia vulgi,

Intes.

Interdum & lacrymas, cum fortunæ ipse minaci
 Mandaret laqueum, mediumq; ostenderet unguem.
 Ergo supervæua hæc, aut pernicioſa petuntur,
 Propter quæ fas est genua incerare Deorum.
 Quosdam præcipitat ſubjecta potentia magnæ
 Invidiæ, mergit longa atque insignis honorum
 Pagina; descendunt ſtatuæ, reſtemque ſequuntur:
 Ipfas deinde rotas bigarum impaſta ſecuris
 Cædit, & immeritis franguntur crura caballis.
 Iam ſtrident ignes, jam follibus atque caminis
 Ardet odoratum populo caput, & crepat ingens
 Sejanus: deinde ex facie toto orbe ſecunda
 Fiunt urceoli, pelves, ſartago, patellæ.
 Pone domi lauros, duc in Capitolia magnum
 Cretatumque bovem; Sejanus ducitur unco
 Spectandus: gaudent omnes; quæ labra! quis illi
 Vultus erat! nunquam, ſi quid mihi credis, amavi
 Hunc hominē, ſed quo cecidit ſub crimine? qui ſnam
 Delator? quibus indiciis, quo teſte probavit?
 Nil horum; verbosa & grandis epiftola venit
 A Capreis. bene habet, nil plus interrogo. ſed quid
 Turba Remi? ſequitur fortunam, ut ſemper, & odit
 Damnatos. idem populus, ſi Nortia Tusco
 Favifſet, ſi oppreſſa foret ſecura ſenectus
 Principis, hac ipſa Sejanum diceret hora
 Auguſtum. jam prideim, ex quo ſuffragia nulli
 Vendimus, effugit curas: nam qui dabat olim
 Imperium, fasces, legiones, omnia, nunc ſe
 Continet, atque duas tantum res anxius optat,
 Panem, & Circenses. perituros audio multos:
 Nil dubium, magna eſt fornacula. pallidulus mi
 Brutidius meus ad Martis fuit obvius aram.
 Quam timeo victus ne poenæ exigat Ajax,
 Ut male defensus! curramus præcipites, &
 Dum jacet in ripa, calcemus Cæſaris hostem.
 Sed videant ſervi, ne quis neget, & pavidum in juſ
 Cervice aſtricta dominum trahat. hi ſermones
 Tunc de Sejano, ſecreta hæc murmura vulgi.
 Viſne ſalutari ſicut Sejanus: habere

Tantundem? aitque illi sellas donare curules?
 Illum exercitibus praeponere? tutor haberi
 Principis, angusta Caprearum in rupe sedentis
 Cum grege Chaldaeo? vis certa pila cohortis,
 Egregios equites, & castra domestica? quid ni
 Hæc cupias? &c. Qui nolunt occidere quenquam,
 Posse volunt. Sed quæ præclara, & prospera tanti,
 Ut rebus latet par sit mensura malorum?
 Hujus qui trahitur prætextam sumere mavis,
 An Fidenarum Gabiorumque esse potestas?
 Et de mensura jus dicere? vasa minora
 Frangere, pannosus vacuis ædilis Vlubris?
 Ergo quid optandum fore, ignorasse fateris
 Sejanum: nam qui nimios optabat honores,
 Et nimias poscebat opes, numerosa parabat
 Excelsæ turris tabulata, unde altior esset
 Casus, & impulsæ præceps immane ruinæ.
 Quid Crassos, quid Pompeios evertit, & illum
 Ad sua qui domitos deduxit flagra Quirites?
 Summus nempe locus nulla non arte petitus,
 Magnaque numinibus vota exaudita malignis.
 Ad generum Cereris sine cæde & sanguine pauci
 Descendunt reges, & sicca morte tyranni.
 Eloquium ac famam Demosthenis, aut Ciceronis
 Incipit optare, & totis quinquatribus optat,
 Quisquis adhuc uno patam colit asse Minervam;
 Quem sequitur custos angustæ vernula capsæ:
 Eloquio sed uterque perit orator: utrumque
 Largus & exundans letho dedit ingenii fons.
 Ingenio manus est, & cervix cæsa; nec unquam
 Sanguine causidici maduerunt rostra pusilli.
 O fortunatam natam me consule Romam!
 Antoni gladios potuit contemnere, si sic
 Omnia dixisset. Ridenda poëmata malo,
 Quam te conspicuæ divina Philippica famæ,
 Volveris à prima quæ proxima. fævus & illum
 Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ
 Torrentem, & pleni moderantem fræna theatri.
 Diis ille adverfis genitus, fatoque sinistro,

Quem

Quem pater ardentis massæ fuligine lippus
 A carbone, & forcipibus, gladiosque parante
 Incude, & luteo Vulcano ad rhetora misit.
 Bellorum exuvia, truncis affixa trophyis
 Lorica, & fracta de casside buccula pendens,
 Et curtum temone jugum, vixaque triremis
 Aplustre, & summo tristis captivus in arcu,
 Humanis majora bonis creduntur: ad hæc se
 Romanus, Graiusque, ac barbarus induperator
 Erexit: causas discriminis, atque laboris
 Inde habuit. Tanto majorfama sitis est, quam
 Virtutis. Quis enim virtutem amplectitur ipsam,
 Præmia si tollas? patriam tamen obruit olim
 Gloria paucorum, & laudis, titulique cupido
 Hæsuri saxis cinerum custodibus, ad quæ
 Discutienda valent steriles mala robora fucus:
 Quandoquidē data sunt ipsis quoq; fata sepulchris.
 Expende Annibalem: quot libras in duce summo
 Invenies? hic est, quem non capit Africa, Mauro
 Perfusa Oceano, Niloque admota tepenti:
 Rursus ad Æthiopum populos, altosque elephantes,
 Additur imperiis Hispania. Pyrenæum
 Transfilit: opposuit natura Alpemque nivemque;
 Diduxit scopulos, & montem rupit aceto.
 Jam tenet Italiam; tamen ultra pergeret tendit.
 Actum, inquit, nihil est, nisi Pœno milite portas
 Frangimus, & media vexillum pono Subura.
 O qualis facies, & quali digna tabella,
 Cum Getula ducem portaret bellualuscum!
 Exitus ergo quis est? ô gloria! vincitur idem
 Nempe, & in exiliū præceps fugit, atq; ibi magnus
 Mirandusque cliens sedet ad pratoria regis,
 Donec Bithyno libeat vigilare tyranno.
 Finem animæ, quæ res humanas miscuit olim,
 Non gladii, non saxa dabunt, non tela; sed ille
 Cannarum vindex, ac tanti sanguinis ultor
 Annulus. Idemens, & sævas curre per Alpes,
 Ut pueris placeas, & declamatio fias.
 Unus Pellæo juveni non sufficit orbis;

Æstuat.

Estuat infelix angusto limite mundi,
 Ut Gyara clausus scopulis, parvaque Seriphos.
 Cum tamen à figulis munitam intraverit urbem,
 Sarcophago contentus erit. M O R S sola fatetur,
 Quantula sint hominum corpuscula. Creditur olim
 Velificatus Athos, & quicquid Gracia mendax
 Audet in historia, constratum classibus iisdem,
 Suppositumque rotis solidum mare; credimus altos
 Defecisse amnes, epotaque flumina Medo
 Prandente, & madidis cantat quæ Sostratus alis.
 Ille tamen qualis rediit Salamine relicta,
 In Corum atque Eurum solitus savire flagellis,
 Barbarus, Æolio nunquam hoc in carcere passos,
 Ipsum compedibus qui vinxerat Ennosigæum?
 Mitius id sane, quod non & stigmate dignum
 Credidit. huic quisquam vellet servire Deorum?
 Sed qualis rediit? nempe una nave, cruentis
 Fluctibus, ac tarda per densa cadavera prora.
 Has toties optata exegit gloria poenæ.
 Da spatum vitæ, multos da, Juppiter, annos:
 Hoc recto vultu, solum hoc & pallidus optas.
 Sed quam continuis, & quantis longa senectus
 Plena malis? deformè, & tetur ante omnia vultum,
 Dissimilemque sui, deformem pro cute pellem,
 Pendentesque genas, & tales aspice rugas,
 Quales, umbriferos ubi pandit Tabraca saltus,
 In vetula scalpit jam mater simia bucca.
 Plurima sunt juvenum discrimina: pulchrior ille
 Hoc, atque ille alio: multum hic robustior illo;
 Una senum facies: cum voce trementia labra,
 Et jam lœve caput, madidique infantia nasi.
 Frangendus misero gingiva panis inermi;
 Usque adeo gravis uxori, natisque, sibique,
 Ut captatori moveat fastidia Cocco.
 Non eadem vini atque cibi, torpente palato,
 Gaudia: nam dudum gustus perit. aspice partis
 Nunc damnum alterius: nā quæ cantante voluptas,
 Sit licet eximius citharœdus, sitve Seleucus,
 Et quibus aurata mos est fulgere lacerna?

Quid

Quid refert, magni sedeat qua parte theatri,
 Qui vix cornicines exaudiat, atque tubarum
 Conventus? clamore opus est, ut sentiat auris
 Quem dicat venisse puer, quorū nuntiet horas.
 Præterea minimus gelido jam corpore sanguis
 Febre calet sola: circumfilit, agmine facto,
 Morborum omne gerus; quorum si nomina quæras,
 Promptius expediā: quot amaverit Hippia mœchos,
 Quot Themison ægros autumno occiderit uno,
 Quot Basilus socios, quot circumscriperit Hirrus
 Pupillos; citius, quot villas possideat nunc,
 Quo tondente gravis juveni mihi barba sonabat.
 Ille humero, hic lumbis, hic coxa debilis: ambos
 Perdidit ille oculos, & luscis invidet: hujus
 Pallida labra cibum capiunt digitis alienis.
 Ipse ad conspectum cœnæ diducere rictum
 Suetus, hiat tantum, ceu pullus hirundinis, ad quem
 Ore volat pleno mater jejuna. sed omni
 Membrorum damno major dementia, quæ nec
 Nomina tervorum, nec vuſtum agnoscit amici,
 Cum quo præterita cœnavit nocte, nec illos,
 Quos genuit, quos eduxit: nam codice ſævo
 Hæredes vetat eſſe ſuos; bona tota feruntur
 Ad Phialen, multis in fornice quæ ſtetit annis.
 Vt vigeant ſensus animi, ducenda tamen ſunt
 Funera natorum, rogiſ aspiciendus amatae
 Conjugis & fratriſ, plenæque ſororibus urnæ.
 Hæc data pœna diu viventibus, ut renovata
 Semper clade domus, multis in luctibus, inque
 Perpetuo mœrore, & nigra veste ſenescant.
 Rex Pylius (magno ſi quicquam credis Homero)
 Exemplum vitæ fuit à cornice ſecunda:
 Felix nimirum, qui tot per ſecula mortem
 Distulit, atque ſuos jam dextra computat annos,
 Quique novum toties mustum bibit. oro, parumper
 Attendas, quantum de legibus ipſe queratur
 Fatorum, & nimio de ſtamine, cum videt acris
 Antilochi barbam ardentem: nam quærit ab omni
 Quisquis adeſt ſocio, cur hæc in tempora duret?

Quod

Quod facinus dignum tam longo admiserit ævo ?
 Hæc eadem Peleus, raptum cum luget Achillem:
 Atque alius, cui fas Ithacum lugere natantem.
 Incolumi Troja Priamus venisset ad umbras,
 Assaraci magnis solennibus, Hectore funus
 Portante, ac reliquis fratrum ceryicibus, inter
 Iliadum lachrymas, ut primos edere planctus
 Cassandra inciperet, scissaque Polyxena palla;
 Si foret extinctus diverso tempore, quo non
 Cœperat audaces Paris ædificare carinas.
 Longa dies igitur quid contulit ? omnia vidit
 Eversa, & flammis. A siam ferroque cadentem.
 Tunc miles tremulus posita tulit arma tiara,
 Et ruit ante aram summi Jovis, ut vetulus bos,
 Qui domini cultris tenue & miserabile collum
 Præbet, ab ingrato jam fastiditus aratro.
 Exitus ille utcunque hominis : sed torva canino
 Latravit rictu, quæ post hunc vixerat, uxor.
 Festino ad nostros; & regem transeo Ponti,
 Et Crœsum, quem vox justi facunda Solonis
 Respiceret ad longæ jussit spatia ultima vitæ.
 Exilium, & carcer, Minturnarumque paludes,
 Et mendicatus viæta Carthagine panis,
 Hinc causas habuere. quid illo cive tulisset
 Natura in terris, quid Roma beatius unquam,
 Si circumducto captivorum agmine, & omni
 Bellorum pompa, animam exhalasset opimam,
 Cum de Teutonico vellet descendere curru ?
 Provida Pompeio dederat Campania febres
 Optandas; sed multæ urbes, & publica vota
 Vicerunt: igitur fortuna ipsius, & urbis,
 Servatum viæta caput abstulit. Hoc cruciatu
 Lentulus, hac poena caruit; ceciditque Cethagus.
 Integer, & jacuit Catilina cadavere toto.
 Formam optat modico pueris, majore puellis
 Murmure, cum Veneris fanum videt anxia mater,
 Usque ad delicias votorum: cur tamen, inquit,
 Corripias ? pulchra gaudet Latona Diana.
 Sed vetat optari faciem Lucretia, qualem

Ipsa

Ipsa habuit : cuperet Rutilæ Virginia gibbum
 Accipere, atque suam Rutilæ dare. Filius autem
 Corporis egregii miseros trepidosque parentes
 Semper habet. Rara est adeo concordia formæ
 Atque pudicitia; sanctos licet horrida mores
 Tradiderit domus, ac veteres imitata Sabinas.
 Fræterea castum ingenium, vultumque modesto
 Sanguine ferventem tribuat natura benigna
 Larga manu quid enim puero conferre potest plus
 Cusiode, & cura natura potentior omni?)
 Non licet esse viros : nam prodiga castratoris
 Improbitas ipsos audet tentare parentes.
 Tanta in muneribus fiducia. nullus ephebum
 Deformem sœva castravit in arce tyrannus,
 Nec prætextatum mulilavit loripedem, vel
 Strumosum, atq; utero pariter gibboque tumentem,
 Nutic ergo juvenis specie lætare tui, quem
 Majora expectant discrimina : fiet adulter
 Publicus ; & pœnas metuet, quascunque maritis
 Iratis debet : nec erit felicior astro
 Martis, ut in laqueos nunquam incidat. exigit autem
 Interdum ille dolor plus, quam lex ulla dolori
 Concessit. necat hic ferro, secat ille cruentis
 Verberibus quosdam moechos, & mugilis intrat.
 Sed tuus Endymion dilecta fiet adulter
 Matronæ : mox, cum dederit Servilia nummos,
 Fiet & illius quam non amat. exuet omne
 Corporis ornatum sive Hippia, sive Catulla.
 Deterior totos habet illic fœmina mores.
 Sed casto quid forma nocet ? quid profuit olim
 Hippolyto grave propositum ? quid Bellerophonti ?
 Erubuit nempe hæc ceu fastidita repulsa,
 Nec Sthenobœa minus, quam Cressa excanduit, & se
 Concussere ambæ. Mulier sœvissima tunc est,
 Cum stimulos odio pudor admoveat. Elige quidnam
 Suadendum esse putas, cui nubere Cæsaris uxor
 Destinat. optimus hic, & formosissimus idem
 Gentis patriciæ rapitur miser, extinguendus
 Messalinæ oculis : dudum sedet illa parato

Flammeolo. Tyriusque palam genialis in hortis
 Sternitur, & ritu decies centena dabuntur
 Antiquo, veniet cum signatoribus auspex.
 Hec tu secreta, & paucis commissa putabas :
 Non nisi legitime vult nubere. quid placeat, dic :
 Ni patere velis, pereundum est ante lucernas :
 Si scelus admittas, dabitur mora parvula, dum res,
 Nra urbi & populo, contingat principis aures.
 Dedeceus ille domus sciet ultimus : interea tu
 Obsequere imperio, si tanti est vita dierum
 Paucorum. quicquid levius meliusque putatis,
 Præbenda est gladio pulchra hæc & candida cervix,
 Nil ergo optabunt homines ? si consilium vis ;
 Permittes ipsis expendere numinibus, quid
 Conveniat nobis, rebusque sit utile nostris.
 Nam pro jucundis aptissima quæque dabunt Dii :
 Caior est illis homo, quam sibi. nos animorum
 Impulsu, & cæca magnaque cupidine ducti,
 Conjugium petimus, partumque uxoris : at illis
 Notum, qui pueri, qualisque futura sit uxor.
 Ut tamen & poscas aliquid, voveasque facellis
 Extæ, & candiduli divina tomacula porci :
 Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano.
 Fortem posce animum, & mortis teriore carentem ;
 Quis spatium vitæ extremum inter munera ponat
 Naturæ, qui ferre queat quoscunque labores,
 Neßiat irasci, cupiat nihil, & potiores
 Herculis ærumnas credat, sæuosque labores,
 Et Venere, & eœnis, & plumis Sardanapali.
 Monstro, quod ipse tibi possis dare. Semita certe
 Tranquillæ per virtutem patet unica vitæ.
 N U L L U M numen abest, si sit prudentia : sed te
 Nos facimus, Fortuna, Deam, cœloquelocamus.

S A T Y R A XI.

A Ticus, eximie si cœnat, laetus habetur ;
 Si Rutilus, demens. quid enim majore cachiano
 Excipitur vulgi, quam pauper Apicius ? omnis
 Convictus, thermæ, stationes, omne theatrum

De

De Rutilo : nam dum valida , ac juvenilia membra
 Sufficiunt galeæ, dumque ardens sanguine, ferrur
 (Non cogentie quidem, sed nec prohibente tribuno)
 Scripturus leges & regia veiba lanistæ.
 Multos porro vides, quos sæpe elusus ad ipsum
 Creditor introitum solet expectare macelli,
 Et quibus in solo vivendi causa palato est.
 Egregius coenat, meliusque miserrimus horum,
 Et cito casurus jam perlucente ruina.
 Inter ea gustus elementa per omnia querunt,
 Nunquam animo pretiis obstantibus : interius si
 Attendas; Magis illa juvant, quæ pluris emuntur.
 Ergo haud difficile est peritoram arcessere summam
 Lancibus oppositis, vel matris imagine fracta,
 Et quadringtonitis nummis condire gulosum
 Fictile ; sic veniunt ad Miscellania ludii.
 Refert ergo, quis hæc eadem paret : in Rutilo nam
 Luxuria est, in Ventidio laudabile nomen
 Sumit, & à censu famam trahit. Illum ego jure
 Despiciam, qui scit quanto sublimior Atlas
 Omnibus in Libya sit montibus; hic tamen idem
 Ignoret, quantum ferrata distet ab arca
 Sacculus. E coelo descendit Tyranni σταυτόν :
 Figendum, & memori tractandum pectori, seu tu
 Conjugium quæras, seu sacri in parte Senatus
 Esse velis (nec enim loricam poscit Achillis
 Thersites, in qua se traducebat Ulysses
 Ancipitem) seu tu magno discrimine causam
 Protegere affectes ; te consule; dic tibi quis sis,
 Orator vehemens, an Curtius, an Matto. buccæ
 Noscenda est mensura tue, spectandaque rebus
 In summis minimisque, etiam cum piscis emetur,
 Ne nullum cupias, cum sit tibi gobio tantum
 In loculis. quis enim te, deficiente crumena
 Et crescente gula, manet exitus ; ære paterno,
 Ac rebus mersis in ventrem, fœnoris atque
 Argenti gravis, & pecorum, agrorumque capacem ?
 Talibus à dominis post cuncta novissimus exit
 Annulus, & digito mendicat Pollio nudo.

Non

Non præmaturi cineres, nec funus acerbum
 Luxuriæ, sed morte magis metuenda senectus.
 Hi plerumque gradus: conducta pecunia Romæ,
 Et coram dominis consumitur: inde ubi paulum
 Nescio quid supereft, & pallet fœnoris autor;
 Qui vertere solum, Baias & ad Ostia currunt.
 Cedere namque foro jam non tibi deterius, quam
 Exquiliis à ferventi migrare Suburra.
 Ille dolor solus patriam fugientibus, illa
 Mœstitia est, caruisse anno Circensibus uno.
 Sanguinis in facie non hæret gutta: morantur
 Pauci ridiculum, & fugientem ex urbe pudorem.
 Experiere, hodie nunquid pulcherrima dictu,
 Persice, non præstem vita, nec moribus, & re;
 Sed laudem filiolas, occultus ganeo: pultes
 Coram aliis dictem puer, sed in aure placentas.
 Nam cum sis conviva mihi promissus, habebis
 Evandrum, venies Tirynthius, aut minor illo
 Hospes, & ipse tamen contingens sanguine cœlum;
 Alter aquis, alter flammis ad sidera missus.
 Fercula nunc audi nullis ornata macellis.
 De Tyburtino veniet pinguissimus agro
 Hœdulus, & toto grege mollior, inscius herbæ,
 Nec dum ausus virgas humilis mordere salici,
 Qui plus laetis habet, quam sanguinis: & montani
 Asparagi, posito quos legit villica fuso:
 Grandia præterea, tortoque calentia fœno,
 Ova adsunt ipsis cum matribus: & servatæ
 Parte anni, quales fuerant in vitibus, uvæ:
 Signinum, Syriumque pyrum de coribus iisdem:
 Æmula Picenis, & odoris mala recentis.
 Nec metuenda tibi, siccatum frigore postquam
 Autumnum, & crudi posuere pericula succi.
 Hæc olim nostri jam luxuriosa Senatus
 Cœna fuit. Curius parvo quæ legerat horto,
 Ipse focus brevibus ponebat olulcula; quæ nunc
 Squalidus in magna fastidit compede foissor,
 Qui meminit, calidæ sapiat quid vulva popinx.
 Sicci terga suis, rara pendentia crate,

Moris

Moris erat quondam festis servare diebus,
 Et natalitium cognatis ponere lardum;
 Accedente nova, si quam dabat hostia, carne.
 Cognatorum aliquis titulo ter Consulis, atque
 Castrorum imperiis, & dictatoris honore
 Functus, ad has epulas solito maturius ibat;
 Erectum domito referens à monte ligonem.
 Cum tremerent autem Fabios, durumq; Catonem,
 Et Scauros, & Fabricios; rigidique severos
 Censoris mores etiam collega timeret;
 Nemo inter curas & seria duxit habendum,
 Qualis in Oceani fluctu testudo nataret,
 Clarum Trojagenis factura ac nobile fulcrum:
 Sed nudo latere, & parvis frons ærea lectis
 Vile coronati caput ostendebat aselli,
 Ad quod lascivi ludebant ruris alumni.
 Tales ergo cibi, qualis domus, atque supellex.
 Tunc rudis, & Graias mirari nescius artes,
 Vrbibus eversis prædarum in parte reperta
 Magnorum artificum frangebat pocula miles,
 Ut phaleris gauderet equus; cœlataque cassis
 Romuleæ simulachra feræ mansuescere jussæ
 Imperii fato, & geminos sub rupe Quirinos,
 Ac nudam effigiem clypeo fulgentis & hastâ,
 Tendentisque Dei, perituro ostenderet hosti.
 Argenti quod erat, solis fulgebat in armis.
 Ponebant igitur Thusco farrata catino
 Omnia tunc; quibus invideas, si lividulus sis.
 'Templorum quoque majestas præsentior, & vox
 Nocte fere media, mediamque audita per urbem,
 Littore ab Oceani Gallis venientibus, & diis
 Officium vatis peragentibus. his monuit nos,
 Hanc rebus Latiis curam præstare solebat
 Fictilis, & nullo violatus Juppiter auro.
 Illa domi natas, nostraque ex arbore mensas
 Tempora viderunt: hos lignum stabat in usus,
 Annosam si forte nucem dejecerat Eurus.
 At nunc divitibus cœnandi nulla voluptas;
 Nil rhombus, nil dama sapit; putere videntur

Vnguen.

Vnguenta, atque rosæ, latos nisi sustinet orbes
 Grande ebur, & magno sublimis pardus hiatu,
 Dentibus ex illis, quos mittit porta Syenes,
 Et Mauri celeres, & Mauro obscurior Indus,
 Et quos depositus Nabathæo bellua saltu,
 Jam nimios, capitique graves : hinc surgit orexis,
 Hinc stomacho bilis : nam pes argenteus illis
 Annulus in dito quod ferreus : ergo superbum
 Convivam caveo, qui me sibi comparat, & res
 Despicit exiguae. adeo nulla uncia nobis
 Est eboris, nec tessellæ nec calculus ex hac
 Materia : quin ipsa manubria cultellorum
 Ossea. Non tamen his ulla umquam obsonia sunt
 Rancidula, haud ideo pejor gallina secatur.
 Sed nec structor erit, cui cedere debeat omnis
 Pergula, discipulus Trypheri doctoris, apud quem
 Sumine cum magno lepus, atque aper, & pygargus,
 Et Scythicæ volucres, & phœnicopterus ingens,
 Et Getulus oryx, hebeti lautissima ferro
 Ceditur, & tota sonat ulmea cœna Suburra.
 Nec frustum capreæ subducere, nec latus Aphræ
 Novit avis noster tirunculus, ac ruditus omni
 Tempore, & exiguae frustis imbutus ofellæ.
 Plebejos calices, & paucis assibus emptos
 Porriget incultus puer, atque à frigore tutus:
 Non Phryx, aut Lycius, non à mangone petitus
 Quisquam erit, & magno. cum poscis, posce Latine.
 Idem habitus cunctis: tonsi, erectique capilli,
 Atque hodie tantum propter convivia pexi.
 Pastoris duri est hic filius, ille bubulci;
 Suspirat longo non visam tempore matrem,
 Et casulam, & notos tristis desiderat hœdos:
 Ingenui vultus puer, ingenuique pudoris,
 Quales esse decet quos ardens purpura vestit.
 Hic tibi vina dabit diffusa in montibus illis,
 A quibus ipse venit, quorum sub vertice lusit:
 Namq; una, atque eadem vini patria, atque ministri.
 Fortitan expectes, ut Gaditana canoro
 Incipiat gestire choro, plausuque probari:

Non capit has nugas humilis domus; audiat ille
 Testarum crepitus cum verbis, nudum olido stans
 Fornice mancipium quibus abstinet, ille fruatur
 Vocibus obscenis, omniq[ue] libidinis arte,
 Qui Lacedæmonium pytismate lubricat orbem.
 Namque ibi fortunæ veniam damus; alea turpis,
 Turpe & adulterium mediocribus; hæc eadem illi
 Omnia cum faciant, hilares n[on] idique vocantur.
 Nostra dabunt alios hodie convivia ludos:
 Conditor Iliados cantabitur, arque Maronis
 Altisoni dubiam facientia carmina palmam.
 Quid refert, tales versus qua voce legantur?
 Sed nunc dilatis averte negotia curis,
 Et gratam requiem dona tibi, quando licebit
 Per totam cœsiare diem: non fœnoris ulla
 Menio, nec prima si luce egressa, reverti
 Nocte solet, tacito bilem tibi contrahat uxor.
 Protinus ante meum, quicquid dolet, exue limen;
 Pone domum & servos, & quicquid frangitur illis,
 Aut perit, ingratis ante omnia pone sodales.
 Interea Megalesiacæ spectacula mappæ
 Idæum solenne colunt, similisque triumpho
 Prædo caballorum prætor sedet; ac mihi pace
 Immensæ, nimiæque licet si dicere plebis,
 Totam hodie Romam circus capit, & fragor aurem
 Percutit, eventum viridis quo colligo panni.
 Nam si deficeret, mœstam attonitamque videres
 Hanc urbem, veluti Cannarum in pulvere victis
 Consulibus. spectent juvenes, quos clamor, & audax
 Sponsio, queis cultæ mos assedisse pueræ.
 Nostra bibat vernum contracta cuticula solem,
 Effugiatque togam. jam nunc in balnea salva
 Fronte licet vadas, quanquam solida hora supersit
 Ad sextam: facere hoc non possis quinque diebus
 Continuis, quia sunt talis quoque tædia vitæ
 Magna; voluptates commendat rarior usus.

S A T Y R A XII.

NAtali, Corvine, die mihi dulcior hæc lux,
 Qua festus promissa deis animalia cespes
 Expectat: niveam reginæ cædimus agnam;
 Par vellus dabitur pugnanti Gorgone Maura;
 Sed procul extensem petulans quatit hostia funem
 Tarpejo servata Iovi, frontemque coruscat;
 Quippe ferox vitulus templis maturus & aræ,
 Spargendusque mero; quem jam pudet ubera matris
 Ducere, qui vexat nascenti robora cornu.
 Si res ampla domi, similisque affectibus esset,
 Pinguior Hispulla traheretur taurus, & ipsa
 Mole piger, nec finitima nutritus in herba,
 Lata sed ostendens Clitumni pascua sanguis
 Iret, & à grandi cervix ferienda ministro,
 Ob reditum trepidantis adhuc, horrendaque passi
 Nuper, & incolumem sese mirantis amici.
 Nam præter pelagi casus, & fulguris ictum
 Evasi, densæ cœlum abscondere tenebræ
 Nube una, subitusque antennas impulit ignis;
 Cum se quisque illo percussum crederet, & mox
 Attonitus nullum conferri posse putaret
 Naufragium velis ardentibus: omnia fiunt
 Talia, tam graviter, si quando poëtica surgit
 Tempestas, genus ecce aliud discriminis, audi;
 Et miserere iterum, (quanquam sint cætera sortis
 Eiusdem,) pars dira quidem, sed cognita multis,
 Et quam votiva testantur fana tabella
 Plurima: pictores quis nescit ab lside pasci?
 Accidit & nostro similis fortuna Carullo:
 Cum plenus fluctu medius foret alveus, & jam
 Alternum puppis latus evertentibus undis,
 Arboris incertæ, nullam prudentia cani
 Rectoris conferret opem; decidere jactu
 Cœpit cum ventis, imitatus castora, qui se
 Eunuchum ipse facit, cupiens evadere damno
 Testiculorum, adeo medicatum intelligit inguen.
 Fundite quæ meas sunt, dicebat, curæta, Catullus:

Præcipitare volens etiam pulcherrima, vestem
 Purpuream, teneris quoque Mæcœnatibus aptam,
 Atque alias, quarum generosi graminis ipsum
 Infecit natura pecus, sed & egregius fons
 Viribus occultis, & Bæticus adjuvat aër.
 Ille nec argentum dubitabat mittere, lances
 Parthenio factas, urnæ cratera capacem,
 Et dignum siente Pholo, vel conjugè Fusci.
 Adde & bascaudas, & mille escaria, multum
 Cælati biberat quo callidus emptor Olynthi.
 Sed quis nunc alias, qua mundi parte, quis audet
 Argento præferre caput, rebusque salutem?
 Non propter vitam faciunt patrimonia quidam,
 Sed vicio cæci propter patrimonia vivunt.
 Iactatur rerum utilium pars maxima, sed nec
 Damna levant: tunc adversis urgentibus, illuc
 Recidit, ut malum ferro summitteret, ac se
 Explicit angustum, discriminis ultima, quando
 Præsidia afferimus, navem faſtura minorem.
 I nunc & ventis animam committe, dolato
 Confisus ligno, digitis à morte remotus
 Quatuor, aut septem, si sit latissima tæda.
 Mox cum reticulis, & pane, & ventre lagenæ,
 Aspice sumendas in tempestate secures.
 Sed postquam jacuit planum mare, tempora postquam
 Prospera vectoris, fatumque valentius Euro,
 Et pelago; postquam Paræ meliora benigna
 Pensa manu ducunt hilares, & staminis albi
 Lanificæ: modicâ nec multum fortior aurâ
 Ventus adest: inopi miserabilis arte cucurrit,
 Vestibus extensis, & quod superaverat unum
 Velo prora suo: jam deficientibus Austris,
 Spes vitæ cum sole redit: tum gratus Iulo,
 Atque novocali sedes prælata Lavino,
 Conspicitur sublimis apex; cui candida nomen
 Scrofa dedit, latis Phrygibus mirabile sumen,
 Et nunquam visis triginta clara mamillis.
 Tandem intrat positas inclusa per æquora moles,
 Tyrrhenamque Pharon, porrectaque brachia rursus,

Quæ

Quæ pelage occurunt medio, longeque relinquunt
 Italiam. non sic igitur mirabere portus
 Quos natura dedit. sed truncæ puppe magister
 Interiora petit Bajanæ pervia c; mba
 Tuti stagna sinus : gaudent ibi vertice raso
 Garrula lecuri narrare pericula nautæ.
 Ite igitur pueri, linguis animisque faventes,
 Sertaque delubris, & farra imponite cultis,
 Et molles ornate focos glebamque virentem :
 Iam sequar, & sacro quod præstat rite peracto,
 Inde domum repetam, graciles ubi parva coronas
 Accipiunt fragili simulachra nitentia cera.
 Hic nostrum placabo Iovem, Laribusque paternis
 Thura dabo, atque omnes violæ jactabo colores.
 Cuncta nitent, longos erexit janua ramos,
 Et matutinis operatur festa lucernis.
 Nec suspecta tibi sint hæc, Corvine ; Catullus,
 Pro eius reditu tot pono altaria, parvos
 Treis habet hæredes ; liber expectare, quis ægram
 Et claudentem oculos gallinam impendat amico
 Tam sterili : verum hæc nimia est impensa, coturnix
 Nulla unquam pro patre cadet, sentire calorem
 Si cœpit locuples Gallita, & Iaccius orbi,
 Legitime fixis vestitur tota tabellis
 Porticus : existunt qui promittant hecatomben,
 Quatenus hic non sunt, nec venales elephanti,
 Nec Latio, aut usquam nostro sub sidere talis
 Bellua concipitur : sed furva gente petita,
 Arboribus Rutulis, & Turni pascitur agro ;
 Cæsaris armentum, nulliservire paratum
 Privato : siquidem Tyrio servire solebant
 Annibali, & nostris ducibus, regique Molosso
 Horum majores, & dorso ferre cohortes,
 Partem aliquam belli, & euntem in prælia turmam.
 Nulla igitur mora per Novium, mora nulla per Histrum
 Pacuvium, quin illud ebur ducatur ad aras,
 Et cadat ante lares Gallitæ viæima sacra,
 Tantis digna deis, & captoribus horum.
 Alter enim, si concedas mactare, vovebit

De grege servorum magna, & pulcherrima quæque
 Corpora; vel pueris, & frontibus ancillarum
 Imponet vittas; & si qua est nubilis illi
 Iphigenia domi, dabit hanc altaribus, etsi
 Non sperat tragicæ furtiva piacula cervæ.
 Laudo meum civem, nec comparo testamento
 Mille rates: nam si libitinam evaserit æger,
 Delebit tabulas inclusus carcere nasse.
 Post meritum sane mirandum, ecce omnia soli
 Forsan Pacuvio breviter dabit: ille superbus
 Incedet vicitis rivalibus, ergo vides, quam
 Grande operæ pretium faciat jugulata Mycenis.
 Vivat Pacuvius, quæso, vel Nestora totum:
 Tollideat, quantum rapuit Nero: montibus surum
 Exæquet: nec amet quenquam, nec ametur ab ullo.

S A T Y R A XIII.

Exemplo quodcunque malo committitur, ipsi
 Displicet auctor: prima est hæc ultio, quod se
 Judice, nemo nocens absolvitur, improba quamvis
 Gratia fallaci Prætoris vicerit urna.
 Quid sentire putas omnes, Calvine, recenti
 De scelere, & fidei violatæ criminè? sed nec
 Tam tenuis census tibi contigit, ut mediocris
 Iacturæ te mergat onus: nec rara videmus
 Quæ pateris; casus multis hic cognitus, ac jam
 Tritus, & è medio Fortunæ ductus acervo.
 Ponamus nimios gemitus, flagrantior æquo
 Non debet dolor esse viri, nec vulnere major.
 Tu quamvis levium minimam, exiguumq; malorum
 Particulam vix ferre potes, spumantibus ardens
 Visceribus, sacrum tibi quod non reddat amicus
 Depositum: stupet hæc, qui jam post terga reliquit
 Sexaginta annos Fontejo Consule natus?
 An nihil in melius tot rerum proficiis usu?
 Magna quidem, sacris quæ dat præcepta libellis,
 Viætrix Fortunæ sapientia. D I C I M U S autem
 Hos quoque felices, qui ferre incommoda vitæ,
 Nec jactare jugum, vita didicere magistra.

Quæ

Quæ tam festa dies, ut cesseret prodere futem?
 Petfidiam, fraudes, atque omni ex crimine lucrum
 Quæsitum, & partos gladio, vel pyxide nummos?
 RARI quippe boni: numero vix sunt totidem, quot
 Thebarum portæ, vel divitis ostia Nili.
 Nona ætas agitur, pejoraque secula ferri
 Temporibus; quorum sceleri non invenit ipsa
 Nomen, & à nullo posuit natura metallo.
 Nos hominam divumque fidem clamore ciemus,
 Quanto Fessidum laudat vocalis agentem
 Sportula, dic senior bullæ dignissime, nescis
 Quas habeat Veneres aliena pecunia? nescis
 Quem tua simplicitas risum vulgo moveat, cum
 Exigis à quoquam ne pejeret, & putet ullis
 Esse aliquod numen templis, aræque rubenti?
 Quondam hoc indigenæ vivebant more, prius quam
 Sumeret agrestem posito diademate falcem
 Saturnus fugiens; tunc cum virguncula Iuno,
 Et privatus adhuc Idæis Iuppiter antris;
 Nulla super nubes convivia cœlicolarum;
 Nec puer Iliacu, formosa nec Herculis uxor
 Ad cyathos, & jam siccato nectare tergens
 Brachia Vulcanus Liparæ nigra taberna.
 Prandebant sibi quisque deus; nec turba deorum
 Talis, ut est hodie; contentaque sydera paucis
 Numinibus miserum urgebant Atlanta minori
 Pondere: nondum aliquis sortitus triste profundi
 Imperium, aut Sicula torvus cum conjugè Pluton;
 Nec rota, nec furia, nec saxum, aut vulturis atri
 Pœna; sed infernis hilares sine regibus umbræ.
 Improbitas illo fuit admirabilis ævo.
 Credebant hoc grande nefas, & morte piandum,
 Si juvenis vetulo non assurrexerat, & si
 Barbato cuicunque puer, licet ipse videret
 Plura domi fraga, & maiores glandis aceruos.
 Tam venerabile erat præcedere quatuor annis;
 Primaque par adeo sacræ lanugo senectæ.
 Nunc si depositum non inficietur amicus,
 Si reddat veterem cum tota ærugine follem;

Prodigiosa fides, & Thuscis digna libellis,
 Quæque coronata lustrari debeat agna.
 Egregium sanctumque virum si cerno, bimembri
 Hoc monstrum puerο, vel mirandis sub arato
 Piscibus inventis, & fœtæ comparo mulæ;
 Sollicitus, tanquam lapides effuderit imber;
 Examenque apium longa considerit uva
 Culmine delubri; tanquam in mare fluxerit amnis
 Gurgitibus miris, & lactis vortice torrens.
 Intercepta decem quereris fœstertia fraude
 Sacilega; quid si bis centum perdidit alter
 Hoc arcana modo; majorem tertius illa
 Summam, quam patulæ vix ceperat angulus arcæ?
 Tam facile, & pronū est superos contemnere testes,
 Si mortalis idem nemo sciat. aspice quanta
 Voce neget, quæ sit ficti constantia vultus.
 Per Solis radios, Tarpejaque fulmina jurat,
 Et Martis frameam, & Cyrrhæi spicula vatis,
 Per calamos venaticis, pharetramque puellæ,
 Perque tuum pater Ægei Neptune tridentem:
 Addit & Herculeos arcus, hastamque Minervæ;
 Quicquid habent telorum armamentaria cœli.
 Si vero & pater est, comedam, inquit, flebile nati
 Sinciput elixi, Pharioque madentis aceto.
 Sunt qui in Fortunæ jam casibus omnia ponunt,
 Et nullo credunt mundum rectore moveri,
 Natura volente vices & lucis, & anni;
 Atque ideo intrepidi quæcunque altaria tangunt.
 Est alius metuens, ne crimen poena sequatur;
 Hic putat esse Deos, & pejerat, atque ita secum:
 Decernat quodcunque volet de corpore nostro
 Isis, & irato feriat mea lumina fistro,
 Dummodo vel cæcus teneā, quos abngeo, nummos.
 Et phthisis, & vomicæ putres, & dimidium crus
 Sunt tanti: pauper locupletem optare podagram
 Ne dubitet Ladas, si non eget Anticyra, nec
 Archigene. quid enim velocis gloria plantæ
 Præstet, & esuriens Pisæ ramus olivæ?
 Ut sit magna, tamen certe lenta ira deorum est:

Si curant igitur cunctos punire nocentes ,
 Quando ad me venient ? sed & exorable numen
 Fortasse experiar ; solet his ignoscere : multi
 Committunt eadem diverso crimina fato :
 Ille crucem pretium sceleris tulit, hic diadema :
 Sic animum diræ trepidum formidine culpæ
 Confirmant ; tunc te sacra ad delubra vocantem
 Præcedit, trahere immo ultiro ac vexare paratus.
 Nam cum magna malæ superest audacia causæ,
 Creditur à multis fiducia. mimum agit ille,
 Urbani qualem fugitivus scurra Catulli :
 Tu miser exclamas, ut Stentora vincere possis,
 Vel potius quantum Gradius Homericus : audis
 Juppiter hæc, nec labra moves, cum mittere vocem
 Debueras, vel marmoreus, vel aheneus ? aut cur
 In carbone tuo charta pia thura soluta
 Ponimus, & sectum vituli jecur, albaque porci
 Omenta ? ut video, nullum discriminem habendum est.
 Effigies inter vestras statuamque Batilli.
 Accipe quæ contra valeat solatia ferre,
 Et qui nec Cynicos, nec Stoica dogmata legit
 A Cynicistunica distantia, neve Epicurum
 Suspicit exigui lætum plantaribus horti.
 Curentur dubii medicis majoribus ægri ;
 Tu venani vel discipulo committe Philippi.
 Si nullum in terris tam detestabile factum
 Ostendis, taceo ; nec pugnis cædere pectus
 Te veto, nec plana faciem contundere palma :
 Quandoquidem accepto claudenda est januadamno ;
 Et majore domus gemitu , majore tumultu
 Planguntur numini quam funera. nemo dolorem
 Fingit in hoc casu, vestem diducere summam
 Contentus, vexare oculos humore coacto ;
 Ploratur lacrymis amissa pecunia veris.
 Sed si cuncta vides simili fora plena querela,
 Si decies lectis diversa parte tabellis
 Vana supervacui dicunt chirographa ligni,
 Arguit ipsorum quos littera, gemmaque princeps
 Sardonychus ; loculis quæ custoditur eburnis :

Te nunc, delicias, extra communia censes
 Ponendum, quia tu gallinæ filius alba,
 Nos viles pulli, nati infelicibus ovis.
 Rem pateris modicam, & mediocri bile ferendam,
 Si flectas oculos majora ad crimina, confer
 Conductum latronem, incendia sulphure cœpta,
 Atque dolo, primos cum janua colligit ignes.
 Confer & hos, veteris qui tollunt grandia templi
 Pocula adorandæ rubiginis, & populorum
 Dona, vel antiquo potitas à rege coronas.
 Hæc ibi si non sunt, minor extat sacrilegus, qui
 Radat inaurati femur Herculis, & faciem ipsam
 Neptuni, qui bracteolam de Castore ducat.
 An dubitet, solitus totum conflare Tonantem?
 Confer & artifices mercatoremque veneni,
 Et deducendum corio bovis in mare, cum quo
 Clauditur adversis innoxia simia fatis.
 Hæc quota pars scelerum, quæ custos Gallicus urbis
 Usque à lucifero, donec lux occidat, audit?
 Humani generis m̄ores tibi nosse volenti
 Sufficit una domus: paucos consume dies, &
 Dicere temiserum, postquam illinc veneris, aude.
 Quis tumidum guttur miratur in Alpibus? aut quis
 In Meroë, crastlo majorem infante mamillam?
 Cærula quis stupuit Germani lumina, flavam
 Cæsariem, & madido torquentem cornua cirro?
 Nempe quod hæc illis natura est omnibus una.
 Ad subitas Thracum volucres, nubemque sonoram
 Pygmæus parvis currit bellator in armis;
 Mox impar hosti, raptusque per aëra curvis
 Unguis à sœva fertur grue: si videas hoc
 Gentibus in nostris, risu quatiere; sed illic,
 Quanquam eadem assidue spectentur prælia, ridet
 Nemo, ubi tota cohors pede non est altior uno.
 Nullane perjuri capit is, fraudisque nefandæ
 Poena erit? abreptum crede hunc graviore catena
 Protinus, & nostro (quid plus velit ira?) necari
 Arbitrio: manet illa tamen jactura, nec unquam
 Depositum tibi sospes erit: sed corpore truncō

Invidiosa dabit minimus solatia sanguis.
 At vindicta bonum vita jucundius ipsa.
 Nempe hoc indocti ; quorum præcordia nullis
 Interdum, aut levibus videoas flagrantia causis :
 Quantulacunque adeo est occasio, sufficit iræ.
 Chrysippus non dicet idem, nec mite Thaletis
 Ingenium, dulcique senex vicinus Hymetto,
 Qui partem acceptæ sæva inter vincla cicutæ
 Accusatori nollet dare. plurima felix
 Paulatim vitia atque errores exuit omnes
 Prima docens rectum sapientia. quippe minuti
 Semper, & infirmi est animi, exiguique voluptas
 Ultio. continuo sic collige, quod, vindicta
 Nemo magis gaudet, quam fœmina. cur tamē hos tu
 Evasisse putes, quos diri conscientia facti
 Mens habet attonitos, & surdo verbere cædit,
 Occultum quatiente animo tortore flagellum ?
 Poena autem vehemens, ac multo sævior illis,
 Quas & Cæditius gravis invenit aut Rhadamanthus,
 Nocte dieque suum gestare in pectora testem.
 Spartano cuidam respondit Pythia vates,
 Haud impunitum quondam fore, quod dubitaret
 Depositum retinere, & fraudem jure tueri
 Iurando: quærebatur enim quæ numinis esset
 Mens, & an hoc illi facinus suaderet Apollo.
 Reddidit ergo metu, non moribus, & tamen omnem
 Vocem adyti dignam templo, veramque probavit,
 Extinctus tota pariter cum prole, domoque,
 Et quamvis longa deductis gente propinquis,
 Has patitur poenas peccandi sola voluntas.
 N A M scelus intra se tacitum qui cogitat ullum,
 Facti crimen habet. cedo, si conata peregit ?
 Perpetua anxietas, nec mensæ tempore cessat,
 Faucibus ut morbo siccis, interque molares
 Difficili crescente cibo : sed vina misellus
 Expuit, Albani veteris pretiosa senectus
 Displicet; ostendas melius. densissima ruga
 Cogitur in frontem, velut acri ducta salerno.
 Nocte brevem si forte indulxit cura soporem,

Et

Et toto versata toro jam membra quiescunt ;
Continuo templum, & violati numinis aras,
Et quod præcipuis mentem sudoribus urget,
Te videt in somnis ; tua sacra & major imago
Humana turbat pavidum , cogitque fateri.
Hi sunt, qui trepidant, & ad omnia fulgura pallent ;
Cum tonat , exanimes primo quoq; murmure cœli;
Non quasi fortuitus, nec ventorum rabie, sed
Iratus cadat in terras, & vindicet ignis.
Illa nihil nocuit : cura graviore timetur
Proxima rempertas, velut hoc dilata sereno.
Praterea lateris vigili cum febre dolorem
Si cœpere pati, missum ad sua corpora morbum
Infesto credunt à numine, saxa deorum
Hæc, & tela putant : pecudem spondere facello
Balantem, & laribus cristam promittere galli
Non audent. quid enim sperare nocentibus ægris
Concessum ? vel quæ non dignior hostia vita ?
MOBILIS , & varia est ferme natura malorum ;
Cum scelus admittunt, superest constantia; quid fas,
Atque nefas, tandem incipiunt sentire peractis
Criminibus : Tamen ad mores natura recurrit
Damnatos, fixa, & mutari nescia. Nam quis
Peccandi finem posuit sibi ? Quando recepit
Ejectum semel attrita de fronte ruborem ? (uno
Quisnam hominum est, quem tu contentum videris
Flagitio ? dabit in laqueum vestigia noster
Perfidus, & nigri patietur carceris uncum,
Aut maris Ægæi rupem, scopulosque frequentes.
Exilibus magnis : poena gaudebis amara
Nominis invisi, tandemque fatebore latus
Nec surdum, nec Tiresiam quemquam esse deorum.

S A T Y R A XIV.

Plurima sunt, Fuscine, & fama digna finistra,
Et nitidis maculam, ac rugam figentia rebus,
Quæ monstrant ipsi pueris , traduntque parentes.
Si-damnosa senem juvat alea, ludit & hæres
Bullatus, parvoque eadem movet arma fritillo.

Nec

Nec de se melius cuiquam sperare propinquo
Concedit juvenis, qui radere tubera terræ,
Boletum condire, & eodem jure natantes
Mergere ficedulas didicit nebulone parente,
Et cana monstrante gula: cum septimus annus
Transierit, puero nondum omni dente renato,
Barbatos licet admoveas mille inde magistros,
Hinc totidem, cupiet lauto cœnare paratu
Semper, & à magna non degenerare culina.
Mitem animum, & mores modicis erroribus æquos
Præcipit, atque animas servorum & corpora nostra
Materia constare putat, paribusque elementis:
An sœvire docet Rutilus, qui gaudet acerbo
Flagarum strepitu, & nullam Sirena flagellis
Comparat, Antiphates trepidi laris, ac Polyphemus?
Tum felix, quoties aliquis tortore vocato
Vritur ardenti duo propter linteal ferro.
Quid suadet juveni latus stridore catenæ,
Quem mire afficiunt inscripta ergastula, carcer
Rusticus? expectas ut non sit adultera Largæ
Filia, quæ nunquam maternos dicere mœchos.
Tam cito, nec tanto poterit contexere cursu,
Ut non ter decies respiret? conscia matri
Virgo fuit, ceras nunc hac dictante pusillas
Implet, & ad mœchum dat eisdem ferre ministris.
Sic natura jubet: velocius, & citius nos
Corrumpunt vitiorum exempla domestica, magnis
Cum subeant animos autoribus. unus, & alter
Forsitan hæc spernant juvenes, quibus arte benigna,
Et meliore luto finxit præcordia Titan:
Sed reliquos fugienda patrum vestigia ducunt,
Et monstrata diu veteris trahit orbita culpæ.
Abstineas igitur damnis: hujusce enim vel
Vna potens ratio est, ne crimina nostra sequantur
Ex nobis geniti: quoniam dociles imitandis
Turpibus, ac pravis omnes sumus: & Catilinam
Quocunque in populo videas, quocunque sub axe;
Sed nec Brutus erit, Bruti nec avunculus usquam.
Nil dictu foedum visuque hæc limina tangat,

Intra

Intra quæ puer est. procul hinc, procul inde puellæ
 Lenonum, & cantus pernoctantis parasiti.
 Maxima debetur puero reverentia : si quid
 Turpe paras, nec tu pueri contempseris annos,
 Sed peccaturo obsistat tibi filius infans.
 Nam si quid dignum censoris fecerit ira,
 (Quandoquidē similem tibi se non corpore tantum,
 Nec vultu dederit, morum quoque filius, & cum
 Omnia deterius tua per vestigia peccet.)
 Corripies nimitum, & castigabis acerbo
 Clamore, & post hæc tabulas mutare parabis :
 Unde tibi frontem, libertatemque parentis,
 Cum facias pejora senex; vacuumque cerebro
 Iam pridem caput hoc ventosa cucurbita quærat ?
 Hospite venturo, cessabit nemo tuorum :
 Verre pavimentum, nitidas ostende columnas,
 Arida cum tota descendat aranea tela,
 Hic lavet argentum, vasa aspera tergeat alter,
 Vox domini fremit instantis, virginique tenentis :
 Ergo misertrepidas, ne stercore foeda canino
 Atriadis plieant oculis venientis amici,
 Ne perfusa luto sit porticus ; & tamen uno
 Semodio scobis hæc emendat servulus unus ?
 Illud non agitas, ut sanctam filius omni
 Aspiciat sine labe domum, vitioque carentem ?
 Gratum est, quod patriæ civem, populoque dedisti,
 Si facis, ut patriæ sit idoneus, utilis agris,
 Utilis & bellorum, & pacis rebus agendis.
 Plurimum enim intererit, quibus artibus, & quibus
     hunc tu
 Moribus instituas. serpente ciconia pullos
 Nutrit, & inventa per devia rura lacerta :
 Illi eadem sumptis quærunt animalia pennis.
 Vultur jumento, & canibus, crucibusque relictis,
 Ad fœtus properat, partemque cadaveris affert ;
 Hic est ergo cibus magni quoque vulturis, & se
 Pascentis, propria cum jam facit arbore nidos.
 Sed leporem aut capream famulæ Jovis, & generosæ
 In saltu venantur aves, hinc præda cubili

Ponitur; inde autem, cum se matura levabit
 Progenies, stimulante fame festinat ad illam,
 Quam primum rupto prædam gustaverit ovo.
 Edificator erat Centronius, & modo curvo
 Littore Cajetæ, summa nunc Tyburis arce,
 Nunc Prænestinis in montibus, alta parabat
 Culmina villarum, Græcis, longeque petitis
 Marmoribus vincens Fortunæ atq; Herculis ædem ,
 Ut spado vincebat Capitolia nostra Posides.
 Dum sic ergo habitat Centronius , imminuit rem,
 Fregit opes, nec parva tamen mensura relictæ
 Partis erat ; totam hanc turbavit filius amens,
 Dum meliore novas attollit marmore villas.
 Quidam fortiti metuentem sabbata patrem,
 Nil præter nubes, & cœli numen adorant,
 Nec distare putant humana carne suillam,
 Qua pater abstinuit: mox & præputia ponunt.
 Romanas autem soliti contemnere leges,
 Judaicum ediscunt, & servant, ac metuunt jus,
 Tradidit arcano quocunque volumine Moses ;
 Non monstrare vias, eadem nisi sacra colenti,
 Quæ situm ad fontem solos deducere verpos :
 Sed pater in causa, cui septima quæque fuit lux
 Ignava, & partem vitæ non attigit ullam.
 Sponte tamen juvenes imitantur cætera, solam
 Inviti quoque avaritiam exercere jubentur.
F A L L I T enim vitium specie virtutis, & umbra ;
 Cum sit triste habitu, vultuque, & veste severum ;
 Nec dubie tanquam frugilaudatur avarus,
 Tanquam parcus homo, & rerum tutela suarum
 Certa magis, quam si fortunas servet easdem
 Hesperidū serpens, aut Ponticus. adde quod hunc de
 Quo loquor, egregium populus putat, atq; verendū
 Artificem : quippe his crescunt patrimonia fabris.
 Sed crescunt quocunque modo, majoraque fiunt
 Incude assidua, semperque ardente camino.
 Et pater ergo animi felicis credit avaros,
 Qui mirantur opes, qui nulla exempla beati
 Pauperis esse putant: juvenes hortatur, ut illam

Ite viam pergent, & eidem incumbere sectæ,
 Sunt quædam vitiorum elementa, his protinus illos
 Imbuit, & cogit minimas ediscere sordes;
 Mox acquirendi docet insatiabile votum :
 Servorum ventres modio castigat iniquo,
 Ipse quoque esuriens: neque enim omnia sustinet un-
 Mucida cærulei panis consumere frusta, (quam
 Hesternum solitus medio servare minutæ
 Septembri, nec non differre in tempora cœnæ
 Alterius, conchem, æstivi cum parte lacerti
 Signatam, vel dimidio putrique siluro,
 Filaque sectivi numerata includere porri.
 Invitatus ad hæc aliquis de ponte negabit.
 Sed quo divitias hæc per tormenta coactas ?
 Cum furor haud dubius, cum sit manifesta phrenesis,
 Ut locuples moriaris, egenti vivere fato.
 Interea pleno cum turget sacculus ore, (crescit:
C R E S C I T amor nummi, quantum ipsa pecunia
 Et minus hanc optat, qui non habet. ergo paratur
 Altera villa tibi, cum rus non sufficit unum;
 Et proferre libet fines, majorque videtur,
 Et melior vicina seges; mercaris & hanc, &
 Arbusata, & densa montem qui canet oliva.
 Quorum si pretio dominus non vincitur ullo,
 Nocte boves macri, lassoque famelica collo.
 Armenta ad virides hujus mittuntur aristas;
 Nec prius inde domum, quam tota novalia frvos
 In ventres abeant, ut credas falcibus astum.
 Dicere vix possis, quam multi talia plorent,
 Et quot venales injuria fecerit agros.
 Sed qui sermones? quam sedæ buccina famæ?
 Quid nocet hoc? inquit: tunicam mihi malo lupini,
 Quam si me toto laudet vicinia pago,
 Exigui ruris paucissima farra secantem.
 Scilicet & morbis, & debilitate carebis,
 Et luctum, & curam effugies, & tempora vitæ
 Longa tibi post hæc fato meliore dabuntur;
 Si tantum culti solus possederis agri,
 Quanum sub Tatio populus Romanus arabat;

Mox

 Mos
 Præ
 Tanc
 Vult
 Null
 Curv
 Patri
 Vxco
 Vern
 Ascr
 Amp
 Nun
 Inde
 Mis
 Hum
 Indo
 Et ei
 Quis
 Vivit
 Opu
 Vest
 Qui
 Quor
 Cont
 Nil v
 Per g
 Pellib
 Ad sc
 Hæc i
 Iost t
 Clam
 Scib
 Maj
 Sed ca
 Ann
 Dirue
 Ut lo
 Affer
 Si pig

Mox etiam fractis atate, ac Punica passis
 Prælia, vel Pyrrhum immanem, gladiosq; Molossoſ,
 Tandem pro multis vix jugera bina dabantur
 Vulneribus, merces ea sanguinis, atque laboris
 Nullis visa unquam meritis minor, aut ingratæ
 Curta fides patriæ: saturabat glebula talis
 Patrem ipsum turbamque casæ, qua fœta jacebat
 Vxor, & infantes ludebant quatuor, unus
 Vernula, tres domini: sed magnis fratribus horum,
 A scrobe vel sulco redeuntibus, altera cœna
 Amplior, & grandes fumabant pulchribus ollæ.
 Nunc modus hic agri nostri non sufficit horto.
 Inde fere scelerum causæ; nec plura venena
 Miscevit, aut ferro grassatur sæpius ullum
 Humanæ mentis vitium, quam sœva cupidio
 Indomiti census, nam dives qui fieri vult,
 Et cito vult fieri, sed quæ reverentia legum?
 Quis metus aut pudor est uuquam properantis avari?
 Vivite contenti casulis, & collibus istis
 O pueri, Marsus dicebat, & Hernicus olim,
 Vestinusque senex; panem quæramus aratro,
 Qui satis est mensis: laudant hoc numina ruris,
 Quorum ope & auxilio, gratae post munus aristæ,
 Contingunt homini veteris fastidia quercus.
 Nil vetitum fecisse volet, quem non pudet alto
 Per glaciem perone tegi, qui summoveret Euros
 Pellibus inversis, peregrina, ignotaque nobis
 Ad scelus atque nefas, quodcunque est, purpura dicit.
 Hæc illi veteres præcepta minoribus: at nunc
 Iost finem autumni media de nocte supinum
 Clamosus juvenem pater excitat; Accipe ceras,
 Scrupe puer, vigila, causas age, perlege rubras
 Majorum leges, aut vitem posce libello.
 Sed caput intactum buxo, naresque pilosas
 Annotet, & grandes miretur Lælius alas.
 Dirue Maurorum attegias, castella Brigantum,
 Ut locupletem aquilam tibi sexagesimus annus
 Afferat, aut longos castrorum ferre labores
 Sipiget, & trepido solvunt tibi cornua ventrem,

Cum

Cum lituis audit a ; pares, quod vendere possis
 Pluris dimidio, nec te fastidia mercis
 Vllius subeant ablegandæ Tyberim ultra :
 Nec credas ponendum aliquid discriminis inter
 Vnguenta, & corium. Lucri bonus est odor ex re
 Qualibet. illa tuo sententia semper in ore
 Versetur, Diis atque ipso Jovedigna, poëtæ :
 Vnde habeas quærit nemo, sed oportet habere.
 Hoc monstrant vetulæ pueris poscentibus assēm :
 Hoc discunt omnes ante alpha & beta puellæ.
 Talibus instantem monitis, quemcunque parentem
 Sic possum affari: dic, ô vanissime, quis te
 Festinare jubet ? meliorem præsto magistro
 Discipulum : securus abi ; vinceris, ut Ajax
 Fræteriit Telamonem, ut Pelea vicit Achilles.
 Parcendum est teneris; nondum implevere medullas
 Nativæ mala nequitiæ ; cum pectore barbam
 Coepit, & longi mucronem admittere cultri,
 Falsus erit testis, vendet perjuria summa
 Exigua, Cereris tangens aramque pedemque.
 Elatam jam crede nurum, si limina vestra
 Mortifera cum dote subit : quibus illa premetur
 Per somnum digitis ? nam quæ terraque marique
 Acquirenda putas, brevior via conferet illi.
 Nullus enim magni sceleris labor. Hæc ego nunquā
 Mandavi, dices olim, nec talia suasi :
 Mentis causa malæ tamen est, & origo penes te.
 Nam quisquis magni census præcepit amorem,
 Et lævo monitu pueros producit avaros,
 Et qui per fraudes patrimonia conduplicare
 Dat libertatem, totas effundit habenas
 Curriculo : quem si revoces, subsistere nescit,
 Et te contempto rapitur, metisque relictis.
 Nemo satis credit tantum delinquere, quantum
 Permittas, adeo indulgent sibi latius ipsi.
 Cum dicis juveni stultum, qui donet amico,
 Qui paupertatem levet, attollatque propinqui :
 Et spoliare doces, & circumscribere. & omni
 Crimine divitias acquirere; quarum amor in te est,

Quan-

Quantus erat patriæ Deciorum in pectore; quantum
 Dilexit Thebas, si Græcia vera, Menœceus,
 In quarum fulcis legiones dentibus anguis
 Cum clypeis nascuntur, & horrida bella capeſſunt
 Continuo, tanquam & tubicen surrexerit una.
 Ergo ignem, cuius ſcintillas ipſe deditiſ,
 Flagrantem late, & rapientem cuncta videbiſ.
 Nec tibi parcerit miſero, trepidumque magiſtrum
 In cavea magno fremitu leo tollet alumnus.
 Nota mathematicis genesis tua, ſed grave tardas
 Expectare colos: morieris ſtamine nondum
 Abrupto, jam nunc obſtas, & vota morariſ.
 Jam torquet juvenem longa, & cervina ſenectus.
 Ocyus Archigenē quære, atq; eme, quod Mithridates
 Compoſuit, ſi viſ aliam decerpere ficum,
 Atque alias traxare rosas; medicamen habendū eſt,
 Sorbere ante cibum quod debuerit pater, ut rex.
 Monſtro voluptatem egregiam, cui nulla theatra,
 Nulla æquare queas prætoris pulpita lauti,
 Si ſpectas quanto capit is diſcrimine conſtant
 Incrementa domus, ærata multus in arca
 Piscis, & ad vigilem ponendi Caſtora nummi,
 Ex quo Mars ultor galeam quoque perdiſit, & res
 Non potuit ſervare ſuas. ergo omnia Floræ,
 Et Cereris licet, & Cybeles aulza relinquaſ,
 Tanto maiores humana negotia ludi.
 An magis obleuant animum jaſtata petauro
 Corpora, quique ſolent rectum deſcendere funem;
 Quam tu, Corycia ſemper qui puppe morariſ,
 Atque habitas Coro ſemper tollendus & Aſtro,
 Perditus ac vilis ſacci mercator oleniſ?
 Qui gaudes pingue antiquæ de littore Cretæ
 Paſſum, & municipes Jovis ad vexiſſe lagenas?
 Hic tamen ancipiſti figens veſtigia planta
 Viſtum illa mercede parat, brumamque famemque
 Illa reſte cavet: tu propter mille talenta,
 Et centum villas temerarius. aſpice portus, (jam
 Et plenum magnis trabibus mare: plus hominum eſt
 In pelago, veniet classis, quocunque vocariſ

Spes

Spes lucri, nec Carpathium, Getulaque tantum
 Aequora transfiliet, sed longe Calpe relicta,
 Audiet Herculeo stridentem gurgite Solem.
 Grande operæ pretium est, ut tenso folle reverti
 Inde domum possis, tumidaque superbus aluta,
 Oceani monstra, & juvenes vidisse marinos.
 Non unus mentes agitat furor: ille sororis
 In manibus vultu Eumenidum terretur, & igni;
 Hic bove percuesso mugire Agamemnona credit,
 Aut Ithacum. parcat tunicis licet, atque lacernis,
 Curatoris eget, qui navem mercibus implet
 Ad summum latus, & tabula distinguitur unda:
 Cum sit causa mali tanti, & discriminis hujus
 Concisum argentum in titulos, faciesque minutas.
 Occurrunt nubes, & fulgura: solvite funem,
 Frumenti dominus clamat, piperisque coëmptor,
 Nil color hic coeli, nil fascia nigra minatur,
 Aëstivum tonat. infelix, ac forsitan ipsa
 Nocte cadet fractis trabibus, fluctuque premetur
 Obrutus, & zonam lava, morsuque tenebit.
 Sed cuius votis modò non sufficerat aurum,
 Quod Tagus, & rutila volvit Paëtolus arena,
 Frigida sufficient velantes ilia panni,
 Exiguusque cibus, mersa rate naufragus assem
 Dum rogat, & picta se tempestate tuerit.
 Tantis parta malis, cura majore, metuque
 Servantur: misera est magni custodia census.
 Dispositis prædivis hamis vigilare cohortem
 Servorum noctu Licinus jubet, attonitus pro
 Electro, signisque suis, Phrygiaque columna,
 Atque ebore, & lata testudine. dolia nudi
 Non ardent Cynici; si fregeris, altera fiet
 Cras domus, aut eadem plumbo commissa manebit.
 Sensit Alexander, testa cum vidit in illa
 Magnum habitatorem, quanto felicior hic, qui
 Nil cuperet, quam qui totum sibi posceret orbem,
 Passurus gestis æquanda pericula rebus.
 Nullum numen abest, si sit prudentia: sed te
 Nos facimus, Fortuna, Deam. mensura tamen quæ
 Suffi-

Sufficiat census, si quis me consulat, edam :
 In quantum sitis, atque fames, & frigora poscunt ;
 Quantum, Epicure, tibi parvis suffecit in hortis,
 Quantum Socratici coeperunt ante penates.
 Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicit.
 Acribus exemplis videor te claudere : misce
 Ergo aliquid nostris de moribus ; effice summam
 Bis septem ordinibus, quam lex dignatur Othonis ;
 Hxc quoque si rugam trahit, extenditque labellum,
 Sume duos equites, fac tertia quadringenta ;
 Si non dum implevi gremium, si panditur ultra ;
 Nec Crœsi fortuna unquam, nec Persica regna
 Sufficient animo, nec divitiae Narcissi ;
 Indulxit Cæsar cui Claudius omnia, cuius
 Paruit imperiis uxorem occidere jussus.

S A T Y R A X V.

Quis nescit, Volusi Bithynice, qualia demens
 Ægyptus portenta colat ? crocodilon adorat
 Pars hæc, illa pavet saturam serpentibus Ibim.
 Effigies sacri nitet aurea cercopitheci,
 Dimidio magicæ resonant ubi Memnone chordæ,
 Atque verus Thebe centum jacet obruta portis.
 Illic cœruleos, hic piscem fluminis, illic
 Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam.
 Porrum & cæpe nefas violare, ac frangere mortu.
 O sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in hortis
 Numina ! lanatis animalibus abstinet omnis
 Mensa ; nefas illic foetum jugulare capellæ :
 Carnibus humanis vesci licet. attonito cum
 Tale super cœnam facinus narraret Vlysses
 Alcinoo, bilem aut risum fortasse quibusdam
 Moverat, ut mendax areatalogus. in mare nemo
 Hunc abicit, seva dignum veraque Charybdi,
 Fingentem immanes Læstrygonas, & Cyclopas ?
 Nam citius Scyllam, vel concurrentia saxa
 Cyanæ, plenos & tempestatibus utres
 Crediderim, aut tenui percussum verbere Circes,
 Et cum remigibus grunnisse Elpenora porcis.

Tam

Tam vacui capit is populum Phæaca putavit ?
 Sic aliquis merito nondum ebrius, & minimum qui
 De Corcyrea temetum duxerat urna :
 Solus enim hoc Ithacus nullo sub teste canebat.
 Nos miranda quidem, sed nuper Consule Vinco
 Gestæ, super calidæ referemus mænia Copti :
 Nos vulgi scelus, & cunctis graviora cothurnis.
 Nam scelus à Pyrrha, quanquā omnia syrmata volvas,
 Nullus apud tragicos populus facit : accipe nostro
 Dira quod exemplum feritas produxerit ævo.
 Inter finitimos vetus, atque antiqua similitas,
 Immortale odium, & nunquam sanabile vulnus :
 Ardet adhuc Combos, & Tentyra, summus utrinque
 Inde furor vulgo, quod numina vicinorum
 Odit uterquelocus, quum solos credat habendos
 Esse Deos, quos ipse colit : sed tempore festo
 Alterius populi rapienda occasio cunctis
 Visa inimicorum primoribus, ac ducibus, ne
 Lætum, hilaremque diem, ne magnæ gaudia cœnæ
 Sentirent positis ad templa, & compita mensis,
 Pervigilique toro, quem nocte ac luce jacentem
 Septimus interea sol invenit. horrida sane
 Ægyptus ; sed luxuria, quantum ipse notavi,
 Barbara famoso non cedit turba Canopo.
 Adde quod & facilis victoria de madidis, &
 Blæsis atque mero titubantibus : inde virorum
 Saltatus nigro tibicine, qualiacunque
 Vnguenta & flores, multæque in fronte coronæ :
 Hinc jejenum odium. sed jurgia prima sonare
 Incipiunt animis ardentibus, hęc tuba rixæ :
 Dehinc clamore pari concurritur, & vice teli
 Sævit nuda manus ; paucæ sine vulnere malæ ;
 Vix cuiquam, aut nulli toto certamine nasus
 Integer, aspiceres jam cuncta per agmina vultus
 Dimidios, alias facies, & hiantia ruptis
 Ossa genis, plenos oculorum sanguine pugnos.
 Ludere se credunt ipsi tamen, & pueriles
 Exercere acies, quod nulla cadavera calcent,
 Et sane quo tot rixantis milia turbæ,

Si vivunt omnes ? ergo acrior impetus, & jam
Saxa inclinatis per humum quæsita lacertis
Incipiunt torquere, domestica seditione
Tela : nec hunc lapidem quali se Turnus & Ajax,
Et quo Tydides percussit pondere coxam
Aneæ ; sed quem valeant emittere dextræ
Illi dissimiles, & nostro tempore natæ.
Nam genus hoc vivo jam decrescet Homero.
Terra malos homines nunc educat atque pusillos.
Ergo Deus quicunque aspexit, ridet & odit.
A diverticulo repetatur fabula; postquam
Subsidiis auctis pars altera promere ferrum
Audet, & infestis pugnam instaurare sagittis :
Terga fugæ celeri præstantibus omnibus instant,
Qui vicina colunt umbrosæ Tentyra palmæ.
Labitur hic quidam, nimia formidine cursum
Præcipitans, capiturque : ast illum in plurima sectum
Frusia ac particulas, ut multis mortuus unus
Sufficeret, totum corrosis ossibus edit
Viatrix turba : nec ardenti decoxit aheno,
Aut veribus: longum usque adeo, tardumque putavit
Expectare focos, contenta cadavere crudo :
Hinc gaudere libet, quod non violaverit ignem,
Quem summa cœli raptum de parte Prometheus
Donavit terris : elemento gratulor, & te
Exultare reor, sed qui mordere cadaver
Sustinuit, nihil unquam hac carne libentius edit.
Nam scelere in tanto ne quæras, & dubites, an
Prima voluptatem gula senserit : ultimus autem,
Qui stetit absumpto jam toto corpore, ductis
Per terram digitis, aliquid de sanguine gustar.
Vascones, ut fama est, alimentis talibus usi
Produxere animas : sed res diversa, sed illic
Fortunæ invidia est, bellorumque ultima, casus
Extremi, longæ dira obsidionis egestas.
Hujus enim, quod nunc agitur, miserabile debet
Exemplum esse cibi, sicut modo dicta mihi gens
Post omnes herbas, post cuncta animalia; quicquid
Cogebatur vacui ventris furor (hostibus ipsis

Pallorem ac maciem, & tenues miserantibus artus).
 Membra aliena fame lacerabant, esse parati
 Et sua. quisnam hominum veniam dare, quisve deorum
 Vrbibus abnuerit, dira atque immania passis,
 Et quibus ipsorum poterant ignoscere manes,
 Quorum corporibus vescebantur? melius nos
 Zenonis præcepta monent; nec enim omnia, quædam
 Pro vita facienda putat: sed Cantaber unde
 Stoicus, antiqui præsertim ætate Metelli?
 Nunc totus Grajas, nostrasque habet orbis Athenas.
 Gallia causidicos docuit facunda Britannos;
 De conducendo loquitur jam rhetore Thule.
 Nobilis ille tamen populus, quæ diximus, & par
 Virtute, atque fide: sed major clade Saguntus
 Tale quid excusat: Maotide sævior ara
 Ægyptus: quippe illa nefandi Taurica sacri
 Inventrix, homines (ut jam quæ carmina tradunt
 Digna fide credas) tantum immolat; ulterius nil,
 Aut gravius cultro timet hostia: quis modo casus
 Impulit hos? quæ tanta famæ, infestaque vallo
 Arma coegerunt, tam detestabile monstrum
 Audere? anne aliam terra Memphitide sicca
 Invidiam facerent nolenti surgere Nilo?
 Qua nec terribiles Cimbri, nec Britones unquam,
 Sauromatæque truces, aut immanes Agathyrsi,
 Hac sævit rabie imbellæ, & inutile vulgus,
 Parvula fistilibus solitum dare vela phaselis,
 Et brevibus pœcta remis incumbere testæ.
 Nec pœnam sceleri invenies, nec digna parabis
 Supplicia his populis, in quorum mente pares sunt
 Et similes ira atque famæ, mollissima corda
 Humano generi dare se natura fatetur,
 Quæ lacrymas dedit: hæc nostri pars optima sensus.
 Plorare ergo jubet causam lugentis amici,
 Squaloremque rei, pupillum ad jura vocantem
 Circumscripторem, cuius manantia fletu
 Ora puellares faciunt incerta capilli.
 Naturæ imperio gemimus, cum funus adultæ
 Virginis occurrit, vel terra clauditur infans,

S A T Y R A X V.

Et minor igne rogi, quis enim bonus, aut face dignus
 Arcana, qualem Cereris vult esse sacerdos,
 Ulla aliena sibi credat mala? separat hæc nos
 A grege mutorum, atque ideo venerabile soli
 Sortiti ingenium, divinorumque capaces,
 Atque exerecendis capiendisque artibus apti,
 Sensum à coelesti demissum traximus arce,
 Cujus egent prona, & terram spectantia, mundi
 Principio indulxit communis conditor illis
 Tantū animas, nobis animum quoque: mutuus ut nos
 Affectus petere auxilium, & præstare juberet;
 Dispersos trahere in populum; migrare vetusto
 De nemore, & proavis habitatas linquere sylvas;
 Edificare domos, laribus conjungere nostris
 Testum aliud, tutos vicino limine somnos
 Ut collata daret fiducia; protegere armis
 Lapsum, aut ingenti nutantem vulnere civem;
 Communi dare signa tuba, defendier iisdem
 Turribus, atque una portarum clave teneri.
 Sed jam serpentum major concordia: parcit
 Cognatis maculis similis fera, quando leoni
 Fortior eripuit vitam leo? quo nemore unquam.
 Expiravit aper majoris dentibus apti?
 Indica Tigris agit rabida cum Tigide pacem.
 Perpetuam: sœvis inter se convenit ursis.
 Ast homini ferrum lethale incude nefanda
 Produxisse parum est, cum rastra, & sarcula tantum.
 Assueti coquere, & marris ac vomere lassū
 Nescierint primi gladios excudere fabri.
 Aspiciimus populos, quorum non sufficit ira
 Occidisse aliquem, sed pectora, brachia, vultum
 Crediderint genus esse cibi: quid diceret ergo,
 Vel quo non fugeret, si nunc hæc monstra videret
 Pythagoras? cunctis animalibus abstinuit qui
 Tanquam homine, & ventri indulxit non omne le-
 gumen?

I. JUVENTALIS

SATYRA XVI.

Quis numerare queat felicis præmia, Galle,
Militis? nam si subeantur prospera castra,
Me pavidum excipiet tyronem porta secundo
Sydere: plus etenim fati valet hora benigni,
Quam si nos Veneris commendet epistola Marti,
Et Samia genitrix quæ delectatur arena.
Commoda tractemus primum communia, quorum
Haud minimum illud erit, ne te pulsare togatus
Audeat: immo &, si pulsatur, dissimulet, nec
Audeat excusos prætori ostendere dentes,
Et nigram in facie tumidis liyoribus offam,
Atque oculos medico nil promittente reliquos.
Bardiacus judex datur hæc punire volenti,
Calceus, & grandes magna ad subsellia suræ,
Legibus antiquis castrorum, & more Camilli
Servato, miles ne vallum litiget extra,
Et procul à signis, justissima centurionum
Cognitio est igitur de milite, nec mihi deerit
Ultio, si justæ defertur causa querelæ.
Tota cohors tamen est inimica, omnesque manipuli
Consensu magno officiunt, curabitis, ut sit
Vindicta gravior, quam injuria, dignum erit ergo
Declamatoris Mutinensis corde Vagelli,
Cum duo crura habeas offendere tot caligatos,
Millia clavorum, quis tam procul absit ab urbe?
Præterea, quis tam Pylades molem aggeris ultra
Ut veniat? lacrymæ siccentur protinus, & se
Excusaturos non sollicitemus amicos.
Da testem, judex quem dixerit; audeat ille
Nescio quis, pugnos qui vidit, dicere, vidi;
Et credam dignum barba, dignumque capillis
Majorum, citius falso producere testem
Contra paganum possis, quam vera loquentem
Contra fortunam armati, contraque pudorem.
Præmia nunc alia, atque alia emolumenta notemus
Sacramentorum: convallem ruris aviti
Improbis, aut campum mihi si vicinus ademit,

Aut

Aut
Quod
Debi
Vana
Expe
Totiu
Tadi
Stern
Cadi
Dige
Aftil
Quod
Nec
Solis
Vivo
Milit
Omni
Signo
Quan

Prove
Ipsius
Ut qu
Vt la

S A T Y R A XVI.

Aut sacrum effodit medio de limite saxum,
Quod mea cum vetulo coluit puls annua libo,
Debitor aut sumptos pergit non reddere nummos,
Vana supervacui dicens chirographa ligni;
Expectandus erit, qui lites inchoet, annus
Totius populi: sed tunc quoque mille ferenda
Tedia, mille morz, roties subsellia tantum
Sternuntur, jam facundo ponente lacernas
Ceditio, & Fusco jam miscruente, parati
Digredimur, lentaque fori pugnamus arena.
Ast illis, quos arma regunt, & balteus ambit,
Quod placitum est, illis præstatur tempus agendi,
Nec res atteritur longo sufflamine litis.
Solis præterea testandi militibus jus
Vivo patre datur: nam quæ sunt parta labore
Militia, placuit non esse in corpore census,
Omne tener cuius regimen pater. ergo Coranum
Signatum comitem, castrorumque æra merentem,
Quamvis jam tremulus captat pater: hunc labor z-
quus
Provehit, & pulchro reddit sua dona labori.
Ipsius certe ducis hoc referre videatur,
Vt qui fortis erit, sit felicissimus idem,
Vt lati phaleris omnes, & torquibus omnes.

S I N I S.

Aut

卷之三

A U L I
P E R S I I F L A C C I
S A T Y R Æ

In Usum Scholæ Westmonasteriensis

L O N D I N I

Excusæ typis ROGERI DANIELIS.
Vcnales apud T. GARTHWAIT ad
Ostium minus Boreale Ecclesiaz S. Pauli

C I O I C G L V I.

A

B

nona,
profe-
giniu-
davit.
studiu-
amic-
giosè
pecun-
testan-
buit.
tas L
amor-
tate,
Inter-
trige
VI I

A. P E R S I I - F L A C C I

V I T A

Ex Antiquorum monumentis.

 Ulus Persius Flaccus, patre Flacco, matre Fulviâ, natus est Volaterris Hetruriæ oppido, Tiberii anno 22°, pridie nonas Decembris. Romam literarum causâ prosectorus, Palæmonem in Grammaticis, Virginium Flavium in Rheticis studiosè audiuit. Sumptâ virili togâ, in philosophiæ studiis Magistro usus est Cornuto: Cujus amicitiam per reliquum vitæ tempus religiosè coluit; eidemque moriens magnam pecuniarum vim, simul cum bibliothecâ suâ, testamento legavit. Amicos præterea habuit Macrinum ex ordine equestri, & poetas Lucanum & Bassum. Omnia verò sibi amorem conciliavit summâ vitæ integritate, & eximiâ tum formâ tum pudicitiâ. Interiit stomachi vitio, ætatis anno undetrigesimo, Neronis Imperatoris neno, VIII. Cal. Dec.

TESTIMONIUM *de Satyris*
ejus in hac verba perhibet QUINTI-
LIANVS: Multum & veræ gloriæ
quamvis uno libro PERSIVS me-
ruit

MARTIALIS itidem:

Sæpius in libro memoratur PERSI-
VIS uno.

AU-

Ne
Prat
Elev
Casti
Nam

A U L I
P E R S I I F L A C C I

in Satyras

P R O L O G U S.

Nec fonte labra prolui caballino,
Nec in bicipiti somniasse Parnasso
Memini, ut repente sic poëta prodirem.
Heliconidasque pallidamque Pyrenen
Illis relinqu, quorum imagines lambunt
Hederæ sequaces: ipse semipaganus
Ad sacra vatum carmen afferro nostrum.
Quis expeditivit psittaco suum Xalpi?
Corvos quis olim concavum salutare?
Picasque docuit nostra verba conari?
Magister artis, ingentque largitor
Venter, negatas artifex sequi voces.
Quod si dolosi spes refusserit nummi;
Corvos poëtas, & poëtrias picas
Cantare credas Pegaseum melos.

S A T Y R A I.

Curas hominum! ô quantum est in
rebus inane!
Quis leget hæc? min' tu istud ait? ne-
mo hercule. nemo?
Vel duo, vel nemo. turpe, & misera-
bile. quare?

Ne mihi Polydamas, & Troïades Labeonem
Prætulerint. nugæ. non, si quid turbida Roma
Elevet, accedas: examenve improbum in illa
Castiges trutina: nec te quæsiveris extra.
Nam Romæ quis non? ah! si fas dicere. sed fas,

Tunc cum ad caniciem, & nostrum istud vivere triste
 Aspexi, & nucibus facimus quæcumque relictis :
 Cum sapimus patruos, tunc tunc ignoscite. nolo.
 Quid faciam ? sed sum petulanti splene cachinno.
 Scribimus inclusi, numeros ille, hic pede liber, (let.
 Grande aliquid quod pulmo anima pralargus anhe-
 Scilicet hæc populo, pexusque, togaque recenti,
 Et natalitia tandem cum sardonyche albus,
 Sede leger celsa, liquido cum plasmate guttur
 Mobile colluerit, scortanti fractus ocello :
 Hic neque more probo videoas, neque voce serena
 Ingentes trepidare Titos, & carmine rumpi.
 Tun' vetulæ auriculis alienis colligis escas ?
 Auriculis, quibus & dicas cute perditus, ohe !
 Quò didicisse, nisi hoc fermentū, & quæ semel intus
 Innata est, rupto jecore exierit caprificus ?
 En pallor seniumque ! O mores ! usque adeóne
 Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter ?
 At pulchrum est digito monstrari, & dicier, hic est.
 Ten' cirratorum centum dictata fuisse
 Pro nihilo pendas ? Ecce inter pocula quærunt
 Romulidae saturi, quid dia poëmata narrant.
 Hic aliquis, cui circū humeros hyacinthina læna est,
 Rancidulum quiddam balba de nare locutus,
 Phyllidas, Hypsipylas, vatum & plorabile si quid,
 Eliquat, & tenero supplantat verba palato.
 Assensere viri : nunc non cinis ille poëta
 Felix ? nunc levior cippus non imprimit ossa ?
 Laudant convivæ : nunc non è manibus illis,
 Nunc non è tumulo, fortunataque favilla
 Nascentur violæ : rides, ait, & nimis uncis
 Naribus indulges : an erit, qui velle recuset
 Os populi meruisse, & cedro digna locutus, (thūs ?)
 Linquere nec scombros metuentia carmina, nec
 Quisquis es, ô, modo quem ex adverso dicere feci,
 Non ego, cum scribo, si forte quid aptius exit
 (Quando hæc rara avis est,) si quid tamē aptius exit,
 Laudari metuam; neque enim mihi cornea fibra est,
 sed recti finemque extremumque esse recuso

Euge tuum, & belle. nam bellè hoc excute totum,
 Quid non intus habet? non hic est Ilæas Atre
 Ebria veratio; non si qua elegidia erudi
 Dictarunt proceres, non quicquid denique lectis
 Scribitur in circis. Calidum scis ponere sumen,
 Scis coquitem horridulum trita donare lacerna;
 Et verum, inquis, amo; verum mihi dicio de me.
 Qui poteris? vis dicam? nugaris, cum tibi, calve,
 Pinguis aqualiculus propenso sesquipedē extet.
 O Jane! à tergo quem nulla cicatriz piasit?
 Nec manus auriculas imitata est mobilis albas;
 Nec linguae, quantum sitiat canis Apula, tantum.
 Vos, ô patricius sanguis, quos vivere fas est
 Occipiti cæco, posticæ occurrite sannæ.
 Quis populi sermo est? quis enim, nisi carmina molli
 Nunc demum numero fluere, ut per læve severos
 Effundat junctura unguis? scit tendere versum
 Non secus, ac si oculo rubricam dirigat uno;
 Sive opus in mores, in luxum & prandia regum,
 Dicere res grandes nostro dat musa poëta.
 Ecce modo heroas sensus afferre videmus
 Nugari solitos Græcæ, nec ponere lucum.
 Artifices, nec rus saturum lassare, ubi corbes,
 Et focus, & porci, & fumosa Palilia feno;
 Unde Remus; sulcoque terens dentalia, Quinti,
 Cum trepida ante boves dictatorem induit uxor,
 Et tua aratra domum lictor tulit. Euge poëta.
 Est nunc Brysai quem venosus liber Acci,
 Sunt quos Pacuviusque & verrucosa moretur
 Antiopa, ærumnis cor luctificabile fulra.
 Hos pueris monitus patres infundere lippos
 Cum videas, querisne, unde hac sartago loquendi
 Venerit in linguas? unde istud dedecus, in quo
 Troffulus exultat tibi per subsellia lævis?
 Nilne pudet capiti non posse pericula cano
 Pellere? quin tepidum hoc optes audire, decenter?
 Fur es, ait Pedio. Pedius quid? crimina rasis
 Librat in antithetis, doctus posuisse figuræ (pruris?
 Laudatur: bellum hoc. hoc bellum? an, Romule,

Men' moveat quippe? & cantet si naufragus, assens
 Protulerim? cantas, cum fracta te in trabe pictum.
 Ex humero portes? verum, nec nocte paratum
 Plorabit, qui me volet incurvasse querela.
 Sed numeris decor est, & junctura addita crudis.
 Claudere sic versum didicit, Berecynthius Atys:
 Et qui caruleum dirimebat Nerea delphin:
 Sic, costam longo subduximus Apennino.
 Arma virū: nonne hoc spumosum & cortice pingui,
 Ut ramale vetus prægrandi subere coctum?
 Quidnam igitur tenerum, & laxa cervice legendum?
 Torva Mimalloneis implerunt cornua bombis,
 Et raptum vitulo caput ablatura superbo
 Bassaris, & lynxem Mænas flexura corymbis
 Evion ingeminat; reparabilis adsonat Echo.
 Hæc fierent, si virtutis vena ulla paternæ
 Viveret in nobis? summa delumbe saliva
 Hoc natat in labris, & in udo est Mænas, & Atys:
 Nec pluteum cædit, nec demorsos sapit unguis.
 Sed quid opus teneras mordaci radere vero
 Auriculas? vide sis, ne majorum tibi forte
 Limina frigescant, sonat hic de nare canina
 Litera, per me eguidem sint omnia protinus alba.
 Nil moror, euge, omnes, omnes bene mira eritis res.
 Hoc juvat: hic, inquis, veto quisquam faxit oletum.
 Pingue duos unguis; pueri, sacer est locus; extra
 Mejite: discedo. secuit Lucilius urbem,
 Te Lupe, te Muti, & genuinum fregit in illis.
 Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
 Tangit, & admissus circum præcordia ludit,
 Callidus excusso populum suspendere naso:
 Men' mutire nefas, nec clā, nec cum scrobe? nusquam.
 Hic tamen infodiam; vidi, vidi ipse, libelle;
 Auriculas asini quis non habet? hoc ego operum,
 Hoc ridere meum, tam nil, nulla tibi vendo
 Iliade: audaci quicunque afflate Cratino,
 Iratum Eupolidem prægrandi cum sene palles,
 Aspice & hæc, si forte aliquid decoctius audis,
 Inde vaporata lector mihi ferveat aute.

Non.

S A T Y R A II.

Non hic, qui in crepidas Grajorum ludere gestit
Sordidus; & lusco qui poscit dicere, lusce :
Sese aliquem credens, Italo quod honore supinus
Fregerit heminas Areti ædilis iniquas :
Nec, qui abaco numeros, & secto in pulvere metas
Scit risisse vafer, multum gaudere paratus ,
Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.
His mane edictum, post prandia Callirhoen do.

S A T Y R A II.

HUnc, Macrine, diem numera meliore lapillo ;
Qui tibi labentes apponit candidus annos.
Funde merum Genio : non tu prece poscis emaci,
Quæ nisi seductis nequeas committere divis.
At bona pars procerum tacita libabit acerra.
Haud cuivis promptum est murmurque humilesque
fusurros

Tollere de templis, & aperto vivere voto. (hospes.
Mens bona , fama , fides , hæc clare , & ut audias
Illa sibi introrsum , & sub lingua immurmurat, ô si
Ebullet patrui præclarum funus ! & ô si
Sub rastro crepet argenti mihi seria, dextro
Hercule! pupillumve utinam, quem proximus hæres
Impello, expungam ! namque est scabiosus , & acri
Bile tumet. Nerio jam tertia conditum uxor.
Hæc sancte ut poscas , Tyberino in flumine mergis
Mane caput bis terque , & noctem flumine purgas.
Heus age, responde (minimum est quod scire laboro)
De Jove quid sentis ? est ne ut præponere cures
Hunc cuiquam? cuinam? vis Stajo? an scilicet hæres,
Quis potior judex, puerisve quis aptior orbis?
Hoc igitur , quo tu Jovis aurem impellere tentas,
Dic agendum Stajo. pro Juppiter! ô bone, clamet,
Juppiter ! at sese non clamet Juppiter ipse ?
Ignovisse putas, quia, cum tonat, ocyus ilex
Sulfure difcutitur sacro, quam tuque domusque ?
An quia non fibris ovium, Ergennaque jubente,
Triste jaces lucis, evitandumque bidental,
Idcirco stolidam præbet tibi vellere barbam

Iuppiter? aut quidnam est? qua tu mercede deorum
 Emeris auriculas? pulmone & lactibus unctis?
 Ecce avia, aut metuens divum mater tera, cunis
 Exemit puerum, frontemque atque uda labella
 Infami digito, & lustralibus ante salivis
 Expiat, uientes oculos inhibere perita.
 Tunc manibus quatit, & spem macram supplice voto
 Nunc Licii in campos, nunc Crassi mittit in ædes.
 Hunc optent generum rex & regina; puellæ
 Hunc rapiant; quicquid calcaverit hic, rosa fiat.
 Ast ego nutrici non mando vota; negato,
 Juppiter, hæc illi, quamvis te albata rogarit.
 Foscis opem nervis, corpusque fidele senectæ:
 Esto age, sed grandes patinæ, tucetaque crassa
 Annueri his superos vetuere, Iovemque morantur.
 Rem struere exoptas cæso bove, Mercuriumque
 Arcessis fibra: da fortunare penates,
 Da pecus, & gregibus fœtum. Quo, pessime, pacto;
 Tot tibi cum in flamas juncū omenta liquecant
 Attamen hic extis, & opimo vincere farto
 Intendit; jam crescit ager, jam crescit ovile,
 Iam dabitur, jam jam; donec deceptus, & expes
 Nequicquam fundo suspirerit nummus in imo.
 Si tibi crateras argenti, incusaque pingui
 Auro dona feram, sudes, & pectori lavo
 Executias guttas, lœtari prætrepidum cor;
 Hinc illud subiit, auro sacras quod ovato
 Perducis facies: nam fratres inter ahenos,
 Somnia pituita qui purgatissima mittunt,
 Præcipui sunto, sitque illis aurea barba.
 Aurum vasa Numa, Saturniaque impulit æra,
 Vestalesque urnas, & Tuscum fictile mutat.
 O curvæ in terris animæ, & cœlestium inanæ!
 Quid juvat hoc, templis nostros immittere mores,
 Et bona diis ex hac scelerata ducere pulpa?
 Hæc sibi corrupto casiam dissolvit olivo;
 Hæc Calabrum coxit vitiato murice eellus;
 Hæc baccam conchæ rasissæ, & stringere venas
 Ferventis massæ crudo de pulvere jussit.

S A T Y R A III.

Peccat & hac, peccat; virtio tamen uritur: at vos
Dicite, pontifices, in sacro quid facit aurum?
Nempe hoc quod Veneri donatæ à virgine pupæ.
Quin damus id superis, de magna quod dare lance
Non possit magni Messalæ lippa propago?
Compositum jus, fasque animi, sanctosque recessus
Mentis, & incoctum generoso pectus honesto:
Hæc cedò, ut admoveam templis, & farre litabo.

S A T Y R A III.

NEmpe hoc assidue? jam clarum inane fenestras
Intrat, & angustas extendit lumine rimas.
Stertimus, indomitum quod despumare falernum
Sufficiat, quinta dum linea tangitur umbra.
En quid agis? siccas infana canicula messes
Iamdudū coquit, & patula pecus omne sub ulmo est,
Unus ait comitum. verumne? itane? ocy's adsit
Huc aliquis: nemon? turgescit vitrea bilis.
Finditur; Arcadiæ pecuaria rudere dicas.
Iam liber, & bicolor positis membrana capillis,
Inque manus chartæ, nodosaque venit arundo.
Tum queritur crassus calamo quod pendeat humor;
Nigra quod infusa vanescat sepiam lympha;
Dilutas, queritur, geminet quod fistula guttas.
O miser, inque dies ultra miser! huccine rerum
Venimus? at cur non potius, teneroque columbo,
Et similis regum pueris, pappare minutum
Poscis? & iratus mammæ lallare recusas?
An tali studeam calamo? cui verba? quid istas
Succinis ambages? tibi luditur; effluis amens,
Contemnere: sonat vitium percussa, maligne
Respondet viridi non cocta fidelia limo. (acri:
Udum, & molle lutū es; nunc nunc properandus, &
Fingendus sine fine rota: sed rure paterno
Est tibi far modicum, purum & sine labe salinum,
(Quid metuas?) cultrixque foci secura patellæ est:
Hoc satis? an deceat pulmonem rumpere ventis,
Stemmare quod Tusco ramum millesime ducis;
Censoremque tuum vel quod trabeate salutas?

Ad.

Ad populum phaleras : ego te intus ; & in cute novi
 Non pudet ad morem discincti vivere Narrat
 Sed stupet hic visio, & fibris increvit opimum
 Pingue, caret culpa, nescit quid perdat, & alto
 Demersus summa rursum non bullit in unda.
 Magne pater divum, sævos punire tyrannos
 Haud alia ratione velis, cum dira libido
 Moyerit ingenium ferventi tincta veneno ;
 Virtutem videant, intabescantque relista.
 Anne magis Siculi gemuerunt æra juvenci ;
 Et magis auratis pendens laquearibus ensis
 Purpureas subter cervices terruit ; imus,
 Impus præcipites, quam si sibi dicat, & intus
 Palleat infelix, quod proxima nesciat uxor ?
 Sæpe oculos, memini, tingebam parvus olivo,
 Grandia si nostræ morituri verba Catonis
 Discere, ab insano multum laudanda magistro ;
 Quæ pater adductis sudans audiret amicis.
 Iure etenim id summum, quid dexter senio ferret,
 Scire erat in voto ; damnosa canicula quantum
 Raderet ; angustæ collo non fallier orca ;
 Neu quis callidior buxum torquere flagello.
 Haud tibi inexpertum est curvos deprendere mores,
 Quæque docet sapiens braecatis illita Medis
 Porticus, insomnis quibus & detensa juventus
 Invigilat, siliquis, & grandi pasta polenta.
 Et tibi, quæ Samios diduxit littera ramos,
 Surgentem dextro monstravit limite callem.
 Stertis adhuc, laxumque caput compage soluta
 Oscitat hesternum, dissutis undique malis ;
 Est aliquid quo tendis, & in quod dirigis arcum ?
 An passim sequeris corvos, testaque, lutoque,
 Securus quo pes ferat, atque ex tempore vivis ?
 Helleborum frustra, cum jam cutis agra tumebit,
 Poscentes videoas ; venienti occurrite morbo.
 Et quid opus Cratero magnos promittere montes ?
 Discite ò miseri, & causas cognoscite rerum :
 Quid sumus ; aut quidnam victuri gignimur ; ordo
 Quis datus ; aut metæ quam mollis flexus, & unde ;
 Quis.

Quis modus argento ; quid fas optare ; quid asper
 Utile nummus habet ; patriæ, charisque propinquis
 Quantum clargiri deceat ; quem re Deus esse
 Jussit, & humana qua parte locatus es in re.
 Disce, neque invideas, quod multa fidelia putet
 In locuplete penu defensis pinguis Vmbris,
 Et piper, & pernæ, Marsi monumenta clientis,
 Mænaque quod prima nondum defecerit orca.
 Hic aliquis de gente hircosa centurionum
 Dicat, quod satis est, sapio mihi ; non ego curo
 Esse quod Arcefilas, ærumpnosique Solones,
 Obstipo capite, & figentes lumine terram,
 Murmura cum secum, & rabiosa silentia rodunt,
 Atque exorrecto trutinantur verba labello,
 Ægroti veteris meditantes somnia ; gigni
 De nihilo nihil, in nihilum nil posse reverti.
 Hoc est quod palles ? cur quis non prandeat hoc est ?
 Hos populus ridet, multumque torosa juventus
 Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos.
 Inspice, nescio quid trepidat mihi pectus, & ægris
 Faucibus exuperat gravis halitus ; inspice fodes ;
 Qui dicit medico ; jussus requiescere, postquam
 Tertia compositas vedit nox currere venas,
 De majore domo modice sitiente lagena
 Lenia loturo sibi Surrentina rogavit.
 Heus bone, tu palles ; nihil est : video tamen istud,
 Quicquid id est ; surgit tacite tibi lutea pellis :
 At, tu deterius palles ; ne sis mihi tutor ;
 Jampridem hunc sepeli, tu restas : perge, tacebo.
 Turgidus hic epulis, atque albo ventre, lavatur,
 Guttur sulphureas lente exhalante Mephites.
 Sed tremor inter vina subit, calidumque trientem
 Excutit è manibus ; dentes crepue retecti,
 Uncta cadunt laxis tunc pulmentaria labris :
 Hinc tuba, candelæ ; tandemque beatulus alto
 Compositus lecto, crassisque lutatus amomis.
 In portam rigidos calcis extendit ; at illum
 Hesterni capite induito subiere Quirites.
 Tange miser venas, & pone in pectore dextram ;

Nil

Nil calet hic : summosque pedes attinge, manusque;
 Non frigent : visa est si forte pecunia, sive
 Candida vicini subrisit molle puella,
 Cor tibi rite salit ? positum est algente catino
 Durum olus, & populi cribro decussa farina :
 Tentemus fances ; tenero latet ulcus in ore
 Putre, quod haud deceat plebeja radere beta.
 Alges, cum exoussit membris timor albus artistas :
 Nunc face supposita fervescit sanguis, & ira
 Scintillant oculi : dicisque facisque, quod ipse
 Non sani esse hominis, non sanus juret Orestes.

S A T Y R A IV.

REm populi tractas ? (barbatum hoc crede magistrum
 Dicere, sorbitio tollit quem dira cicutæ.)
 Quo stetus ? dic hoc magni pupille Pericli.
 Scilicet ingenium, & rerum prudentia velox
 Ante pilos venit ; dicenda tacendaque calles.
 Ergo ubi commota fervert plebecula bile,
 Fert animus calidæ fecisse silentia turbæ
 Majestate manus : quid deinde loquere ? Quixites,
 Hoc (puto) non justum est, illud male, rectius istud.
 Scis etenim justum gemina suspendere lance
 Ancipitis libræ ; rectum discernis, ubi inter
 Curva subit, vel cum fallit pede regula varo ;
 Et potis es nigrum vitio præfigere theta,
 Quin tu igitur summa nequicquam pelle decorus,
 Ante diem blando caudam jactare popello
 Definis, Anticyras melior sorbere metacas ?
 Quæ tibi summatoni est ? uncta vixisse patella
 Semper, & assiduo cutata orticula sole.
 Expecta, haud aliud respondeat hæc anus : I nunc,
 Diñomaches ego sum ; suffla, sum candidus : esto ;
 Dum ne deterius sapiat pannucia Baucis,
 Cum bene discincto cantaverit ocyma vernæ.
 Ut nemo in fese tentat descendere, nemo :
 Sed præcedenti spectatur mantica tergo !
 Quæsieris : nostru' Vectidi prædia ? cuius ?

Dives

Dives arat Curibus , quantum non milvus obverret;
 Hunc ait ? hunc, Diis iratis, genioque sinistro ;
 Qui, quandoque jugum pertusa ad compita figit ,
 Seriola veteris metuens deradere limum ,
 Ingemit, hoc bene sit : tunicatum cum sale mordens
 Cæpe, & farrata pueris plaudentibus olla ,
 Fanno sam faciem morientis sorbet aceti.
 At si unctus cesses, & figas in cute solem ,
 Est prope te ignotus, cubito qui tangat, & acre
 Despuat in mores spurcaque opprobria vitæ.
 Quinque palæstrita licet hæc plantaria vellant ,
 Elixasque genas labefactent forcipe adunca ;
 Non tamen ista filix ullo mansuetit atro .
 Cædimus, inque vicem præbemus crura sagittis .
 Vivitur hoc pacto ; sic novimus. ilia subter
 Cæcum vulnus habes; sed lato balteus auro
 Protegit : ut mavis , da verba , & decipe nervos ,
 Si potes. egregium cum me vicinia dicat ,
 Non credam ? viso si palles, improbe, nummo ,
 Si puteal multa cautus vibice flagellas ;
 Ne quicquam populo bibulas domaveris aures .
 Respue quod non es. tollat sua munera cerdo :
 Tecum habita, ut noris quam sit tibi curta supplex.

V Atibus hic mos est, centum sibi poscere voces ,
 Centum ora, & linguas optare in carmina centū ;
 Fabula seu mœsto ponatur hianda tragœdo ,
 Vulnera seu Parthi ducentis ab inguine ferrum .
 Quorsum hæc ? aut quantas robusti carminis offas
 Ingeris, ut par sit centeno gutture niti ?
 Grande locuturi nebulas Helicone legunto ;
 Si quibus aut Progne, aut si quibus olla Thyestæ
 Ferrebit, sape insulso cœnanda Glyconi .
 Tu neque anhelanti, coquitur dum massa camino ,
 Folle premis ventos; nec clauso murmure raucus
 Nescio quid tecum grave cornicaris in epte :
 Nec scloppo tumidas intendis rumpere buccas .
 Verba togæ sequeris, junctura callidus acri ,

Ore teris modico, pallentes radere mores
 Doctus, & ingenuo culpani defigere ludo.
 Hinc trahe quæ dicas; mensamq; relinquæ Mycenis,
 Cum capite & pedibus; plebejaque prandia noris.
 Non equidem hoc studeo, bullatis ut mihi nugis
 Pagina turgescat, dare pondus idonea fumo.
 Secreti loquimur; tibi nunc hortante Camæna
 Excutienda damus præcordia, quantaque nostræ
 Pars tua sit, Cornute, animæ, tibi, dulcis amice,
 Ostendisse juvat: pulsa, dignoscere cautus,
 Quid solidum crepet, & pictæ tectoria lingua.
 Hic ego centenas ausim depositare voces,
 Ut, quantum mihi te sinuoso in pectore fixi,
 Voce titam pura; totumque hoc verba resignent,
 Quod latet arcana non enarrabile fibra.
 Cum primum pavido custos mihi purpura cessit,
 Bullaque succinctis laribus donata pependit:
 Cum blandi comites, totaque impune Suburra
 Permisit sparsisse oculos jam candidus umbo:
 Cumque iter ambiguum est, & vita nescius error
 Deducit trepidas ramosa in compita mentes,
 Me tibi supposui; teneros tu suscipis annos
 Socratico, Cornute, sinu: tunc fallere solers
 Apposita intortos ostendit regula mores,
 Et premitur ratione animus, vincique laborat,
 Artificemque tuo dicit sub pollice vultum.
 Tecum etenim longos memini consumere soles,
 Et tecum primas epulis decerpere noctes:
 Unum opus, & requiem pariter disponimus ambo,
 Atque verecunda laxamus seria mensa.
 Non equidem hoc dubites, amborum fœdere certo
 Consentire dies, & ab uno sydere duci;
 Nôstra vel æuali suspendit tempora libra
 Parca tenax veri, seu nata fidelibus hora
 Dividit in geminos concordia fata duorum;
 Saturnumque gravem nostro Jove frangimus una;
 Nescio quod, certe est quod me tibi temperat, astru.
 M I L L E hominum species, & rerum discolor usus.
 Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno,

Mer.

Mercibus hic Italis mutat sub sole recenti
 Rugosum piper, & pallentis grana cymini:
 Hic satur irriguo mayult turgescere somno:
 Hic campo indulget: hunc alea decoquit: ille
 In Venerem est putris: sed cum lapidosa chiragra
 Fregerit articulos, veteris ramalia fagi;
 Tum crassos transisse dies, lucemque palustrem,
 Et sibi jam seri vitam ingemuere relictam.
 At te nocturnis juvat impallescere chartis:
 Cultor enim juvenum, purgatas inseris aures
 Fruge Cleanthea: petite hinc juvenesque seuesque
 Fir in animo certum, miserisque viatica canis.
 C. s. hoc fieri, idem cras fiet, quid? quasi magnum,
 Nempe diem donas: sed cum lux altera venit,
 Jam cras hesternum consumpsimus: ecce aliud cras
 Egerit hos annos, & semper paulum erit ultra.
 Nam quamvis prope te, quamvis temone sub uno
 Vertentem sese frustra sectabere canthum,
 Cum rota posterior curras, & in axe secundo.
 Libertate opus est; non hac, qua, ut quisque Velina
 Publius emeruit, scabrosum tesserula far
 Possidet: heu steriles veri, quibus una Quiritem
 Vertigo facit! hic Dama est non tressis agaso,
 Vappa, & lippus, & in tenui farragine mendax;
 Verterit hunc dominus, momento turbinis exit
 Marcus Dama. papæ! Marco spondente, recusas
 Credere tu nummos? Marco sub judice palles?
 Marcus dixit; ita est: assigna, Marce, tabellas.
 Hæc mera libertas, hanc nobis pilea donant.
 An quisquam est alius liber, nisi ducere vitam.
 Cui licet, ut voluit? licet, ut volo, vivere; non sum
 Liberior Bruto? mendose colligis, inquit
 Stoicus hic, aurem mordaci lotus aceto.
 Hæc reliqua accipio: licet, ut volo, vivere, tolle.
 Vindicta postquam meus à prætore recessi,
 Cur inhi non liceat, jussit quodcunque voluntas;
 Excepto, si quid Masuri rubrica vetavit?
 Disce, sed ira cadat naso, rugosaque sanna,
 Dum veteres avias tibi de pulmone revello.

Non

Non prætoris erat, stultis dare tenuia terum
Officii, atque usum rapidæ permittere vitæ :
Samibucam citius caloni aptaveris alto.

Stat contra ratio, & secretam ganxit in aurem,
Ne liceat facere id, quod quis vitiabit agendo.
Publica lex hominum, naturaque continet hoc fas,
Ut teneat vetitos inscitia debilis actus.

Diluis helleborum, certo compescere punto
Nescius examen ; verat hoc natura medendi.
Nayim si poscat sibi peronatus arator,
Luciferi rudit ; exclamet Melicerta, perisse
Frontem de rebus. tibi recto vivere talo
Ars dedit. & veri speciem dignoscere calles,
Ne qua subrato mendosum tinniat auro :

Quæque sequenda sorent, & quæ vitanda vicissim,
Illa prius creta, mox hæc carbone notaſti.
Es modicus voti, preſſo lare dulcis amicis :
Iam nunc aſtingas, jam nunc granatia laxes,
Inque luto fixum poscis trascendere numinum,
Nec gloto ſorbere ſalivam Mercuriale.

Hæc mea ſunt, teneo, cum vere dixeris ; effo
Liberque, ac ſapiens, Pætoribus ac Iove dextro.

Sia tu, cum fueris noſtra paulo antefarinæ,

Pelliculam vſterem retines ; & fronte politus,

Aſtutam vapiduſ ſervas ſub pectore vulpem :

Quæ dederam ſupra, repero, funemque reduco.

Nil tibi conſeffit ratio : digitum exere, peccas :

Et quid tam parvum eſt? ſed nullo thure litabis,

Hæreat in ſtultis brevis ut ſemuncia recti.

Hæc miſcere nefas ; nec, cum ſis cætera foſſor,

Treis tantum ad numeros ſatyri moveare Bathylli.

Liber ego : unde datum hoc ſumis, tot ſubdite rebus ?

An dominum ignoras, niſi quem vindicta relaxat ?

I puer, & ſtrigiles Crispini ad baſnea deſer,

Si increpuit, ceſſas nugator ? ſervitium acre

Tenihil impellit ? nec quicquam extrinſecus intrat,

Quod nervos agitet ? ſed ſi intus, & in jecore ægro

Nafcuntur domini, qui tu impunitior exis,

Atq; hic, quæ ad ſtrigiles ſcutica & metus egit herilis?

Manc

Mane piger stertis ; surge, inquit Avaritia : eja
 Surge : negas, instat ; Surge, inquit : Non queo Surge.
 En quid agam? Rogitas? En, saperdam advehe Ponto,
 Castoreum, stupas, hebenum, thus, lubrica Coa :
 Tolle recens primus piper è sidente camelio :
 Verte aliquid : jura : sed Iuppiter audiet. cheu.
 Baro, regustatum digito terebrare salinum
 Contentus perages, si vivere cum Iove tendis.
 Iam pueris pellem succinctus & cenophorum aptas ;
 Ocyus ad navem ; nihil obstat, quin trabe vasta
 Agæum rapias, nisi solers luxuria ante
 Seductum moneat, quo deinde insane ruis? quo?
 Quid tibi vis? calido sub pectore mascula bilis
 Intumuit, quam non extinxerit urna cicuta.
 Tun' mare transilias? tibi torta cannabe fulto
 Cœna sit in transtro? Vejentanumque rubellum
 Exhalet vapida læsum pice sessilis obba?
 Quid petis; ut nummi, quos hic quincunce modesto
 Nutrieras, persagant avidos sudare deunces?
 Indulge genio; carpamus dulcia; nostrum est,
 Quod vivis: cinis, & manes, & fabula fies: (est.
 Vive memor lethi, fugit hora: hoc, quod loquor, inde
 En quid agis? duplici in diversum scinderis hamo:
 Huncceine an hunc sequeris? subeas alterius, oportet,
 Ancipiti obsequio dominos, alternus oberres:
 Nec tu, cum obfiteris semel, instantique negaris
 Parere imperio, rupi jam vincula, dicas.
 Nam luctata canis nodum arripit; ast tamen illi,
 Cum fugit, à collo trahitur pars longa catenæ.
 Dave, cito, hoc credas, jubeo; finire dolores
 Præteritos meditor; crudum Chæleststratus unguem
 Abrodens ait hæc: an siccis dedecus obstem
 Cognatis? an rem patriam rumore sinistro
 Limen ad obsecnum frangam, dum Chryfidis udas
 Ebrius ante fores extincta cum face canto?
 Euge puer, sapias; Diis depellentibus, agnam
 Percute: sed censem' ploravit, Dave, relista?
 Nugaris; solea, puer, objurgabere rubra.
 Ne trepidare velis, atque aictos rodere casas,

Nunc

Nunc ferus, & violens: at si vocet, haud mora dicas;
 Quidnam igitur faciam? ne nunc, cum accerfor, &
 ultro.
 Supplicet, accedam? si totus, & integer illinc
 Exieris, nunc nunc, hic hic, quem quaerimus, hic est?
 Non in festuca, lictor quam jactat ineptus.
 Ius habet ille sui, palpo quem dicit hiantem
 Cretata ambiō? vigila, & cicer ingere large
 Rixanti populo, nostra ut Floralia possint
 Aprici meminisse senes: quid pulchrius? at cum
 Herodis veneredies, uncta que fenestra
 Disposita pinguem nebulam vomuere lucernæ,
 Portantes violas, rubrumque amplexa catinum
 Cauda natat thynni, tumet alba fidelia vino:
 Labra moves tacitus, recutitaque sabbatha palles.
 Tunc nigri lemures, ovoque pericula rupto,
 Tunc grandes Galli, & cum fistro lusca sacerdos
 Incussere Deos inflantes corpora, si non
 Prædictum termane caput gustaveris alli.
 Dixeris hac inter varicosos Centuriones,
 Continuo crassum ridet Vulpenius ingens,
 Et centum Græcos curto centusse licetur.

S A T Y R A VI.

Admovit jam bruma foco te, Bassie, Sabino? (dx)
 Iamne lyra, & tetrico vivunt tibi pectine chor.
 Mire opifex numeris veterum primordia vocum,
 Atque marem strepitum fidiſ intēndisse Latinæ,
 Mox juvenes agitare jocos, & pollice honesto
 Egregios lusisse senes. mihi nunc Ligus ora
 Intepet, hybernatque meum mare, qua latus ingens
 Dant scopuli, & multa littus se valle receptat.
 Lunai portum est operæ cognoscere cives.
 Cor jubet hoc Enni, postquam desterruit esse
 Mæonides quintus pavone ex Pythagoræo.
 Hic ego securus vulgi, & quid præparet Auster
 Infelix pecori: securus, & angulus ille
 Vicini, nostro quia pinguior: etsi adeo omnes
 Ditescant orti pejoribus, usque recusem.

Cur-

Curvus ob id minui senio, aut cœnare sine undō,
 Et signum in vapida naso terigisse lagenā.
 Discrepet his alius: geminos, horoscope, vāro
 Producis genio: solis natalibus est qui
 Tingit olus siccum muria vafer in calice empra,
 Ipse sacrum irrorans patinæ piper: hic bona dente
 Grandia maguanimus peragit puer: utar ego, utar
 Nec rhombos ideo libertis ponere laetus,
 Nec tenuem solers turdorum nosse salivam.
 Messe tenus propria vive; & granaria, fas ēst,
 Emole: quid metuas? occa; en seges altera in herba ēst.
 Ast vocat officium; trabe rupta, Brutia' saxa
 Prendit amicus inops; remque omnem, surdaq; vota
 Condidit: Ionio jacet ipse in littore, & una
 Ingentes de puppe Dei; jamque obvia mergis
 Costa ratis lacera: nunc & de eespīte vivo
 Frange aliquid, largire inopī, ne piētūs obterret
 Cārulea in tabula. sed cœnam funeris hāres
 Negliget iratus, quod rem curtaveris; urnæ
 Osſia inodora dabit; seu spirent cinnama surdum;
 Seu ceraso peccent casīæ, nescire pāratus.
 Tune bona incolumis minuas? sed Bestiūs urget
 Doctores Grajos: ita fit, postquam sapere urbi,
 Cum pipere & palmis, venit nostrū hoc, maris expers;
 Fœniseçæ crasso vitiarunt unguine pultes.
 Hæc cinere ulterior metuas? at tu meus hāres
 Quisquis eris, paulum à turba seductiōr audi:
 O bone num ignoras? missa est à Cæsare laurus
 Insignem ob cladem Germanæ pubis, & aris
 Frigidus exutitur cinis, ac jam postibus arma
 Iam chlamydas regum, jam lutea gausapa captis,
 Essedaque ingentesque locat Cæsōnia Rhenos.
 Diis igitur, genioque ducis centum paria, ob res
 Egregie gestas, induco; quis vetat? aude:
 Væ, nisi connives. oleum, attocreasque popello
 Largior; at prohibes? dic clare. non adeo, inquis,
 Exossatus ager juxta est. age, si nāhi nulla
 Iam reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis
 Nulla manet patrui, sterilis matettera vixit,

De-

Deque avia nihilum superest; accedo Bovilias,
Clivumque ad Virbi: præsto est mihi Manius hæres,
Progenies terræ. quære ex me, quis mihi quartus
Sit pater? haud prompte, dicam tamen: adde etiam
unum,

Unum etiam; terræ est jam filius, & mihi ritu
Manius hic generis prope major avunculus exit.
Qui prior es, cur me in decursu lampada poscis?
Sum tibi Mercurius, venio Deus huc ego, ut ille
Pingitur: an renuis? vin' tu gaudere reliktis?
Deest aliquid summiæ: nimui mihi, sed tibi totum est.
Quicquid id est, ubi sit, fuge quærrere, quod mihi
quondam

Legarat Stadius, neu dicta repone paterna.

Fœnoris accedat merces, hinc exime sumptus.

Quid reliquum est? reliquum? nunc nunc impensius
Vnge, puer, caules: mihi festa luce coquatur (unge,
Vrtica, & filia fumosum sinciput aure,
Ut tuus iste nepos olim satur anseris extis
Patricio bona det scorto? mihi trama figuræ
Sit reliqua? ast illi tremat omento popa venter?
Vende animam lucro, mercare, atque excute solers
Omne latus mundi, ne sit præstantior alter
Cappadocas rigida pingues pavisse catastæ.
Rem duplica; feci: jam triplex, jam mihi quarto,
Iam decies redit in rugam: depinge, ubi sistam,
Inventus, Chrysippe, tui finitor accervi.

F I N I S .

am

eft.
ihi

ius
ge,

s

,